

E. U. de Enfermería (Meixoeiro)

Grao en Enfermería

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
V52G140V01102	Psicoloxía: Psicoloxía	1c	9
V52G140V01103	Bioquímica: Bioquímica	1c	6
V52G140V01104	Enfermería comunitaria I	1c	6
V52G140V01105	Fisioloxía: Fisioloxía	2c	9
V52G140V01106	Estatística: Estatística	2c	6
V52G140V01107	Fundamentos de enfermmería	2c	9
V52G140V01108	Idioma moderno: Inglés técnico	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01201	Introdución á enfermmería clínica	1c	6
V52G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
V52G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
V52G140V01204	Enfermería clínica I	1c	9
V52G140V01205	Enfermería clínica II	2c	6
V52G140V01206	Enfermería comunitaria II	2c	9
V52G140V01207	Xestión de enfermmería	2c	6
V52G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01301	Enfermería clínica III	1c	6
V52G140V01302	Enfermería materno-infantil	1c	9
V52G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
V52G140V01304	Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos	2c	6
V52G140V01305	Enfermería en saúde mental	2c	6
V52G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01401	Metodoloxía da investigación	1c	6
V52G140V01402	Coidados de enfermaría nas enfermidades infecciosas	1c	6
V52G140V01403	Inglés para profesionais da saúde	1c	6
V52G140V01404	Prevenición de riscos laborais no ámbito sanitario	1c	6
V52G140V01405	Prácticas clínicas IV	1c	18
V52G140V01406	Prácticas clínicas V	2c	18
V52G140V01407	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Anatomía humana				
Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	V52G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	González Oya, Jacinto Luis Montenegro Guerrero, María Jesús			
Correo-e	jacinto.luis.gonzalez.oya@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	A materia de Anatomía Humana céntrase en explicar aos alumnos as estruturas macroscópicas e microscópicas que forman o noso organismo. Para iso, dividiuse a materia en base aos principais aparellos que compoñen a nosa economía. Por iso, os obxectivos xerais que se lle solicita ao alumno son: Identificación e coñecemento das estruturas do corpo humano. Comprender as bases moleculares das células e dos tecidos. Identificar as partes do noso corpo, así como a súa relación con estruturas afíns.			

Competencias

Código	
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Ser capaz de comprender a terminoloxía anatómica esencial	CG1	CE1	CT1
	CG2		CT2
	CG3		CT3
	CG4		CT4
	CG5		CT7
			CT9
		CT11	
Ser capaz de comprender a anatomía descriptiva y topográfica aplicada a los diversos sistemas que integran o ser humano.	CG1	CE1	CT1
	CG2		CT2
	CG3		CT3
	CG4		CT4
	CG5		CT7
			CT9
		CT11	

Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que componen o corpo humano.	CG1	CE1	CT1
	CG2		CT2
	CG3		CT3
	CG4		CT4
	CG5		CT7 CT9 CT11

Contidos

Tema

1-CITOLOXÍA	MEMBRANA PLASMÁTICA CITOPLASMA ORGANELAS NÚCLEO CELULAR DIVISIÓN CELULAR
2-EMBRIOLOXÍA	XENERALIDADES ECTODERMO MESODERMO ENDODERMO
3-HISTOLOXÍA	UNIÓNS INTERCELULARES ESPECIALIZACIÓNS CELULARES TIPOS DE TECIDOS: A-EPITELIAL B-CONJUNTIVO C-MUSCULAR D-NERVIOSO REPARACIÓN HÍSTICA MEMBRANAS CORPORAIS
4-CONCEPTOS DE ANATOMÍA HUMANA	4.1 CONCEPTOS BÁSICOS 4.2 POSICIÓN ANATÓMICA 4.3 PUNTOS DE REFERENCIA
5-APARELLO LOCOMOTOR	5.1 ÓSOS 5.2 MÚSCULOS 5.3 ARTICULACIÓNS
6-SISTEMA CARDIOCIRCULATORIO	6.1 CORAZÓN: Pericardio, miocardio, endocardio, válvulas. Sistema de conducción. Arterias e veas coronarias. 6.2 ARTERIAS do corpo humano e as súas ramas. 6.3 VEAS do corpo humano e as súas ramas. 6.4 SISTEMA LINFÁTICO 6.5 TERMINOLOXÍA CARDIOCIRCULATORIA
7-APARELLO RESPIRATORIO	NARIZ FARINGE LARINGE TRAQUEA BRONQUIOS PULMÓNS TERMINOLOXÍA
8-APARELLO DIXESTIVO	8.1 TUBO DIXESTIVO 8.2 GLÁNDULAS ANEXAS
9-APARELLO XENITO-URINARIO	9.1 APARELLO XENITAL 9.1.1 APARELLO XENITAL MASCULINO. 9.1.2 APARELLO XENITAL FEMININO. 9.2 APARELLO URINARIO
10-SISTEMA ENDOCRINO	XENERALIDADES HIPOTÁLAMO HIPÓFISIS TIROIDES PARATIROIDES SUPRARRENALES HORMONAS SEXUAIS PÁNCREAS ENDOCRINO HORMONAS PARACRINAS

11-ÓRGANOS DOS SENTIDOS

XENERALIDADES

VISTA

OIDO

OLFACTO

GUSTO

TACTO

12- SISTEMA NERVIOSO CENTRAL E PERIFÉRICO	12.1 SISTEMA NERVIOSO CENTRAL
	12.2 SISTEMA NERVIOSO PERIFÉRICO
	12.3 CÉLULAS DEL SISTEMA NERVIOSO

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	39	47
Lección maxistral	70	108	178

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Sesións en sala de demostracións con estudo de modelos anatómicos desmontables, atlas, etc. Todo iso para a localización precisa das partes do corpo humano. Seminarios con corazóns animais pra un mellor coñecemento anatómico. Búsqueda bibliográfica, desarrollo dun tema e posta en común do mesmo. Entrega dun traballo ó remate do seminario.
Lección maxistral	Sesións de clases expositivas, con explicacións dos conceptos teóricos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	En clase, en las tutorías o a través del correo.
Lección maxistral	En clase, en las tutorías o a través del correo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Avaliación continua en todos os seminarios.	20	
Lección maxistral	Avaliación global do proceso de aprendizaxe e a adquisición de competencias e coñecementos.	80	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alumnado matriculado por primeira vez: Examen: 80%. Seminarios: 20%. A non participación nos seminarios conlevará a perda da nota que xeneran éstos. **IMPORTANTE:** Para que a nota dos seminarios sume, e preciso obter no examen, polo menos, 32 puntos netos. Polo tanto, si se obteñen no examen, polo menos, 32 puntos netos, a nota final da asignatura será a suma da obtida no examen mais a dos seminarios/traballos. Alumnado matriculado por segunda o sucesivas veces: Aqueles alumnos que no superaran a asignatura no curso(s) anterior(es) poderán elixir entre dúas opcións: 1. Con avaliación continúa. Neste caso a avaliación será igual que para o alumnado matriculado por primeira vez (Examen:80%, Seminarios: 20%). 2. Con avaliación NON CONTÍNUA. Realizará un EXAME ACCESORIO (20 preguntas V/F) que, SUMADO Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES). SEGUNDA CONVOCATORIA (EXAMEN DE JULIO): 1. CONTÍNUA: a avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a un exame, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspensa. Estará baseada en los siguientes porcentaxes: Examen: 80%. Seminarios:20%. As calificacións dos seminarios gárdanse ata a convocatoria de xullo, pero nunca poderán gardarse dun curso para outro. 2. NON CONTÍNUA: Igual que en la convocatoria de diciembre, es decir, un EXAME ACCESORIO (20 preguntas V/F) que, SUMADO Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES). Mais información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma FAITIC. La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica**

Tórtora-Derrickson, **Principios de anatomía y fisiología**, 15ª, Panamericana, 2018

Thibodeau-Patton, **Anatomía y fisiología**, 9ª, Elsevier, 2016
Frank H. Netter, **Atlas de anatomía humana**, 7ª, Elsevier, 2019
John T. Hansen, **Netter. Cuaderno de anatomía para colorear.**, 2ª, Elsevier, 2019

Bibliografía Complementaria

Marieb, **Anatomía y Fisiología Humana**, 9ª, Pearson, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104
Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Mesma metodoloxía pero a través do campus remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección magistral: Exposición dos contidos da materia polo docente a través do Campus Remoto da UVigo nol horario habitual da asignatura.

-Seminarios: Se realizarán a través do Campus Remoto. Serán actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permite ahondar ou complementar os contidos da materia. Se emprega como complemento das clases teóricas.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A través do correo, do campus remoto o de faitic.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Mismos contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A mesma

* Outras modificacións

Non

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

No caso de realizarse probas o longo do curso, a porcentaxe final manterase.

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Si non se poden realizar os seminarios de forma presencial, se realizarán a través do campus remoto y/o faitic moodle. A dinámica será a mesma.

A exame realizarse por faitic moodle.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

En caso de examen on-line, consistirá en preguntas V/F.

* Novas probas

Non

* Información adicional

Non

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología**

Materia	Psicología: Psicología			
Código	V52G140V01102			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	González Oya, Jacinto Luis			
Correo-e	jacinto.luis.gonzalez.oya@sergas.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/direceueuemeixoeiro/index.php/es/			
Descrición xeral	A asignatura de Psicología ten como obxectivos, describir o marco conceptual da enfermaría psicosocial, en xeral. A identificación dos fenómenos psicosociais e de habilidades básicas de comunicación eficaz. Pretende outorgar aos alumnos as actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica. Para elo, estudia os aspectos psicolóxicos do usuario nos cuidados de saúde e describe as fases do desenvolvemento evolutivo do individuo. Seu estudio tamén se centra en describir as fases do desenvolvemento humano dende o punto de vista psicosocial e o manexo de problemas relacionados ca violencia de xénero.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber comprender as bases psicolóxicas clásicas e suas relacións coa enfermaría.	CB1 CB2 CB4 CB5	CG4 CG7 CG8 CG9	CE9 CE10 CE50	CT1 CT2 CT3 CT7 CT11
Ser capaz de aplicar o pensamento científico á vida cotiá e laboral.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG11 CG17	CE12 CE14	CT3 CT4 CT9

Contidos	
Tema	
Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial.	<p>Introducción, Evolución dos cuidados dos aspectos psicosociais de enfermaría.</p> <p>Importancia do estudo das ciencias psicosociais.</p> <p>Introducción Modelo biolóxico ou médico. Modelo psicodinámico ou psicanalítico.</p> <p>Modelo interpersonal. Modelo conductual. Modelo existencial humanista. Modelo cognitivo. Modelo sistémico. Modelo sociolóxico ou sociocultural.</p> <p>Introducción. Sustrato biolóxico da conducta. Ritmos circadianos: sono e vigilia.</p> <p>Aplicación nos cuidados de enfermaría</p>
Identificación dos fenómenos psicosociais.	<p>Perspectiva Holística da persona. Dimensión intelectual. Introducción. Valor adaptativo da aprendizaxe e a memoria. Aprendizaxe. Memoria. Relevancia do estudo da aprendizaxe e a memoria.</p> <p>Introducción ao orixen da motivación. Motivación intrínseca e extrínseca.</p> <p>Disposición motivacional do paciente. Aplicación nos cuidados de enfermaría.</p> <p>Motivación do/a enfermeira no desenvolvemento da súa profesión.</p> <p>Introducción. Concepto e Componentes da emoción. Funcións das emocións. Dimensións da experiencia emocional. Aplicación dos cuidados de enfermaría.</p>
Identificar habilidades básicas de comunicación eficaz	<p>Introducción Concepto de comunicación. Axiomas da comunicación humana. Diferencias entre comunicación e linguaxe: a especificidade da linguaxe humana. Desenvolvemento da linguaxe na etapa infantil. Aplicación nos cuidados de enfermaría. Actitudes básicas dos profesionais sanitarios. Sistemas para mellorar as habilidades de comunicación co paciente. Conclusións</p>
Actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica	<p>Introducción. Perspectiva holística da saúde. Algúns conceptos holísticos de interese. Perspectiva holística e cuidados de enfermaría.</p> <p>Aspectos psicosociais dos cuidados. A enfermidade e a hospitalización. A ansiedade e o estrés como componentes básicos do enfermarse. Aspectos psicolóxicos do dolor. As perdas e o proceso de doazón.</p> <p>Métodos alternativos para mellorar o benestar do paciente.</p> <p>Técnicas relacionais en enfermaría. A relación enfermeiro/a-paciente.</p> <p>Aspectos psicosociais do paciente cirúrxico, do paciente crónico, e do paciente terminal. O paciente ingresado nunha unidade de cuidados especiais.</p>
Aspectos psicolóxicos do usuario nos cuidados de saúde.	<p>Procesos psicolóxicos: atención e percepción. Requisitos para a percepción do mundo externo. Factores que inflúen na percepción. Percepción de síntomas e sufrimento. Percepción social. Percepción de control.</p> <p>Aplicación nos cuidados de enfermaría.</p>
Fases do desenvolvemento evolutivo.	<p>Infancia. Teorías do desenvolvemento. Evolución do neno. Experiencias de hospitalización.</p> <p>Adolescencia. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría.</p> <p>Edad adulta. Etapas e características da vida adulta. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría.</p> <p>Personas Maiores, etapas e características. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría.</p>

Fases do desenvolvemento humano desde o punto de vista psicolóxico.

A persoa como unidade de relación. Consideracións psicolóxicas básicas. As relacións interpersoais. Valores e creencias. Formación das actitudes e procesos de cambio. A relación intrapersonal. O autocoidado como estratexia para o crecemento persoal. Técnicas para desenrolar os recursos persoais. A familia e formas familiares. Sistemas sociais de apoio. A familia como sistema. Life-events, crises e homeostasis familiar. Ciclos evolutivos e familia. A familia atípica. Outras estruturas dos roles parentais. Factores de risco e familias en crise. O/A enfermeiro/a nos grupos. Os grupos, técnicas grupais en enfermaría. O liderato e a capacidade de influir. O liderato en enfermaría. O equipo de enfermaría como grupo de traballo.

Manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.

Introducción e marco conceptual da violencia de xénero. Definición. Perfil do acosador-agresor. Perfil da vítima. Inicio do proceso. Descrición do proceso da violencia de xénero. Consecuencias para a vítima. Prevención e educación para a igualdade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	22	30
Presentación	1	10	11
Debate	5	10	15
Lección maxistral	59	110	169

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo. Pódense levar a cabo de xeito individual ou en grupo.
Debate	Debate trala exposición do tema.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	En clase, en las tutorías o a través del correo
Presentación	En clase, en las tutorías o a través del correo
Lección maxistral	En clase, en las tutorías o a través del correo
Debate	En clase, en las tutorías o a través del correo

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Abordanse contidos teóricos de maneira práctica e participativa. Por elo e fundamental a asistencia ao mesmo e realizar os exercicios individuais ou grupais durante a sesión de 2 horas. Faráse role-playing, ver vídeos didácticos, lectura de casos ou debates guiados. A nota de cada seminario será de 0-2 puntos.	10	CG11 CE10 CT9 CE12
Presentación	Exposición por parte do/a alumno/a ante o docente e un grupo de estudantes do traballo realizado	20	CB2 CB3 CB4 CT1 CT2 CT3
Debate	Debate trala presentación do tema na aula	10	CB1 CG4 CE9 CT1 CB2 CG7 CE10 CT2 CB3 CG8 CE12 CT3 CB4 CG9 CE14 CT4 CG11 CG17

Outros comentarios sobre a Avaliación

A non participación nos seminarios conleva a perda da nota que xeneran éstos.

A nota de Debate só se alcanzará na súa plenitude si o-a alumno-a ten una boa participación.

Segunda convocatoria: a avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a una examen, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspenso. Estará baseada nos mesmos porcentaxes que para a primeira convocatoria: seminario (10%), presentación (20%), examen (60%) y debate (10%).

Máis información de como se leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación pódese atopar na plataforma FAITIC.

A información relativa á data do exame, hora e lugar se atopa na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica**

Lilienfeld, S. y Lynn, S., **PSICOLOGIA, una introdución**, 2011,

Bibliografía Complementaria

Morrison, V. y Bennett, P., **Psicología de la Salud**, 2008,

Pinel, John P. J., **Biopsicología**, Pearson,

Llor, B. y otros, **Ciencias Psicosociales Aplicadas a la Salud**, 1995,

Chalifour, J., **La relación de ayuda en cuidados de Enfermería**, 1994,

Cibanal, Juan, **Interrelación del profesional de Enfermería con el paciente**, 1991,

Amigo Vázquez, I y otros, **Manual de Psicología de la Salud**, 2003,

Fromm, Erich, **El arte de amar**, 2004,

Huxley, Aldous, **Un mundo feliz**, bolsillo,

Damasio, Antonio, **El error de Descartes**, Destino,

Frankl, Viktor E, **El hombre en busca de sentido**, Herder,

Slater, Lauren, **Cuerdos entre locos**, Alba editorial,

Ressler, Robert K, **Dentro del monstruo**, Alba editorial,

Kubler-Ross, Elisabeth, **La rueda de la vida**, Zeta bolsillo,

Wiseman, Richard, **Rarología**, Temas de Hoy,

Sacks, Oliver, **Los ojos de la mente**, Anagrama,

Gigerenzer, Gerd, **Decisiones instintivas**, Ariel,

Luca de Tena, T, **Los renglones torcidos de Dios**, Planeta,

Watzlawick, P., **El arte de amargarse la vida**, Herder,

Watzlawick, P., **Lo malo de lo bueno**, Herder,

Porter, R., **Breve historia de la locura**, Turner,

Rubia, F. J., **El cerebro espiritual**, Fragmenta,

Colegio oficial de Psicólogos, www.cop.es,

psicodoc.copmadrid.org/psicodoc.htm,

www.psiquiatria.com/,

(<http://peliclassobrepsicologia.blogspot.com.es/>),

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Enfermería en saúde mental/V52G140V01305

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Plan de Continxencias**Descrición**

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una

planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Mesma metodoloxía, pero a través do campus remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección maxistral: Exposición dos contidos da materia polo docente a través do Campus Remoto da UVigo no horario habitual da asignatura.

-Seminarios: Se realizarán a través do Campus Remoto. Serán actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permite ahondar ou complementar os contidos da materia. Se emprega como complemento das clases teóricas.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A través do correo, do campus remoto ou faitic.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Mesmos contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A mesma.

* Outras modificacións

Non

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

No caso de realizarse probas o longo do curso, a porcentaxe final mantendrase.

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Si no se pueden realizar los seminarios de forma presencial, se realizarán a través del campus remoto y/o faitic. La dinámica será la misma.

El examen se realizará por faitic moodle.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

Ningunha

* Novas probas

Ningunha

* Información adicional

Ningunha

DATOS IDENTIFICATIVOS**Bioquímica: Bioquímica**

Materia	Bioquímica: Bioquímica			
Código	V52G140V01103			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Diz Chaves, Yolanda María			
Profesorado	Diz Chaves, Yolanda María			
Correo-e	yolandadiz@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	A Bioquímica é unha materia de formación básica no grao en Enfermería, cuxo obxectivo principal é proporcionar unha visión xeral da estrutura e función das biomoléculas no corpo humano, así como o estudo do metabolismo humano e a súa regulación.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Saber as propiedades estruturais e funcionais das biomoléculas e o seu metabolismo con vistas a o exercicio da enfermaría.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9
Saber distinguir o proceso de xeración, almacenamento e utilización da enerxía metabólica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de distinguir os sistemas moleculares e os procesos implicados no almacenamento, replicación e expresión da información xenética.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Saber comprender os cambios moleculares asociados a distintas situacións fisiológicas e patolóxicas

CB1   CE1   CT1
CB2   CT2
CB3   CT3
CB4   CT4
CB5   CT7
                  CT9
                  CT11

Contidos

Tema

SECCIÓN I. INTRODUCCIÓN Á BIOQUÍMICA	Definición e obxectivos de Bioquímica e Bioloxía Molecular. Desenvolvemento Histórico e perspectiva actual. Relación da Bioquímica con outras ciencias
TEMA 1. DEFINICIÓN DE BIOQUÍMICA E BIOLOXÍA MOLECULAR.	
TEMA 2. BIOELEMENTOS e BIOMOLÉCULAS	Elementos primarios, secundarios e oligoelementos. A auga: estrutura molecular e propiedades como disolvente. Produto iónico da auga: concepto de pH. Ácidos e bases en disolución. Ecuación de Henderson-Hasselbach. Amortiguadores: importancia biolóxica
SECCIÓN II. BIOQUÍMICA ESTRUCTURAL	Estrutura e clasificación de aminoácidos. Estereoquímica dos aminoácidos .Propiedades acedo-base dos aminoácidos. Derivados de interese biolóxico. Enlace Peptídico.
TEMA 3. AMINOÁCIDOS E PÉPTIDOS	
TEMA 4. PROTEÍNAS	Clasificación das proteínas. Estrutura Primaria. Estrutura Secundaria: hélice alfa; e folla encartada beta; Estruturas supersecundarias. Estrutura terciaria e cuaternaria. Desnaturalización de proteínas. Proteínas de importancia biolóxica
TEMA 5. CARBOHIDRATOS	
TEMA 6. LÍPIDOS	
TEMA 7. ÁCIDOS NUCLEICOS.	
TEMA 8. VITAMINAS E HORMONAS	
TEMA 9. INTRODUCCIÓN ÁS ENZIMAS.	Características xerais, nomenclatura e clasificación dos carbohidratos. Actividade óptica e isomerías. Estruturas cíclicas. Conformacións espaciais. Osas de interese biolóxico e derivado. Enlace glicosídico. Oligósidos e poliósidos de interese biolóxico. Heterósidos
TEMA 10. CINÉTICA ENZIMÁTICA	Propiedades e importancia biolóxica dos lípidos. Clasificación xeral. Ácidos grasos. Lípidos simples: triacilgliceroles. Lípidos complexos: fosfoacilgliceroles e esfingolípidos. Derivados isoprenoides. Colesterol e derivados. Derivados do ácido araquidónico
	Composición de nucleósidos e nucleótidos. Nucleótidos de importancia biolóxica. Oligonucleótidos e polinucleótidos. Ácido desoxirribonucleico. Ácidos ribonucleicos
	Vitaminas hidrosolubles. Coenzimas. Vitaminas liposolubles. Estrutura química das hormonas. Clasificación das hormonas
	Concepto de encima. Clasificación. Cofactores. Centro activo. Formas moleculares. Complexos multienzimáticos. Encimas multifuncionais. Medida de actividade encimática
	Velocidade e orde dunha reacción. Catálisis encimática. Factores que afectan á *catálisis encimática. Cinética de reaccións cun substrato. Ecuación de Michaelis-Menten. Cinética de reaccións con máis substrato. Modulación da actividade encimática. Alosterismo

---

SECCIÓN III. METABOLISMO ENERXÉTICO

TEMA 11. INTRODUCCIÓN AO METABOLISMO

TEMA 12. MITOCONDRIAS E MEMBRANAS BIOLÓXICAS

TEMA 13. METABOLISMO DOS HIDRATOS DE CARBONO

TEMA 14. VIAS CENTRAIS DO METABOLISMO INTERMEDIARIO

TEMA 15. METABOLISMO DOS LÍPIDOS

TEMA 16. METABOLISMO DOS AMINOÁCIDOS E DAS PROTEÍNAS

TEMA 17: METABOLISMO DOS NUCLEÓTIDOS

Vías Metabólicas. Fontes de enerxía biolóxica. Ciclos do carbono e do osíxeno. Regulación do metabolismo. Termodinámica dos procesos metabólicos. Variación de enerxía libre nas reaccións de osíxeno-redución. Reaccións metabólicas axustadas. Compostos de elevada enerxía de hidrólisis. O ATP como moeda enerxética

Propiedades e función das mitocondriais

Dixestión dos glúcidos. Glucólise. Interconversión glucídica de fructosa, galactosa e manosa. Fermentacións. Ruta das pentosas fosfato. Gluconeoxénese. Regulación do metabolismo da glicosa. Metabolismo do glucóxeno e a súa regulación

Formación de Acetil CoA: complexo piruvato quinasa. Ciclo do ácido cítrico. Reaccións anapleróticas. Lanzadeiras. Cadea respiratoria transportadora de electróns. Fosforilación oxidativa

Dixestión e absorción intestinal dos lípidos. oxidación dos ácidos grasos. Cetoxénese. Biosíntese dos ácidos grasos. Biosíntese dos triacilglicerolos e fosfoacilglicerolos. Metabolismo do colesterol. Metabolismo das lipoproteínas

Proteólise. Catabolismo dos aminoácidos: transaminación, desaminación oxidativa e descarboxilación. Excreción do ion amonio. Ciclo da urea. Degradación do esqueleto carbonado de aminoácidos. *Asimilación biolóxica do nitróxeno. Biosíntese de *aminoácidos

Degradación dos ácidos nucleicos. Metabolismo dos nucleótidos de purina. Metabolismo dos nucleótidos de pirimidina. Rutas de novo e de recuperación

SECCIÓN IV. INFORMACIÓN XENÉTICA

TEMA 18. TRANSMISIÓN DA INFORMACIÓN XENÉTICA

TEMA 19. EXPRESIÓN DA INFORMACIÓN XENÉTICA

Biosíntese de DNA: replicación. Reparación do DNA. Biosíntese do mRNA: transcrición. Regulación da transcrición. Modificacións postranscripcionais

Código xenético. Biosíntese de proteínas. Regulación da tradución. Modificacións postraduccionalis

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	84	126
Seminario	8	16	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Descrición: Clases expositivas con explicacións dos conceptos teóricos. Propósito: Transmitir os contidos da materia motivando ao alumnado á reflexión, facilitándolle o descubrimento das relacións entre diversos conceptos e formarlle unha mentalidade crítica.
Seminario	Contextualización das alteracións bioquímicas na patoloxía. Aplicando coñecementos bioquímicos en enfermaría Unha vez elixido o tema, este asignarase a un ou dous alumnos. Tras a preparación, o tema é presentado polo alumno encargado, ante un número reducido de compañeiros e o profesor, xunto cos que se discutirán as dúbidas e opinións sobre o tema exposto.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atenderase ao alumno ás preguntas e dúbidas expostas durante a realización dos seminarios preferiblemente por medios telemáticos ,baixo a modalidade de cita previa. Por correo electrónico: yolandadiz@uvigo.es. Por videoconferencia no despacho virtual: E. U. de Enfermaría (Meixoeiro) (E. U. de Enfermaría (Meixoeiro) - ou través da plataforma de teledocencia FAITIC: http://faitic.uvigo.es/index.php/es/Aclaración de dúbidas do alumnado

Lección maxistral Atenderase ao alumno ás preguntas e dúbidas expostas durante o desenvolvemento da materia preferiblemente por medios telemáticos ,baixo a modalidade de cita previa. Por correo electrónico: yolandadiz@uvigo.es. Por videoconferencia no despacho virtual: E. U. de Enfermaría (Meixoeiro) (E. U. de Enfermaría (Meixoeiro) - ou través da plataforma de teledocencia FAITIC: <http://faitic.uvigo.es/index.php/es/>

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Lección maxistral	Clases teóricas, utilizando todos os medios audiovisuais e de apoio disponibles no centro. É imprescindible obter unha nota mínima dun 5,0 sobre 10 para poder ponderar co resto de apartados.	80	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT2 CT3 CT9 CT11
Seminario	Durante os seminarios trataranse casos de bioquímica clínica. O traballo realizado nos mesmos avaliarase a partir do informe entregado e da exposición oral realizada que será pública. A porcentaxe sobre a calificación final será dun 20%. Na exposición oral teránse en conta as habilidades de comunicación do alumnado mediante linguaxe verbal (uso adecuado do vocabulario, fluidez verbal, entonación, etc.) e non verbal (dinamismo corporal, movementos das mans, mirada, etc), a calidade da presentación utilizada (contidos, redacción, presentación, etc.) e a capacidade de reacción ás preguntas realizadas tras a exposición, no caso de habelas. É imprescindible obter unha nota mínima dun 5,0 sobre 10 para poder ponderar co resto de apartados.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE1	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da aprendizaxe da lección maxistral realizarase mediante un exame escrito que poderá incluír preguntas tipo test (predominante) e/ou preguntas curtas. Este exame será de carácter anual e a data *predeterminada polo centro.

Terase en conta tanto a asistencia como a participación activa nas sesións teóricas e seminarios.

O sistema de cualificacións finais expresarase numericamente, de acordo ao disposto no *art. 5 do Real Decreto 1125/2003, de 5 de setembro (BOE 18 de setembro), polo que se establece o Sistema Europeo de Créditos e o Sistema de Cualificacións nas titulacións universitarias de carácter oficial e a súa validez en todo o territorio nacional. A cualificación global corresponderá á puntuación ponderada dos diferentes aspectos (que deberán estar aprobados para poder ser ponderados) e actividades que integran o sistema de avaliación. Os criterios superados serán gardados até a seguinte convocatoria do mesmo curso, pero perderanse ao pasar ao curso seguinte.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma FAITIC. La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Feduchi E., **Bioquímica esencial**, 2º, Editorial Panamericana, 2015

González Hernández A, **Principios de bioquímica clínica y patología molecular**, 2º, Editorial Elsevier Saunders., 2014

Herrera E., Ramos MP., Roca P., Viana M., **Bioquímica Básica.**, Editorial Elsevier Saunders., 2014

Bibliografía Complementaria

Baynes JW., Dominiczak MH., **Bioquímica Médica**, 4ª, Editorial Elsevier Saunders., 2015

RA Harvey, PC Champe, **bioquímica**, 3º, Lippincott's Illustrated Reviews, 2008

Alberts y otros, **Biología molecular de la célula**, 5º, Omega, 2010

Mathews, Christopher K., Van Holde K.E., Ahren Kevin G, **Bioquímica**, 3ª, Editorial Addison Wesley, 2002

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Outros comentarios

A Bioquímica é unha materia de formación básica no Grao en Enfermería, que ten como obxectivo principal proporcionar unha visión xeral da estrutura e función das biomoléculas no corpo humano, así coma o estudo do metabolismo humano e a súa regulación.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Clase maxistral, no caso de que as clases non poidan impartirse presencialmente na Facultade, impartiranse segundo os medios que dispoña a Universidade como o CAMPUS REMOTO.

Para iso os alumnos necesitarán conexión a Internet, computador ou móbil, cámara, micrófono e altosfalantes

* Metodoloxías docentes que se modifican

No caso que os seminarios non poidan presentarse de forma presencial Facultade, impartiranse segundo os medios que dispoña a Universidade entre eles a plataforma de teledocencia FAITIC:

<http://faitic.uvigo.es/index.php/é/> ou aulas do CAMPUS REMOTO

Para iso os alumnos necesitarán conexión a Internet, computador ou móbil, cámara, micrófono e altosfalantes

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Atenderase ao alumno ás preguntas e dúbidas expostas durante o desenvolvemento da materia preferiblemente por medios telemáticos ,baixo a modalidade de cita previa

Por correo electrónico:

yolandadiz@uvigo.es

Por videoconferencia nos despachos virtuais:

Sala 5 - Prof. Yolanda Diz chaves

Ou a través da plataforma de teledocencia FAITIC: <http://faitic.uvigo.es/index.php/es/>

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Adaptaranse os seminarios á metodoloxía que se poida usar en cada caso

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Facilitarase en caso necesario

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas

* Información adicional

Informarase en caso necesario de cambio na forma de avaliación

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería comunitaria I**

Materia	Enfermería comunitaria I			
Código	V52G140V01104			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	del Campo Pérez, Victor			
Profesorado	del Campo Pérez, Victor			
Correo-e	victor.delcampo.perez@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición	O estudo desta materia permitirá identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas da contorna xeral			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade

CT10 Motivación pola calidade

CT11 Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de manexar o concepto de saúde-enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria.	CB1	CG1	CE23	CT1
	CB2	CG3	CE24	CT2
	CB3	CG8	CE25	CT3
	CB4	CG9	CE26	CT4
	CB5	CG10	CE27	CT5
		CG11		CT6
		CG16		CT7
		CG17		CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Ser capaz de aplicar o Metodo epidemioloxico e os Modelos causais	CB1	CG1	CE23	CT1
	CB2	CG3	CE24	CT2
	CB3	CG8	CE25	CT3
	CB4	CG9	CE26	CT4
	CB5	CG10	CE27	CT5
		CG11		CT6
		CG16		CT7
		CG17		CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema	
TEMA1. CONCEPTO DE SAÚDE E ENFERMIDADE	1.1 Concepto ecolóxico. 1.2 Determinantes de saúde 1.3 Niveis de prevención 1.4 Saúde comunitaria 1.5 Enfermaría de saúde publica
TEMA 2.EPIDEMIOLOXIA	2.1 Marco conceptual e evolución historica 2.2 Método epidemiolóxico 2.3 Estudos epidemiolóxicos 2.3.1 Estudos descritivos. 2.3.2 Estudos de cohortes e caso-control. 2.3.4 Estudos experimentais: ensaio clínico. 2.3.5 Estudos de probas *diagnósticas. 2.4 Teoria da causalidade. Modelos causalS 2.5 Medidas de frecuencia de enfermidade: incidencia e prevalencia. 2.6. Medidas de efecto e medidas de impacto.
TEMA 3. DEMOGRAFÍA SANITARIA	3.1 Concepto. 3.2 Demografía estática. 3.3 Movements demográficos.
TEMA 4. SAÚDE AMBIENTAL E *ECOLOGIA	1. Augas de consumo. 2. Augas residuais. 3. Residuos sólidos. 4. Contaminación ambiental.

TEMA 5. EPIDEMIOLOGÍA DAS ENFERMIDADES TRANSMISIBLES

- 5.1 Bacterias
  - 5.1.1 Morfoloxía, fisioloxía e clasificación.
  - 5.1.2 Bacterias *gram (+) e *gram (-).
  - 5.1.3 *Micobacterias e outras bacterias.

- 5.2 Os virus
  - 5.2.1 Morfoloxía, fisioloxía e clasificación.

- 5.3 Outros patóxenos
  - 5.3.1 Parásitos.
  - 5.3.2 Priones.

- 5.4 Esterilización

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Seminario	8	14	22
Lección maxistral	40	84	124
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates, etc., realizados por relatores de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a realizar polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	De forma personalizada ou mediante email
Eventos científicos	De forma personalizada ou mediante email
Seminario	De forma personalizada ou mediante email

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Asistencia e *participación nas diferentes actividades que leven a cabo. Inclúen traballos realizados sobre as materias da materia, presentados ou non de forma oral.	30	
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas con respostas *múltiples	70	

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONSULTAS.

Os alumnos poden facer as consultas persoalmente durante as titorías ou por correo electrónico na seguinte dirección: victor.delcampo.perez@sergas.es

METODOLOXÍA:

As actividades docentes realizaranse a través de clases teóricas e seminarios específicos sobre técnicas demográficas ou epidemiolóxicas.

EXAMES:

Considerarase de especial importancia na avaliación do alumno, a participación en clase.

A avaliación e conseguinte cualificación do alumno levarase a cabo mediante o sistema de avaliación global por curso, integrándose nesta avaliación a participación en clase, os traballos monográficos de os houber e as notas dos exames.

Ao remate do curso académico realizarase un Exame Final para todos os alumnos.

O exame farase por escrito e constará de preguntas de elección múltiple. Cada pregunta conterá cinco opcións distintas, das cales só unha será correcta. Cada pregunta ben contestada suma 1 punto. Por cada pregunta mal contestada anularase o valor de 1/3 dunha ben contestada. As preguntas non contestadas nin suman nin restan.

Nos exames de preguntas de elección múltiple (test), os alumnos deben contestar as preguntas nas cuadrículas de resposta, e non se avaliará ningún tipo de resposta nin comentario no resto do exame.

Debido á dificultade que supón ser equitativo para todos os alumnos na resolución das dúbidas formuladas nos exames, máxime cando os alumnos se reparten en varias aulas, non se responderán as cuestións formuladas durante os exames, senón despois dos mesmos, na revisión.

>Na convocatoria de xullo farase un examen do mesmo tipo que o descrito previamente. Para a cualificación final desta convocatoria sumarase a nota do examen (60%) e a dos seminarios feitos durante o curso (40%). La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Piedrola, **Medicina Preventiva y Salud Publica,**

Sanchez Moreno, **Enfermería comunitaria,**

Bibliografía Complementaria

pagina web INE y IGE,

Pagina web saude publica conselleria sanidade,

Navarro, **Salud Publica,**

Mandell, **Enfermedades infecciosas,**

de la Rosa, **Microbiología CC de la Salud,** 3ª Edición,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

A metodoloxía presencial poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Fisioloxía				
Materia	Fisioloxía: Fisioloxía			
Código	V52G140V01105			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	González Oya, Jacinto Luis Toucedo Estévez, María del Carmen			
Correo-e	jacinto.luis.gonzalez.oya@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	A materia de Fisioloxía Humana baséase no estudo das funcións que rexen o noso organismo. O corpo está formado por células, estas á súa vez forman tecidos, os tecidos á súa vez forman órganos, estes forman aparellos e, á súa vez estes compoñen os sistemas que manteñen o corpo vivo. Será o estudo de cada un destes niveis, e a súa relación entre si, o que servirá de base á hora de estruturar a materia. Por iso, o obxectivo xeral que se lle solicita ao alumno é: Coñecer e identificar as funcións das principais estruturas que compoñen o corpo humano, así como a súa relación con estruturas afíns.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de comprender cal é a función normal dos distintos aparellos e sistemas do organismo normal	CB1 CE1 CT1 CB2 CT2 CB3 CT3 CB4 CT4 CB5 CT7 CT9 CT11

Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos órganos e sistemas

CB1   CE1   CT1
 CB2   CE9   CT2
 CB3   CT3
 CB4   CT4
 CB5   CT7
                   CT9
                   CT11

Contidos

Tema

1/ Introducción á fisioloxía.	Introduccion a fisioloxía
2/ Fisioloxía celular e histolóxica e sistema inmune.	FUNCIÓNS DE MEMBRANA *PLASMÁTICA TIPOS DE TRANSPORTE DE MEMBRANA DIVISIÓN CELULAR
3/ Fisioloxía renal e líquidos corporais.	FUNCIÓN RENAL FILTRACIÓN *REABSORCIÓN *SECRECIÓN REGULACIÓN DO VOLUME *URINARIO FORMACIÓN DOS OURIÑOS
4/ Fisioloxía sanguínea e cardiovascular.	XENERALIDADES *HEMOSTASIA E *COAGULACIÓN GRUPOS SANGUÍNEOS
5/ Fisioloxía respiratoria.	VENTILACIÓN PULMONAR VOLUMES E CAPACIDADES INTERCAMBIO *GASEOSO TRANSPORTE *GASEOSO REGULACIÓN DA RESPIRACIÓN ENVELLECIMENTO DO APARELLO RESPIRATORIO
6/ Fisioloxía dixestiva.	INXESTIÓN *SECRECIÓN PROPULSIÓN DIXESTIÓN ABSORCIÓN *DEFECACIÓN MECANISMOS REGULADORES DA *SECRECIÓN E DA DIXESTIÓN HORMONAS DIXESTIVAS ENVELLECIMENTO DO APARELLO DIXESTIVO
7/ Fisioloxía *endocrina.	XENERALIDADES HORMONAS: *SECRECIÓN E REGULACIÓN EN: *HIPOTÁLAMO *HIPÓFISIS *TIROIDES *PARATIROIDES *SUPRARRENALES *GÓNADAS PÁNCREAS *ENDOCRINO
8/ Fisioloxía do aparello locomotor.	FUNCIÓNS DO ÓSO FUNCIONES DO MÚSCULO FUNCIONES ARTICULARES TIPOS DE MOVEMENTOS ARTICULARES *PROPIOCEPCIÓN
9/ *Neurofisioloxía.	*FISIOLOGIA DAS CÉLULAS DO SISTEMA NERVIOSO *FISIOLOGIA DO SISTEMA NERVIOSO CENTRAL *FISIOLOGIA DO SISTEMA NERVIOSO *PERIFERICO

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	70	120	190
Seminario	8	27	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesións de clases expositivas con explicacións dos conceptos teóricos.

Seminario	Sesiões con vídeos que mostran a fisioloxía cardiovascular. Sesiões nas cales o alumno/a expón co seu grupo de traballo un tema en profundidade, suxeito a debate.
-----------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	En clase, en las tutorías o a través del correo.
Lección maxistral	En clase, en las tutorías o a través del correo.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral Avaliación global do proceso de aprendizaxe e a adquisición de competencias e coñecementos.	80	
Seminario Avaliación continua en todos os seminarios.	20	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alumnado matriculado por primeira vez:

Examen: 80%.

Seminarios: 20%.

A non participación nos seminarios conlevará a perda da nota que xeneran éstos.

IMPORTANTE: Para que a nota dos seminarios sume, e preciso obter no examen, polo menos, 32 puntos.

Polo tanto, si se obteñen no examen, al menos, 32 puntos, a nota final da asignatura será a suma da obtida no examen máis a dos seminarios/traballos.

Alumnado matriculado por segunda o sucesivas veces:

Aqueles alumnos que no superaran a asignatura no curso(s) anterior(es) poderán elixir entre dúas opcións:

1. Con avaliación continúa. Neste caso a avaliación será igual que para o alumnado matriculado por primeira vez (Examen:80%, Seminarios: 20%).

2. Con avaliación NON CONTÍNUA. Realizará un EXAME ACCESORIO (20 preguntas V/F) que, SUMADO Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES).

SEGUNDA CONVOCATORIA (EXAMEN DE JULIO):

1. CONTÍNUA: a avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a un exame, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspensa. Estará baseada en los siguientes porcentaxes: Examen: 80% (preguntas cortas/dibuxos, preguntas V/F). Seminarios:20% (preguntas verbales ó alumnado o día dos seminarios coa nota correspondente).

As calificacións dos seminarios gárdanse ata a convocatoria de xullo, pero nunca poderán gardarse dun curso para outro.

2. NON CONTÍNUA: Igual que en la convocatoria de diciembre, es decir, un EXAME ACCESORIO (20 preguntas V/F) que, SUMADO Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES).

Mais información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma FAITIC.

La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Tórtora G. J. y Derrickson, B., **Principios de anatomía y fisiología**, 15ª, Panamericana, 2018

Bibliografía Complementaria

Thibodeau G. A y Patton K. T., **Anatomía y fisiología**, 9ª, Elsevier, 2016

Stanfield, C. L., **Principios de fisiología**, 4ª, Pearson, 2011

Costanzo, L. E., **Fisiología**, 5ª, Elsevier, 2014

Mulroney, S. E., **Netter. Fundamentos de fisiología**, 2ª, Elsevier, 2016

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Estatística: Estatística/V52G140V01106

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Lección maxistral, seminarios e probas evaluativas.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección maxistral: Exposición dos contidos da materia polo docente a través do Campus Remoto da UVigo no horario habitual da asignatura.

-Seminarios: Se realizarán a través do Campus Remoto. Serán actividades enfocadas o traballo sobre un tema específico, que permite ahondar ou complementar os contidos da materia. Se emplean como complemento das clases teóricas.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A través do correo, campus remoto ou faitic

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A mesma

* Outras modificacións

Non

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Se se fixeron probas o longo do curso, se manteñe a porcentaxe das mesmas

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Seminarios, exame e outras.

Si non se poidesen realizar os seminarios de forma presencial, realizaranse a través do campus remoto e/o faitic moodle. A dinámica será a mesma.

A examen realizarase por faitic moodle.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

Ningunha

* Novas probas

Non

* Información adicional

Non

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Estatística**

Materia	Estatística: Estatística			
Código	V52G140V01106			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro) Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Salgado Barreira, Ángel			
Profesorado	Salgado Barreira, Ángel Vilán Crespo, Luís			
Correo-e	angel.salgado.barreira@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	A Estatística xoga un papel fundamental no desenvolvemento da Ciencia, sendo un dos alicerces do método científico nas súas fases empírica e interpretativa. A variada natureza da investigación nas Ciencias da Saúde fai que a aplicación do método científico e as técnicas estatísticas resulten imprescindibles neste campo. Os profesionais sanitarios, e en particular o persoal de enfermaría, manexan habitualmente unha gran cantidade de datos (medicións de laboratorio, *antropométricas, informes sobre pacientes, ensaios clínicos, etc.) que requiren un tratamento apropiado para que resulten realmente informativos e de utilidade. Neste escenario, os métodos estatísticos permiten resumir, analizar e avaliar esta información facilitando e apoiando cientificamente a toma de decisións.			

Competencias

Código				
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles			
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria			
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde			
CT1	Capacidade de análise e síntese			
CT2	Capacidade de organización e planificación			
CT3	Capacidade de xestión de la información			
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones			
CT7	Razoamento crítico			
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade			
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais			

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber identificar, expor e resolver un problema estatístico. Coñecer os fundamentos da probabilidade e as medidas utilizadas para describir, resumir, comparar, e estimar a información	CB1 CB3 CB4 CB5	CG6 CG16	CE8	CT2 CT3 CT4 CT9 CT11
Ser capaz de adquirir elementos de xuízo crítico para valorar a súa utilización na resolución de problemas e toma de decisións nas Ciencias da Saúde	CB2 CB4	CG6 CG16	CE8	CT1 CT4 CT7
Ser capaz de aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados da saúde (TIC)	CB1	CG16	CE8	CT2 CT3

Contidos	
Tema	
Introducción a los métodos estadísticos	Introducción á estatística Estatística descritiva Inferencia estatística
Variabes aleatorias.	Caso discreto Caso continuo
Analise descritiva dun conxunto de datos	Estatística e Método científico en Ciencias da Saúde. Poboacións, Mostras e Variables. Estatísticos, gráficos e estudos descritivos.
Nocións básicas de probabilidade e modelos de distribucións	Tipos de sucesos e Probabilidade Distribución Poisson Distribución Binomial Distribución Normal
Introducción as técnicas de inferencia estatística	Plantexamento dos problemas de estimación puntual e estimación de rexións de confianza Contrastes de hipóteses estatísticas
Series estatísticas de dous caracteres	Regresión Correlación lineal
Fundamentos das tecnoloxías da información e da comunicación en ciencias da saúde	Redes de computación Tecnoloxías para o tratamento da información As tecnoloxías da información e da comunicación en ciencias da saúde Seguridade e privacidade da información en ciencias da saúde. Manexo de datos clínicos.
Uso e manexo das tecnoloxías para o tratamento da información.	As ferramentas informáticas de maior difusión. As solucións das aplicacións baseadas na web. Natureza da información electrónica. Rexistro, organización, tratamento e intercambio de datos empregando solucións baseadas no computador. Elaborar, publicar e compartir documentos mediante ferramentas On-line dispoñibles na Internet. Seguridade e privacidade da información en Ciencias da Saúde. Manexo de datos clínicos.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	2	4
Lección maxistral	32	40	72
Estudo de casos	5	5	10
Resolución de problemas de forma autónoma	0	25	25
Seminario	8	8	16
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	2	17	19
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Práctica de laboratorio	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Estudo de casos	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Resolución de problemas de forma autónoma	Descrición: prácticas autónomas. Aplicar a realización de actividades prácticas variadas relacionadas cos contidos da materia. Exercicios prácticos a través do TIC. Simulacións a través do TIC. Traballo autónomo do alumnado Obxectivo: adquirir as destrezas, coñecementos, aptitudes e actitudes recollidos nos contidos da materia mediante a interacción cos sistemas e recursos informáticos dispoñibles. Utilizar programas e recursos informáticos tanto do ámbito profesional como xenéricos.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Descrición: prácticas autónomas. Aplicar a realización de actividades prácticas variadas relacionadas cos contidos da materia. Exercicios prácticos a través do TIC. Simulacións a través do TIC. Traballo autónomo do alumnado Obxectivo: adquirir as destrezas, coñecementos, aptitudes e actitudes recollidos nos contidos da materia mediante a interacción cos sistemas e recursos informáticos dispoñibles. Utilizar programas e recursos informáticos tanto do ámbito profesional como xenéricos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Durante todo o curso estará aberto un foro na plataforma FaiTic para que os alumnos poidan consultar calquera dúbida relacionada coas prácticas de TIC. Dentro da plataforma FaiTIC está disponible o mail do profesorado para calquera dúbida.
Seminario	Durante os seminarios, nos que o grupo dividirase en catro subgrupos de non máis de 15 alumnos préstase unha atención personalizada do alumnado e da súa evolución.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	17	
Resolución de problemas e/ou exercicios	33	CB1 CB2 CB5 CG6 CT1 CT2 CT4 CT7 CT9 CT11
Práctica de laboratorio	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

FORMATO DAS PROBAS

- Probas de resposta curta. Proba que inclúe preguntas pechadas de resposta alternativa combinadas con preguntas de resposta curta relacionadas cos contidos da materia. O alumnado debe seleccionar unha resposta de entre un número limitado de posibilidades e responder brevemente ás cuestións formuladas. (nas preguntas tipo test, 3 mal poden restar o valor dunha ben)

- Probas prácticas, de execución. Probas de execución de tarefas reais e/ou simuladas. Proba que inclúe actividades, problemas ou casos a resolver semellantes aos presentados nas prácticas propostas durante o curso. O alumnado debe responder á actividade proposta, plasmando de maneira práctica os coñecementos adquiridos da mesma.

AVALIACIÓN DE XULLOO procedemento de avaliación na convocatoria de Xullo será o mesmo co empleado na convocatoria de maio. Aos alumnos que teñan completadas as actividades de avaliación continuada durante as clases teórico-prácticas manteráselle esta nota na convocatoria de Xullo.

ALUMNOS QUE NON ASISTAN A CLASE E/OU NON LEVEN A CABO AS ACTIVIDADES DE AVALIACIÓN CONTINUADA O alumnado que non completen a avaliación continuada terán dereito a presentarse os exames de maio e/ou xullo pero precisaran ter unha nota de 7 ou superior tanto na proba teórica como práctica para aprobar a materia.

CONVOCATORIA FIN DE GRADOO alumnado que o precise terá dereito a presentarse a convocatoria de fin de carreira (meses de outubro ou novembro). O formato desta proba será o mesmo que nas convocatorias de maio e xullo. A proba consistirá nunha parte teórica de preguntas test e de resposta curta e unha parte práctica de resolución de problemas.

DATAS DOS EXAMESA información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Francisca Ríus Díaz y Julia Warnberg, **Bioestadística**, 2ª, Paraninfo, 2014

Miguel A. Martínez-González, **Bioestadística Amigable**, 2ª, Diaz de Santos, 2009

Bibliografía Complementaria

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Metodología de investigación/V52G140V01401

Trabajo de Fin de Grado/V52G140V01407

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Plan de Contingencias

Descripción

=== MEDIDAS EXCEPCIONALES PLANIFICADAS ===

Ante la incierta e imprevisible evolución de la alerta sanitaria provocada por la COVID- 19, la Universidad establece una planificación extraordinaria que se activará en el momento en que las administraciones y la propia institución lo determinen atendiendo a criterios de seguridad, salud y responsabilidad, y garantizando la docencia en un escenario no presencial o no totalmente presencial. Estas medidas ya planificadas garantizan, en el momento que sea preceptivo, el desarrollo de la docencia de una forma más ágil y eficaz al ser conocido con anterioridad por el alumnado y el profesorado.

=== ADAPTACIÓN DE LAS METODOLOGÍAS ===

* Metodologías docentes que se modifican

-Lección magistral: Exposición de los contenidos de la materia por el docente a través del CampusRemoto de la UVigo en el horario habitual de la asignatura.

-Resolución de problemas de forma autónoma: Prácticas autónomas en las que el alumnado deberá realizar actividades prácticas variadas relacionadas con los contenidos de la materia. Se adaptarán algunas actividades que estaban planteadas para realizar de forma grupal, que se realizarán de forma individual. Los problemas se colgarán a través de la plataforma FaiTic, de forma similar a si hubiera docencia presencial.

-Seminarios: Se realizarán a través del CampusRemoto. Serán actividades enfocada al trabajo sobre un tema específico, que permite ahondar o complementar los contenidos de la materia. Se emplea como complemento de las clases teóricas y se profundizará en el empleo de un programa estadístico, lo que permitirá poner en práctica los conocimientos teóricos.

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

La atención personalizada del alumnado se realizará a través del mail que se facilita al comienzo del curso y a través del foro de FaiTic. Si fuera necesario se podrá acordar una reunión a través del CampusRemoto o Despacho virtual.

* Modificaciones (de proceder) de los contenidos a impartir

El material a impartir no se verá modificado, salvo algún aspecto puntual que por falta de tiempo o recursos no se pueda realizar.

* Bibliografía adicional para facilitar el auto-aprendizaje

Se incluya material de apoyo, tal como videos explicativos de la parte práctica y material teórico que amplía el material habitual (no amplía la cantidad de materia, profundiza en explicaciones que vía remota puede resultar más difícil de explicar).

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN DE LA PARTE DE ESTADÍSTICA===

1ª EDICIÓN ORDINARIA (MAYO)

La evaluación de la asignatura se realizará a través de Evaluación Continua, de la forma que se detalla a continuación (en este caso el alumnado matriculado por segunda vez y con la evaluación continua aprobada de otro año no se le mantiene la nota.)

Evaluación continua (100%)

Consistirá en 2 ejercicios prácticos con el programa PSPP a realizar de forma autónoma y 2 cuestionarios sobre la parte teórica que se realizarán online en (para hacer media hay que tener todas ellas con más de un 4 en la nota y sumar una media >5).

-Los ejercicios con PSPP (50%): se colgará en FaiTic el ejercicio y se dará el tiempo necesario para realizarlo, según las características del trabajo. Una vez finalizado, el alumnado colgará la tarea en FaiTic, en la pestaña de [Ejercicios], dentro del plazo establecido. (Ejercicio de la parte descriptiva 15% y ejercicio de descriptiva e inferencia 35%)

-Los cuestionarios tipo test de evaluación continua (50%): se realizarán a través de FaiTic de forma individual, uno de los temas 1 a 5 y otro de los temas 6 a 11. (cuestionario individual T1 a T5 25% y cuestionario individual T6 a T11 25%). En los cuestionarios el alumnado debe seleccionar una respuesta de entre un número limitado de posibilidades en el tiempo establecido, 3 mal restan el valor de una acertada.

2ª EDICIÓN ORDINARIA (JULIO)

Se realizará mediante examen final que constará de 2 partes, teórica y práctica.

Examen final (100%)

- Prueba teórica (50%): La prueba incluye preguntas cerradas de respuesta alternativa (tipo test) combinadas con preguntas de respuesta corta y ejercicios relacionados con los contenidos de la materia (cada una de las partes contará 5 puntos). El alumnado debe seleccionar una respuesta de entre un número limitado de posibilidades y responder brevemente a las cuestiones formuladas. (En preguntas tipo test, 3 mal restan el valor de una acertada) (para aprobar esta parte es preciso tener un 5 sobre 10)

- Prueba práctica con PSPP (50%): Pruebas de ejecución de tareas reales y/o simuladas. Prueba que incluye actividades, problemas o casos a resolver semejantes a los presentados en las prácticas propuestas durante lo curso. El alumnado debe responder a la actividad propuesta apoyándose en el programa estadístico explicado en clase, plasmando de manera práctica los conocimientos adquiridos durante la misma (para aprobar esta parte es preciso tener un 5 sobre 10)

MODALIDAD NO PRESENCIAL

El alumnado que lo solicitó al inicio del cuatrimestre y/o no lleven a cabo las actividades de evaluación continuada.

Este alumnado que, por los motivos anteriores, no complete la evaluación continuada tendrá derecho a presentarse a los exámenes de mayo y/o julio para aprobar la materia. Ambos en formato de examen teórico y práctico como se detallan en el punto anterior. Las pruebas se realizarán en las fechas establecidas por la escuela.

FIN DE CARRERA

El alumnado que lo precise tendrá derecho a presentarse a la convocatoria de fin de carrera (meses de octubre o noviembre). El formato de esta prueba será el mismo que en las convocatorias de mayo y julio. La prueba consistirá en una parte teórica de preguntas test y una parte práctica de resolución de problemas.

FECHAS EXÁMENES 2020-21

De acuerdo a las fechas publicadas en la web de la escuela.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos de enfermería**

Materia	Fundamentos de enfermería			
Código	V52G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Gómez Cantorna, Cristina			
Profesorado	Gómez Cantorna, Cristina			
Correo-e	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>O profesional de enfermería deberá saber identificar, integrar, e relacionar o concepto de saúde e os cuidados dende una perspectiva histórica, para comprender a evolución dos cuidados de enfermería. Comprender, dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina enfermera, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso do coidar, desenvolvendo os planes de cuidados correspondentes.</p> <p>Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir o bienestar, calidade e seguridade das persoas atendidas. Iniciar ao alumnado na metodoloxía do Proceso de Atención de Enfermería (PAE) e nas taxonomías enfermeiras que na actualidade están a utilizar. E fomentar ao alumnado un espírito crítico e de integración para o traballo en equipo.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG5	Deseñar sistemas de cuidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG17	Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermería
CE16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermería, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de cuidar,desarrollando os plans de cuidados correspondentes
CE17	Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermería
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación

CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber as teorías e modelos da enfermaría	CB1	CG1	CE16	CT1
	CB2	CG2		CT2
	CB3			CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT7 CT9 CT11
Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica no proceso de coidar.	CB1	CG2	CE15	CT1
	CB2	CG5	CE17	CT2
	CB3	CG6	CE18	CT3
	CB4	CG8		CT4
	CB5	CG14		CT7
		CG15		CT9
	CG17		CT11	

Contidos

Tema	
MÓDULO IV: Principios que sustentan os cuidados básicos. Técnicas e procedementos que configuran os cuidados básicos.	Tema 1: La unidad del paciente Tema 2: Tipos de cama hospitalaria Tema 3: Constantes vitales Tema 4: Administración de medicación Tema 5: Necesidades humanas y cuidados básicos, Respiración Tema 6: Necesidades humanas y cuidados básicos, Alimentación Tema 7: Necesidades humanas y cuidados básicos, Hidratación Tema 8: Necesidades humanas y cuidados básicos Eliminación Urinaria Tema 9: Necesidades humanas y cuidados básicos, Eliminación Intestinal Tema 10: Necesidades humanas y cuidados básicos, Movilidad/Actividad Tema 11: Necesidades humanas y cuidados básicos, Descanso y Sueño Tema 12: Necesidades humanas y cuidados básicos, Termorregulación Tema 13: Necesidades humanas y cuidados básicos, Higiene Tema 14: Necesidades humanas y cuidados básicos, Comunicación
MÓDULO I: Cuidados dende unha perspectiva histórica.	Tema 1: Historia da enfermaría. Tema 2: Os cuidados enfermeiros a través dos tempos. Nacemento da enfermaría profesional.
MODULO II: Conceptos que configuran a disciplina enfermeira. Teorías e modelos de enfermaría.	Tema 1: Enfermaría profesional. Función da profesión de enfermeira. Tema 2: Modelos e teorías en enfermaría. Elementos fundamentais da disciplina enfermeira: persona, entorno, saúde, enfermaría. Tema 3: Modelos e cuidados de enfermaría máis representativos. Tema 4: Modelo de necesidades de Virginia Henderson.
MÓDULO III: Aplicación da metodoloxía científica no proceso do coidar. Desenvolvemento dos planes de cuidados correspondentes. O proceso enfermeiro para proporcionar benestar, confort, seguridade ás persoas atendidas. Patrones funcionais de saúde.	Tema 1: Proceso de Atención de Enfermaría. Metodoloxía científica e razoamento clínico Tema 2: Etapas do PAE (Proceso de Atención de Enfermaría) 2.1. Etapa de Valoración 2.2. Diagnósticos enfermeiros. Taxonomía NANDA 2.3. Planificación. Taxonomía NOC. Taxonomía NIC 2.4. Execución do plan de cuidados 2.5. Evaluación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	39	47
Lección maxistral	70	108	178

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Seminario	Seminario Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias académico-profesionais.
Lección maxistral	Lección maxistral Clases expositivas sobre contidos teóricos básicos. Directrices para realizar exercicios ou traballos que han de realizar os estudantes de forma colectiva.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Seminario	Na clase, nas tutorías ou a través do correo

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	<p>Seminarios: valor máximo de 2 puntos, valor na nota final do 20%.</p> <p>No desenvolvemento dos seminarios, o profesor explicará e propoñerá un caso clínico para que o alumnado resolva en grupos de 2 persoas, entregarase na data que o profesor solicite. Valorarase:</p> <ul style="list-style-type: none"> -A estrutura, calidade do contido, partes do PAE, diagnósticos de enfermaría, bibliografía utilizada e presentación do caso clínico proposto polo profesor. -Penalización con -0.2 por non poñer os principais diagnósticos de enfermaría (diagnósticos que están no enunciado do caso clínico). -Facer diagnósticos a maiores con sentido, obteñen un resultado positivo. -Penalización con -0.2 se os diagnósticos de maiores non teñen sentido. -Penalización con -0.2 no caso de que falta algunha das seccións do PAE. <p>A asistencia aos seminarios é obrigatoria. Será penalizado con -0,2 por cada falta de asistencia aos seminarios. Valorarase o cumprimento dos horarios, a asistencia, a participación activa, o coñecemento, a actitude e as aptitudes do alumnado.</p>	20	
Lección maxistral	<p>A avaliación levarase a cabo de xeito continuo e global a través dos seguintes criterios e ferramentas:</p> <p>Exame teórico: valor máximo de 8 puntos, 80% da nota final.</p> <p>Consta de dúas partes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Preguntas tipo Test: a proba consiste nunha proba de 34 preguntas de resposta única (A, B, C ou D). Tres preguntas incorrectas cancelan unha correcta (cada pregunta incorrecta -0.33). As respostas en branco non marcan. Marcarase cunha "X" cun bolígrafo azul a resposta que considera correcta no modelo, o resto de anotacións non serán valoradas. Valor de 3 puntos. 2. Preguntas curtas: o exame consiste nunha serie de preguntas curtas. Lerá o que se solicita en cada caso e manterase no espazo. Será corrixido o que estea no burato estimado para cada pregunta, o resto das anotacións non serán avaliadas. Valor de 5 puntos. <p>Para superar a materia é necesario ter pasado a metade da nota de TEST (1,5 puntos) e a metade da nota de preguntas curtas (2,5 puntos), un 4 sobre 8 no exame teórico total.</p> <p>A puntuación obtida no exame teórico engadirase á puntuación correspondente ao Caso Clínico e Seminarios, sendo necesario para superar a materia obtendo un 5 sobre 10 (Exame + Seminarios).</p>	80	

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONSIDERACIÓNS XERAIS DE AVALIACIÓN

1. A asistencia a Seminarios é OBRIGATORIA, en caso de falta por forza maior, será debidamente xustificada. A falta de asistencia aos seminarios afectará á perda da nota que xeran os mesmos.
2. Para superar a materia será necesario aprobar o exame teórico para poder engadir a nota correspondente aos seminarios.
3. Valorarase a actitude, as achegas de interese, a participación, o traballo en equipo, o comportamento e respecto cara ao profesor e aos demais compañeiros, así como o cumprimento dos horarios.
4. Cando o alumno non participe na proba final, consideraranse non presentados.
5. Na segunda proba de oportunidade (exames de xullo) manterase a nota obtida nos seminarios.
6. Xustificación das ausencias: Para que unha falla se considere xustificada, deberase presentar un documento ao profesor responsable da materia (nun prazo máximo de unha semana desde o día da ausencia), acreditando debidamente a causa da

falla. Cando a ausencia se deba a unha actividade programada (por exemplo, unha cita médica) o alumno deberá comunicalo previamente ao profesor responsable para tratar de recuperar a falla a través dunha sesión alternativa (por exemplo, con outro grupo de seminarios).

7. A información relativa á data, hora e lugar do exame pódese atopar no seguinte enderezo web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

A avaliación de Xullo estará baseada nos seguintes porcentaxes: examen 80%. Seminarios: 20%.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALFARO-LEFEVRE, R., **Aplicación del Proceso de Enfermería**, 5ª, Elsevier, 2007

BERMAN, et al., **Fundamentos de Enfermería**, 9ª, Pearson, 2012

BULECHEK, G., **Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC)**., 6ª, Elsevier, 2014

JOHNSON, M. et al., **Interrelaciones NANDA, NIC e NOC: Diagnósticos enfermeros, Resultados e Intervenciones**, 2ª, Harcourt-Mosby, 2007

KOZIER & ERB, **Fundamentos de enfermería, Volumen 1 y 2**, Pearson, 2013

MOORHEAD, S., **Clasificación de resultados de enfermería (NOC). Medición de resultados en salud**., 5ª, Elsevier, 2014

NANDA Internacional., **Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación**, Elsevier, 2015-2017

SMITH, S. F., **Técnicas de enfermería clínica (de las técnicas básicas a las avanzadas)**, Pearson, 2009

BENAVENT GARCÉS, M. et al., **Fundamentos de Enfermería**, 2ª, Difusión Avances de Enfermería, 2003

GALARRETA S, MARTIN C., **Enferpedia Técnicas y procedimientos de Enfermería**, 1ª, Editorial Médica Panamericana, 2018

Bibliografía Complementaria

BERMAN, et al., **Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica**, 8ª, Pearson, 2008

CARPENITO, L., **Diagnóstico de Enfermería: aplicaciones a la práctica clínica**, 9ª, Interamericana, 2002

FERNANDEZ FERRIN, C et al., **Enfermería Fundamental**., Masson, 2000

HENDERSON, V., **La naturaleza de la Enfermería. Reflexiones 25 años después**., Masson, 1999

LUIS RODRIGO, M. T., **Los diagnósticos enfermeros: revisión crítica y guía práctica**., 8ª, Masson, 2008

MARRINER TOMEY et al., **Modelos y teorías en enfermería**, 7ª, Mosby, 2011

MARTÍNEZ MARTÍN, M et al., **Historia de la Enfermería**, 2ª, Elsevier, 2011

NIGHTINGALE, F, **Notas sobre enfermería**, Salvat, 1990

POTTER, P. e PERRY, A., **Fundamentos de Enfermería. (2 vol.)**, 5ª, Harcourt, 2001

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estadística/V52G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento

da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

-Lección maxistral: as clases expositivas sobre contenidos teóricos básicos. Directrices para realizar o traballo que farán os estudantes de forma colectiva.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección maxistral: se fose necesario a exposición dos contenidos da materia de Fundamentos de Enfermería levarase a cabo pola docente da materia, a través da plataforma FATIC da Universidade de Vigo, durante tódolos días e no horario habitual da asignatura.

-Seminarios: se fose necesario realizaránse a través da plataforma FAITIC da Universidade de Vigo, durante os días e no horario habitual dos seminarios da asignatura. A realización do Caso Clínico para entregar por parte do alumnado farase de forma INDIVIDUAL, en vez de grupos de dúas persoas.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A atención personalizada do alumnado e as titorías realizaránse a través do email que se facilita ao alumnado o comezo do curso.

cristina.gomez.cantorna@uvigo.es

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non se modificarán os contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Bibliografía recomendada no apartado Fontes de Información.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

Manténse a realización do Caso Clínico en Seminarios, realizaránse de forma INDIVIDUAL. Entregarase o caso clínico na data proposta pola docente. Non se admitirán traballos fora do prazo establecido pola docente.

Evaluaráse: a estrutura, a calidade do contido, partes do PAE, diagnósticos enfermeiros, bibliografía empleada e presentación do caso clínico; penalización por non poñer os principais diagnósticos enfermeiros (que están no enunciado do caso clínico); poñer diagnósticos a maiores con sentido, puntúan positivo; penalización se os diagnósticos a maiores non teñen sentido; penalización no caso de que falte algún dos apartados do PAE; copiar total ou parcialmente o contido dos traballos, sexa de internet coma de compañeiros, supondrá a perda da nota que xeran os mesmos.

PESO ANTERIOR: 20%

PESO PROPOSTO: 70%

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

PROBA ANTERIOR:

Exáme teórico: tiña un valor dun 80% dónde as preguntas tipo test valían 3 puntos e as preguntas cortas valían 5 puntos.

PROBA NOVA:

Traballo de revisión do temario e creación de preguntas (explicado no seguinte apartado de [Novas probas]). Valor: 30% da nota.

* Novas probas

Traballo de revisión do temario e creación de preguntas. O alumnado deberá entregar a docente, na data indicada, un traballo de revisión do temario e creación de preguntas relacionadas coa materia. O valor desta proba será dun 30% da nota final do alumno/a.

Evaluaráse: a calidade do traballo; penalizaráse si o contido do traballo non ten sentido; e copiar total ou parcialmente o contido do traballo, supondrá a perda da nota.

* Información adicional

Traballos de Seminarios Caso clínico individual 70%

Traballo revisión do temario e creación de preguntas 30%
O alumnado deberá obter un 5 sobre 10, para poder superar a materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Idioma moderno: Inglés técnico**

Materia	Idioma moderno: Inglés técnico			
Código	V52G140V01108			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Rostron , Anthony			
Profesorado	Rostron , Anthony			
Correo-e	ajrostron@gmail.com			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Curso enfocado a perfeccionar as destrezas de escritura científicas en inglés, presentacións *científicas en inglés, e aumentar coñecementos do sistema NHS e as súas pautas para poder acceder ao campo laboral en Inglaterra			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de entender, en inglés, conferencias simples, coloquios y charlas académicas sobre temas médicos o sanitarios	CB1	CG6	CE8	CT1
	CB2	CG16		CT2
	CB3			CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT7
				CT9
Ser capaz de exponer presentaciones científicas en inglés con buen estilo				CT11
	CB1	CG6	CE8	CT1
	CB2	CG16		CT2
	CB3			CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT7
			CT9	
			CT11	

Contidos

Tema
------

1. Introducción á terminoloxía das ciencias da saúde. Expresión oral no ámbito sanitario. 1. Uso de *PowerPoint, linguaxe corporal, *entonación.
2. Análisis e comprensión de textos específicos. Realizar presentacións médicas avanzadas en inglés (con prácticas). 2. Presentar e entender presentacións con pouco texto.
3. Comprensión lectora. Saber redactar literatura científica segundo as normas da AMA *Style *Guide 10*th Ed. Conocer las reglas del AMA

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	0	52
Resolución de problemas de forma autónoma	0	97	97
Presentación	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación do léxico científico e estruturas empregadas na linguaxe científica.
Resolución de problemas de forma autónoma	Hacer ejercicios on-line gramaticales.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor
Resolución de problemas de forma autónoma	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor
Probas	Descrición
Presentación	Presentacion corta en inglés

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Asistencia e participación na clase.	20	
Presentación	Presentación	80	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Convocatoria de Julio: Misma evaluación que en la convocatoria previa.

>No caso de no poder asistir a clase, o alumno pode realizar tarefas de examen on-line. Terá tres intentos para aproba-la proba. O mellor resultado será considerado como válido. A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Anthony Rostron, **Archivos PDF con los contenidos del curso.**, 1,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen

atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

En caso de alerta sanitaria, as clases impartiranse en liña na plataforma BigBlueButton da Universidade de Vigo. A avaliación será individual mediante a presentación dun discurso científico en liña.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introducción á enfermaría clínica**

Materia	Introducción á enfermaría clínica			
Código	V52G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	ravazquez@uvigo.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno adquira coñecementos xerais sobre o enfermarse humano, antes da aprendizaxe pormenorizada das enfermidades que se adquirirá nas materias de Clínica. Estudaranse as potenciais causas de enfermidade, os mecanismos polos que actúan de forma nociva (patoxenia) e os trastornos que se producen na función dos órganos e sistemas (fisiopatoloxía). Tamén se introducirán os diferentes procedementos de enfermaría e estudarase o soporte vital básico e avanzado.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, avaliando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde

CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patoxenia)	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG12 CG16	CE2 CE9 CE28 CE29	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semiología)	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CG3 CG12	CE18	
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas		CG6 CG14 CG15	CE2 CE9 CE13 CE28 CE29	
Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios		CG9 CG14 CG17 CG18	CE2 CE9	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos			CE2 CE29	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema	
Tema 1. Causas de lesión celular	- Patoloxía do envellecemento - Patoloxía inducida por tóxicos - Patoloxía tumoral - Patoloxía da herdanza - Outras causas de lesión

Tema 2. Valoración e diagnóstico de signos e síntomas de enfermidade	<ul style="list-style-type: none"> - Dor. Tipos e características. A dor abdominal, torácico, cefalea e dor facial, lumbalxia. - Calafríos e febre - Síncope e convulsións - Vertixe - Alteracións da conciencia (confusión, estupor, coma) - Disnea - Tose e hemoptisis - Cianosis e ictericia - Edema. Ascitis - Náuseas e vómitos - Perda/ganancia de peso - Alteracións do hábito intestinal - Hemorrxias - Alteracións do ritmo cardíaco e da tensión arterial
Tema 3. Introducción a patoloxía	<p>Recordo fisiolóxico e introducción a patoloxía</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aparello respiratorio - Aparello circulatorio - Aparello nefroureinario - Sistema endocrinolóxico
Tema 4. Valoración de enfermía do paciente ambulatorio, ingresado e en urxencias	<ul style="list-style-type: none"> - Valoración xeral - *Anamnesis - Recordo da valoración de constantes vitais - Exploración física por órganos e sistemas
Tema 5. Electrocardiografía e outras técnicas afíns. Monitorización hemodinámica. Parada cardiorrespiratoria	<ul style="list-style-type: none"> - Seminario de interpretación ECG - Arritmias cardíacas de atención urxente - Monitorización
Tema 6. A obtención de mostras analíticas e o seu procesamento	<ul style="list-style-type: none"> - Mostras de sangue - Mostras de orina, feces, esputos - Aspirados - PAAF. Biopsias - Outras mostras biolóxicas menos frecuentes - Análises de laboratorio máis frecuentes con cada tipo de mostra
Tema 7. O paciente con traumatismo	<ul style="list-style-type: none"> - Mecanismos de lesión - Tipos de fracturas - Avaliación. *Monitorización - Traumatismo cranial - Traumatismo de medula *espinal e pescozo - Traumatismo torácico - Traumatismo abdominal - Traumatismo facial
Tema 8. Vendaxes, inmovilización e traslado de pacientes	<ul style="list-style-type: none"> - Xeneralidades de vendaxes: material, tipos, complicacións - Vendaxes de fixación - Vendaxes de compresión - Vendaxes de inmovilización - Vendaxe funcional - Taller de vendaxes - Traslado de pacientes intra e extrahospitalarios: transporte no hospital e a outro centro, ambulancias paramédicas, transporte aéreo, preparación do paciente
Tema 9. Material específico de asistencia prehospitalaria de urxencias	<ul style="list-style-type: none"> - A asistencia prehospitalaria urxente - Respiradores de transporte - Material de monitorización - Material de transporte
Tema 10. Produtos sanitarios	<ul style="list-style-type: none"> - Definición - Clasificación - Normativa
Tema 11. Métodos complementarios diagnósticos	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificación e descrición - Coidados - Complicacións

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	38	82	120
Seminario	4	12	16
Estudo de casos	3	3	6
Obradoiro	4	0	4

Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvolo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.
Obradoiro	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.
Lección maxistral	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.

Avaliación

	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. A asistencia e atención activa valorará a calificación do alumno	10
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	5
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.	5
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a avaliación de xullo gardarase a nota de seminarios, obradoiros e sesión maxistral.

Farase una proba de resposta curta que puntuará o 80 % da nota final.

La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web:

<http://direcceuemeixoero.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pérez Arellano, José Luis, **Manual de Patología General**, 8ª, 2019

Bibliografía Complementaria

Brunner y Suddarth, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 12ª,

Jamieson, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,
Sheehy, **Manual de urgencia de enfermería**, 6ª,
Morillo, **Asistencia prehospitalaria urgente**, 1ª,
Swearingen, **Manual de enfermería médico-quirúrgica**, 6ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/V52G140V01204
Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

No posible manteranse as clases presenciais e os seminarios /talleres previstos. Adaptarse o número de alumnos por clase, con clases non presenciais on line, de acordó con a normativa que se estableza.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Manterase o peso que se indica en DOCnet...

* Probas pendentes que se manteñen

As probas pendentes serán on line. O exame on line sempre terá un peso inferior o 50 %

* Información adicional

Complementarase a nota con traballos de presentación on line

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e lexislación				
Materia	Ética e lexislación			
Código	V52G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	<p>Son múltiples os dilemas éticos que encontran os profesionais da enfermaría nas súas tarefas diarias. A través do desenvolvemento da materia preténdese que o estudiantado coñeza os criterios de índole ético e as disposicións de dereito positivo aplicables para que poidan exercer con responsabilidade a súa profesión. O estudiantado de enfermaría deberá estar disposto á defensa da persoa no seu dereito á saúde, respectando a dignidade humana, sen discriminacións.</p> <p>Deben saber, que no exercicio da profesión adquire o compromiso moral de contribuir ao benestar social no medio ambiente onde desenvolva o seu traballo, debendo estar en continua formación profesional, aberta aos avances científicos que contribúan á mellora da calidade de vida das persoas.</p> <p>Debe coñecer, que adquire cos seus actos unha responsabilidade profesional ante a persoa san ou enferma e ante a sociedade.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG18	Aplicar estratexias para adoitara medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería
CE49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia

CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Adquirir capacidades para aplicar os principios da bioética e os valores éticos	CB1	CG1	CE11	CT1
	CB2	CG4	CE12	CT2
	CB3	CG7	CE48	CT3
	CB4	CG8	CE49	CT4
	CB5	CG12	CE50	CT5
		CG15	CE52	CT6
		CG18		CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Ser capaz de realizar unha análise ética e deseñar e resolver casos	CB1	CG1	CE11	CT1
	CB2	CG4	CE12	CT2
	CB3	CG7	CE48	CT3
	CB4	CG8	CE49	CT4
	CB5	CG12	CE50	CT5
		CG15	CE52	CT6
		CG18		CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema	
I.- ETICA E BIOETICA	1.1 Definición de ética e moral. 1.2 A Bioética e a súa fundamentación. 1.3 Principios éticos. 1.4 Ética no século XXI
II.- RELACIÓN DA ETICA CON OUTRAS FORMAS DO SABER	2.1 Ética e antropoloxía Ética e socioloxía. 2.2 Éticas contemporáneas: Relativismo Multiculturalismo Cosmopolitismo Humanismo Feminismo
III.- A BIOÉTICA NO EXERCICIO PROFESIONAL	3.1 Código deontolóxico 3.2 Coidados ao final da vida 3.3 A Confidencialidade 3.4 Ética na prescripción 3.5 Obxeción de conciencia 3.6 Seguridade e ética: a dor 3.7 Os Comités de ética. 3.8 Os conflitos de interese

IV.- LEXISLACIÓN E ENFERMARIA

- 4.1 Lei 41/2002, de 14 de novembro: dereitos e deberes dos pacientes. Consentimento informado.
- 4.2 Lei de protección de datos.
- 4.3 Lei de saúde sexual e reprodutiva.
- 4.4 Lei General de sanidade
- 4.5 Ley 41/2002, de 14 de novembro, básica reguladora da autonomía do paciente e de dereitos e obrigacións en materia de información e documentación clínica
- 4.6 LEY 5/2015, de 26 de junio, de dereitos e garantías da dignidade das persoas enfermas terminais.
- 4.7 Orden SSI/81/2017, de 19 de xaneiro, mediante o que se determinan pautas básicas destinadas a asegurar e protexer o dereito á intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37	64	101
Estudo de casos	8	4	12
Foros de discusión	2	8	10
Presentación	5	12	17
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	4	5
Estudo de casos	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices de resolución de casos. Exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudantado.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso, real ou imaxinario, coa finalidade de interpretar, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticar e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Foros de discusión	Debates
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente e grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou resultados dun exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente
Lección maxistral	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente
Estudo de casos	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Participación nas sesións	10	CE11 CE12 CE48 CE49 CE50 CE52
Estudo de casos	Planteamento, discusión e resolución de casos	35	CE11 CE12 CE48 CE49 CE50 CE52

Presentación	O alumnado presentará na aula un tema, durante 15 minutos, con apoio audiovisual.	20	CE11 CE12 CE48 CE49 CE50 CE52
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas de avaliación consistentes en preguntas curtas relacionadas cos contidos da materia.	35	CE11 CE12 CE48 CE49 CE50 CE52

Outros comentarios sobre a Avaliación

O exame contará de dúas partes ben diferenciadas: 1) dúas preguntas curtas (35%) e resolución dun caso (35%). Para superar ó exame é necesario aprobar (mínimo 2,5 en cada parte) cada unha das dúas partes. A participación é imprescindible para que se lle contabilice o 10% da nota. Esta porcentaxe só se sumará si se ten aprobado o exame.

A segunda convocatoria atópase nas mesmas condicións que a primeira.
A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Diego Gracia, **Introducción á Bioética**, 1991
Diego Gracia, **Procedimiento de decisión en ética clínica**, 2007
Adela Cortina, **Ética de las profesiones**, Mc Graw Hill, 1997
Javier Gafo, **Códigos deontológicos y de enfermería**, Universitas, 1994

Bibliografía Complementaria

A.J Davis, **Ética en enfermería**, 2009
Lydia Feito, **Ética y enfermería**, 2009
Diego Gracia, **Como arqueros al blanco**, 2004

Bibliosaude,

Pilar Antón Almenara, **Comités de ética**, Masson, 1997
Ascensión Cambrón Infante, **Funciones y limitaciones de las Comisiones nacionales de bioética**, Trotta, 1998
Mª Pilar Arroyo, **ética y deontología en enfermería**, McGraw-Hill, 1997
Segas, **Bioética**,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen
Clase maxistral en resolución de casos

- * Metodoloxías docentes que se modifican
As mesmas no campo remoto
  - * Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)
A través de mail, campus remoto ou faitic
  - * Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir
Non existen modificacións
  - * Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe
A mesma
  - * Outras modificacións
Non
- === ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===
- * Probas xa realizadas
Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]
O mesmo

  - * Probas pendentes que se manteñen
Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]
As mesmas

  - * Probas que se modifican
[Proba anterior] => [Proba nova]
Ninguha
  - * Novas probas
- * Información adicional
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Farmacoloxía e dietética				
Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	V52G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Paradela Carreiro, Adolfo			
Profesorado	Paradela Carreiro, Adolfo Represas Carrera, Francisco Jesús			
Correo-e	adolfo.paradela.carreiro@sergas.es			
Web	http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Nesta materia estúdase farmacología e dietética xeral			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sás e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
CE6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan
CE7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios da súa autorización, uso e indicacións, así como os fundamentos *farmacodinámicos e *farmacocinéticos implicados.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE3 CE4 CE5	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG9 CG10	CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da *farmacoterapia.			CE4
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.		CG11 CG15 CG17	CE8
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE6 CE7 CE8	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Contidos

Tema	
1F. Conceptos básicos farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos	1F.1 Orixe dos medicamentos. 1F.2 Ensaio clínico e produtos en fase de investigación. 1F.3 Fontes de información en farmacoloxía. Medicamento baseado na evidencia 1F.4 Consideracións bioéticas e económicas na farmacoterapia 1F.5 Farmacogenética e novas tendencias en farmacoloxía
2F. Introducción a Farmacocinética e farmacodinamia dos medicamentos	2F.1 Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, Distribución, Metabolismo. 2F.2 Eliminación. Implicacións clínicas. 2F.3 Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico. 2F.4 Farmacodinamia dos medicamentos: mecanismos de acción dos fármacos, unión a receptores.
3.F. Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.	3F.1 Principios xerais que rexen a absorción, distribución, metabolismo e eliminación dos medicamentos. 3F.2 Implicacións clínicas das alteracións na farmacocinética dos medicamentos
4F. Farmacodinamia dos medicamentos	4F.1 Principios xerais da farmacodinamia dos medicamentos 4F.2 Mecanismos de acción dos fármacos, unión aos receptores. 4F.3 Implicacións clínicas das alteracións da farmacodinamia dos medicamentos
5.F. Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico	5F.1 Modelos compartimentales 5F.2 Modelos matemáticos adaptados á administración dunha dose única de fármaco. 5F.3 Administración repetida de fármacos. 5F.4 Expresión e manexo de concentracións en solucións de medicamentos 5F.5 Utilización de concentracións baseadas en molaridad e normalidade e ou seu significado biolóxico 5F.6 Cálculos posolóxicos 5F.7 Cálculos relativos á velocidade de administración de mesturas intravenosas

6F. Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuentes

- 6F.1 Axentes antiinfecciosos inespecíficos: antisépticos.
- 6F.2 Antimicrobianos: Sulfonamidas, Quinolonas, Antibióticos beta-lactámicos, Macrólidos, Aminoglicósidos, Tetraciclinas, outros.
- 6F.3 Terapéutica das micosis.
- 6F.4 Terapéutica farmacolóxica da tuberculosis.
- 6F.5 Inmunoterapia: activa y pasiva.
- 6F.6 Terapéutica farmacolóxica dos desórdenes do crecemento celular.
- 6F.7 Medicamentos utilizados en Anestesia.
- 6F.8 Medicamentos de acción neuropsíquica.
- 6F.9 Medicamentos contra o dor.
- 6F.10 Medicamentos do sistema cardio vascular.
- 6F.11 Hemostáticos y anticoagulantes.
- 6F.12 Medicamentos de acción sobre o aparello respiratorio.
- 6F.13 Medicamentos de acción sobre o aparello dixestivo.
- 6F.14 Medicamentos de acción sobre o metabolismo.
- 6F.15 Medicamentos de acción sobre enfermidades endocrinas.
- 6F.16 Equilibrio hidroelectrolítico e solucións IV que o modifican
- 6F.17 Nutrición parenteral

TEMARIO DE DIETETICA

- TEMA 1 Concetos xerais.
- TEMA 2 Nutrientes.
- TEMA 3 Digestión e metabolismo.
- TEMA 4 Concetos relacionados coa enerxía.
- TEMA 5 Tipos de nutrientes.
- TEMA 6 Alimentos.
- TEMA 7 Alimentación equilibrada.
- TEMA 8 Formas alternativas de nutrición.
- TEMA 9 Valoración da nutrición.
- TEMA 10 Desequilibrio nutricional.
- TEMA 11 Dietas terapéuticas.
- TEMA 12 Dietas nas exploraciones.
- TEMA 13 Nutrición artificial.
- TEMA 14 Hixiene alimentaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	55	110	165
Resolución de problemas	5	19	24
Seminario	5	10	15
Estudo de casos	8	13	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Nas sesións maxistrais o profesor exporá, de maneira detallada e estruturada, os temas reflectidos no programa da materia. Suxerirase ao alumnado, en función das súas preferencias, que profunde naqueles aspectos do programa que máis lle interesaron, para o que deberá manexar a bibliografía adecuada. Aplicable a Farmacoloxía: realizarase unha proba escrita de tipo preguntas longas. Aplicable a Dietética: realizarase unha proba de tipo test
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Analizaranse aspectos cuantitativos inherentes á Farmacoloxía, tales como manexo de concentracións, cálculos posolóxicos, aplicacións dos conceptos de mol e equivalente aos sistemas biolóxicos, cálculo de velocidade de infusión, etc. Realizarase unha proba escrita
Seminario	Trataranse temas que durante o curso tivesen un especial interese para o alumnado, buscando a participación dos mesmos (como complemento ás sesións maxistrais).
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: Realizaranse durante as sesións maxistrais, a medida que se desenvolvan os temas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia

Resolución de problemas	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia
Seminario	.A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.
Estudo de casos	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Avaliarase mediante probas de resposta longa e/ou test. A cualificación será suspenso, aprobado, notable, sobresaliente ou M.H., co seu correspondente equivalencia numérica. A parte de farmacoloxía representa el 2/3 e a de dietética 1/3. Aplicable a dietética: Al finalizar la asignatura se realizará un examen tipo test de 50 preguntas con cuatro opciones de respuesta, siendo sólo una válida. Este examen será obligatorio para todos alumnos/as y tendrá una duración de 2 horas. El aprobado se sitúa en 50 preguntas netas. Cada respuesta errónea restará -0,33 puntos sobre la nota final. El examen tipo test representa el 100% de la nota final de la parte de dietética.	97
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Realizarase unha proba na que se exorarán dous problemas. A cualificación será apto ou non apto. Para superar a parte de Farmacoloxía será necesario alcanzar a cualificación de apto neste apartado.	1
Seminario	Evaluada co examen principal	1
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: evaluada co exame principal	1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a asignatura de farmacoloxía e dietética, será necesario ter superadas ambas partes (tanto a parte relativa á farmacoloxía, como a relativa á dietética).

Aplicable a Farmacoloxía: Para superar a parte de farmacoloxía, os estudantes deberán alcanzar a calificación de apto no apartado de Resolución de problemas e/ou exercicios (condición necesaria), así como aprobar a parte teórica.

Aplicable a ambas: A asistencia ás clases non será valorada especificamente. As cualificacións obtidas en cada parte da asignatura consérvanse so ata a convocatoria de xulio do mesmo curso. Os exámenes da convocatoria de xulio seguirán un planteamento análogo aos da convocatoria ordinaria.

A información relativa á data do exame, hora e lugar encóntranse na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>, on o seu defecto, nos cauces de información establecidos pola Escola Universitaria de Enfermería do Meixoeiro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castells Molina S, Hermández Pérez M., **Farmacología en enfermería**, 3ª,

Lorenzo P, Moreno A, Leza JC, Lizasoain I, Moro MA, **Velázquez. Farmacología Básica y Clínica**, 19,

Laurence L. Brunton, John S. Lazo, Keith L. Parker., **Goodman & Gilman. Las bases farmacológicas de la terapéutica**, 13,

Centro de información online de medicamentos de la AEMPS - CIMA, <https://cima.aemps.es/cima/publico/home.html>,

P. Cervera; J. Clapés; R. Rigolfas, **Alimentación y dietoterapia**, 4ª,

Bibliografía Complementaria

Flórez J, **Farmacología humana**, 6,

Michael Adams, Norman Holland, **Farmacología para enfermería**, 2,

Base de datos del Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos, <https://botplusweb.portalfarma.com/>,

Vademecum, http://www.vademecum.es/medicamentos-a_1,

Biblioteca Virtual del Sistema Sanitario Público Galego,

http://www.sergas.es/MostrarContidos_Portais.aspx?IdPaxina=60600&Idioma=es,

EMA (European Medicines Agency),

http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/medicines/landing/epar_search.jsp&mid=WC0b01ac058001d124,

Biblioteca Cochrane Plus, <http://www.update-software.com/clibplus/clibplus.asp>,

Sitio web Fisterra, <http://www.fisterra.com/>,

Aranceta J, Serra L., **Guía de alimentos funcionales**,

Botella F, **Apoyo Nutricional en el Paciente Oncológico**,

Gómez L, Pinillos S, **Guía pediátrica para la administración de fármacos por sonda de alimentación (2008)**,

Coordinación: Dra. Mercè Planas, **Valoración nutricional en el anciano. Recomendaciones prácticas de los expertos en geriatría y nutrición**,

M León Sanz; S. Celaya Pérez, **Manual de Recomendaciones Nutricionales al Alta Hospitalaria**, 1ª,

Estrategia NAOS. MSC, <http://www.naos.aesan.mssi.gob.es/>,

Federación Española de Sociedades de Nutrición, Alimentación y Dietética, <http://www.fesnad.org/>,

Fundación dieta Mediterránea, <http://dietamediterranea.com/>,

Sociedad Española para el Estudio de la Obesidad, <http://www.seedo.es/>,

Salud desde la Alimentación, <http://www.henufood.com/nutricion-salud/>,

Asociación Española de Pediatría, <http://www.aeped.es/>,

The European Food Information Council, <http://www.eufic.org/index/es/>,

Sociedad de Nutrición y dietética de Galicia, <http://www.sonudiga.org/>,

Confederación de consumidores y usuarios, <http://www.cecu.es/>,

---

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Ética e legislación/V52G140V01202

Introducción á enfermería clínica/V52G140V01201

Plan de Contingencias

Descripción

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DE LAS METODOLOGÍAS ===

* Metodologías docentes que se mantienen

Farmacología y dietética: Se mantienen todos los aspectos metodológicos descritos en el apartado correspondiente, aunque las sesiones presenciales podrán sustituirse por sesiones telemáticas (aulas de teledocencia), si las circunstancias así lo precisaran.

* Metodologías docentes que se modifican

Farmacología y dietética: No hay cambios.

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

Farmacología y dietética: Si desde la Dirección de la Escuela de Enfermería se contemplase la realización de tutorías, las mismas se realizarían por medios telemáticos (aulas de teledocencia)

* Modificaciones (si proceden) de los contenidos a impartir

Farmacología y dietética: No hay cambios

* Bibliografía adicional para facilitar el auto-aprendizaje

Farmacología y dietética: La misma que la reseñada en el apartado [fuentes de información]

* Otras modificaciones

-

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN ===

Farmacología:

a) Se mantiene la forma de evaluar descrita en esta guía docente.

b) Para la realización práctica del examen se utilizará FAITIC (plataforma TEMA), de acuerdo con las instrucciones recogidas a continuación.

c) En la página de la asignatura Farmacología y Dietética, aparecerá un enlace a una "tarea" denominada "Examen de la parte de Farmacología" en la zona que se utiliza habitualmente para contenidos de Farmacología.

d) Al pulsar sobre la misma y acceder el día y horario en que está previsto el examen, el alumno podrá descargar el archivo

informático con el examen.

e) Podrá responder a las preguntas del examen sobre el propio archivo informático o bien de forma manuscrita en folios, debiendo poner siempre su nombre en cada una de las hojas y el número de página. Si opta por responder de forma manuscrita deberá escanear todas las hojas, por ejemplo, utilizando el móvil o un escaner, para obtener el archivo en formato pdf correspondiente.

f) Desde que pasen 15 minutos del inicio del examen hasta que pasen 15 minutos de la finalización del mismo, el alumno deberá enviar el archivo con las respuestas en el apartado correspondiente a entregas de la "tarea" que se corresponde con el examen. El nombre del archivo debe incluir el nombre del alumno.

Dietética:

a) Se mantiene la forma de evaluar descrita en esta guía docente.

b) Para la realización del examen tipo test se utilizará FAITIC (plataforma TEMA), de acuerdo con las instrucciones recogidas a continuación.

c) En la página de la asignatura Farmacología y Dietética, aparecerá un enlace para realizar el examen tipo test en la zona que se utiliza habitualmente para contenidos de dietética.

d) El examen tipo test constará de 50 preguntas con 4 opciones de respuesta, siendo sólo una válida. La duración del examen será de 1 hora. El aprobado (5) se sitúa en 30 preguntas netas. Por cada 3 respuestas erróneas, se descontará 1 respuesta bien. El examen tipo test representa el 100% de la nota final de la asignatura.

* Pruebas que se modifican

Farmacología y Dietética: no hay cambios

* Nuevas pruebas

Farmacología y Dietética: no hay cambios

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica I**

Materia	Enfermería clínica I			
Código	V52G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	<p>A Enfermería Clínica I, pertence ao módulo de Ciencias da Enfermería. O estudo da Enfermería Clínica I céntrase na resposta do paciente adulto ás alteracións reais ou potenciais na saúde. A variedade de necesidades asistenciais específicas de cada individuo convértea nunha área cambiante e desafiante da práctica de enfermmería. Para iso, impártense coñecementos sobre patoloxía, valoración física, probas diagnósticas, tratamento combinado e datos relativos aos ensinos (proporcionados ao paciente e a súa familia) e as diferentes estratexias de actuación que o persoal de enfermmería pode adoptar, dentro do marco da prevención, restablecemento ou adaptación, no proceso de saúde/enfermidade, para buscar o maior nivel de independencia posible da persoa. Así mesmo impartiranse clases teórico-prácticas onde se ensinarán técnicas e procedementos que, posteriormente, xunto co descrito anteriormente, deberán realizar nas prácticas asistenciais que desenvolvesen ao longo da súa formación. Con esta información o alumnado será capaz de emitir diagnósticos de enfermmería e planificar intervencións específicas para cada paciente, baseándose no modelo conceptual de Virginia Henderson, os Padróns Funcionais de saúde de M. Gordon e a aplicación das taxonomías NANDA NIC NOC que se desenvolven en Fundamentos de Enfermería no primeiro curso.</p> <p>Esta asignatura ten gran importancia para o futuro profesional de enfermmería, xa que a profesión enfermeira debe entender cáles son os valores, as necesidades e as expectativas cambiantes da sociedade e formarse para poder proporcionar uns coidados expertos e de óptima calidade.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermmería, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue

CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de comprender os procesos que desencadenan as enfermidades no ámbito da patoloxía cirúrxica e médica.	CB1	CG7	CE28	CT1
	CB2	CG8	CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE31	CT4
	CB5		CE32	CT5
		CE33	CT6	
			CT7	
			CT8	
			CT9	
			CT10	
			CT11	
Ser capaz de diferenciar os mecanismos e os problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparatos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	CB1		CE28	CT1
	CB2		CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE31	CT4
	CB5		CE32	CT5
		CE33	CT6	
			CT7	
			CT8	
			CT9	
			CT10	
			CT11	
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha adecuada atención de enfermaría ás persoas con problemas médicos e cirúrxicos.	CB1		CE28	CT1
	CB2		CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE31	CT4
	CB5		CE32	CT5
		CE33	CT6	
			CT7	
			CT8	
			CT9	
			CT10	
			CT11	
Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/o problemas causados por a enfermidade procurando priorizar, planificando cuidados e participando na avaliación do plan de cuidados.	CB1		CE28	CT1
	CB2		CE29	CT2
	CB3		CE30	CT3
	CB4		CE31	CT4
	CB5		CE32	CT5
		CE33	CT6	
			CT7	
			CT8	
			CT9	
			CT10	
			CT11	

Contidos

Tema	
I INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA MÉDICO CIRÚRXICA.	☐ Pensamento crítico. ☐ Aplicación de plans de cuidados.

II TRASTORNOS DO EQUILIBRIO DE LÍQUIDOS, ELECTROLITOS E ACEDO-BASE.

- Paciente con trastornos do equilibrio dos líquidos.
- Déficit de volumen de líquidos.
- Exceso de volumen de líquidos.
- Desequilibrio electrolítico.
- Alteración no equilibrio do ión Na.
- Alteración no equilibrio do ión K.
- Trastornos acidobásicos.
- Acidose.
- Alcalose.
- Gasometría.

III O PACIENTE CON PROBLEMAS NO INTERCAMBIO GASEOSO.

- Valoración da función respiratoria.
- Trastornos respiratorios superiores.
- Trastornos da ventilación.
- Bronquite.
- Neumonía.
- Trastornos do intercambio gaseoso.
- Asma.
- EPOC.
- Trastornos pleurais.
- Derrame pleural.
- Neumotórax.
- Drenaxe torácico.
- Tuberculose.
- Osixenoterapia.

IV PACIENTES CON ALTERACIÓN CIRCULATORIAS E HEMATOLÓXICAS. SÍNDROME HEMORRÁXICO.

- Alteracións eritrocitarias.
- Anemias.
- Eritrocitosis.
- Alteracións en leucocitos e texidos linfoides.
- Leucemias.
- Linfomas.
- Alteracións plaquetarias e da coagulación.
- Trombopenia.
- Trombocitose.
- O paciente oncolóxico.
- Qué é o cancro.
- Tratamento e efectos secundarios.
- Coidados de enfermaría.

V PACIENTES CON ALTERACIÓN CARDIOVASCULARES. SHOCK.

- Valoración da función cardíaca.
- Enfermedade coronaria.
- Isquemia miocárdica.
- Anxina de peito.
- Trastornos cardíacos.
- Insuficiencia cardíaca.
- Cardiopatías inflamatorias.
- Hipertensión arterial.
- Primaria.
- Secundaria.
- Trastornos vasculares periféricos.
- Trastornos arteriais.
- Trastornos venosos.
- Trastornos da circulación linfática.
- Shock.
- Concepto e tipos.
- Shock hipovolémico.
- Mecanismos compensatorios do shock hipovolémico.

VI O PACIENTE CON ALTERACIÓN TEGUMENTARIAS. INFLAMACIÓN. INFECCIÓN.

- Valoración da piel.
- Lesións cutáneas primarias e secundarias.
- Queimaduras.
- Feridas agudas.
- O proceso da cicatrización.
- Úlceras crónicas.
- Etioloxía.
- Clasificación.
- Prevención.
- Tratamento. Cura en ambiente húmido.
- Control das infeccións.

VII ATENCIÓN DE ENFERMARÍA AO PACIENTE CIRÚRXICO.

- A intervención cirúrxica.
- Medicación intraoperatoria.
- O ambiente cirúrxico.
- Coidados do paciente, antes, durante e despois da intervención cirúrxica.
- Drenaxes, tipos e cuidados.
- Complicacións: Prevención e tratamento.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	60	110	170
Debate	6	0	6
Aprendizaxe baseado en proxectos	4	15	19
Obradoiro	8	12	20
Exame de preguntas obxectivas	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Desarrollo e exposición da temática ofertada por parte da profesora. O alumnado poderá participar, plantexando dúbidas acerca do tema en cuestión.
Debate	A profesora plantexará cuestións relacionadas coa temática tratada. O alumnado responderá a ditas cuestións de forma colectiva, expresando opinións, ideas ou solucións a ditas cuestións.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A profesora plantexará unha serie de temas a tratar por parte dos alumnos, que deberán elixir un deles, para, posteriormente, en grupos de dous ou tres, desenrolar dito tema e expoñelo na clase, acompañados dunha presentación en power point que eles mesmos elaboren.
Obradoiro	Actividad teórico-práctica, na que o alumnado poderá aplicar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas, con resolución de problemas e casos, tanto na aula, de forma grupal, como fora dela, de forma individual. O contido de estes obradoiros será: - Cura en ambiente húmedo: tipos de apósitos, indicaciones e posibles combinacións. - Espirometrías: técnica e interpretación. - Administración de medicación por inhalación. - Elaboración de plans de cuidados, aplicados a casos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado poderá presentar dúbidas ou problemas de forma individual, tanto presencialmente (luns e venres de 10 a 12 h), como a través do correo electrónico. A profesora establecerá a maneira máis idónea de solucionar as dúbidas plantexadas.
Aprendizaxe baseado en proxectos	O alumnado poderá presentar dúbidas ou problemas de forma individual, tanto presencialmente (luns e venres de 10 a 12 h), como a través do correo electrónico. A profesora establecerá a maneira máis idónea de solucionar as dúbidas plantexadas.
Obradoiro	O alumnado poderá presentar dúbidas ou problemas de forma individual, tanto presencialmente (luns e venres de 10 a 12 h), como a través do correo electrónico. A profesora establecerá a maneira máis idónea de solucionar as dúbidas plantexadas.
Probos	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Unha vez realizadas e postas en coñecemento do alumnado las valoraciones das avaliaciones, éstes podrán, de forma individual, realizar unha revisión de dichas valoraciones xunto coa profesora.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Aprendizaxe baseado en proxectos	Valoración da exposición do tema elixido. Terase en conta a calidade da presentación, a claridade da exposición e a bibliografía consultada para preparala. Esta proba puntuarase de 1 a 10.	15	CB1 CB2 CB3 CB4 CT1 CT2 CT3 CT5 CT7 CT8 CT9 CT10

Obradoiro	Nas clases teórico-prácticas, realizaranse probas para determinar o grado de coñecemento, a través de exercicios individuais e de elaboración de plans de coidados en grupos de 2 ou 3 alumnos/as. As horas de obradoiro dividiranse en 4 clases, puntuándose de forma independente, cunha puntuación máxima de 25 puntos cada unha delas. É imprescindible a asistencia as mesmas para que poidan ser avaliadas.	20	CB1 CB2 CB3 CB5	CE29 CE30 CE33	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT8 CT9
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita, dividida en unha ou dúas seccións: - Preguntas tipo test, con 4 respostas posibles, sendo únicamente correcta unha delas, e/ou - Preguntas curtas, cunha puntuación de 1 punto por cada unha delas acertada. Cada resposta correcta nas preguntas tipo test sumará 1 punto. Cada resposta incorrecta restará 0.33 puntos, de forma que tres respostas incorrectas suporán a perda dun punto na calificación total da proba. As respostas incorrectas das preguntas curtas non restarán puntuación.	65	CB1 CB5	CE28	CT1 CT3 CT4 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

- **Alumnado matriculado por primeira vez:** Exame: 65%. Obradoiros: 20% e Proxecto: 15%. A non participación nos seminarios conlevará a perda da nota que xeren éstos. Para que a nota dos obradoiros e o proxecto poida ponderar, é necesario ter obtido unha puntuación mínima de 32 puntos la proba do exame.
- **Alumnado matriculado por segunda o sucesivas veces:** Aqueles alumnos que no superaran a asignatura no curso(s) anterior(es) poderán elixir entre dúas opcións:
  1. Con evaluación CONTINUA. Neste caso, a avaliación será igual que para o alumnado matriculado por primeira vez (Examen: 65%. Seminarios: 20% e Proxecto: 15%).
  2. Con evaluación NON CONTINUA. Realizará un EXAME ACCESORIO (35 preguntas tipo test ou V/F) que, SUMADO Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES). Para superar a asignatura, é necesario obter unha puntuación mínima de 50 puntos entre as dúas probas (exame xeral e exame accesorio).
- **SEGUNDA CONVOCATORIA (EXAMEN DE JULIO):**
  1. CONTINUA (Primeira matrícula, ou sucesivas que así o elixeran previamente): A avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a un exame, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspensa. As calificacións dos obradoiros e o proxecto gárdanse ata a convocatoria de xullo, pero nunca poderán gardarse dun curso para outro, e tampouco ponderarán se non se ten obtido a puntuación de 32 puntos no exame.
  2. NON CONTINUA (segunda e sucesivas matrículas, que así o elixeran previamente): Igual que na convocatoria de diciembre, é dicir, un EXAME ACCESORIO (35 preguntas tipo test) que, SUMADO Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES).
- Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma FAITIC. A información relativa a la fecha del examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roberts., **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª Edición, Elsevier, 2018
- Morillo Rodríguez & Fernández Ayuso, **ENFERMERÍA CLÍNICA I**, 1ª, Elsevier, 2016
- Morillo Rodríguez & Fernández Ayuso, **ENFERMERÍA CLÍNICA II**, 1ª, Elsevier, 2016
- Hurst, Marlenne, **ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA**, Material Moderno, 2013
- Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 6ª Edición, Elsevier, 2016
- Enfermería actual, **Listado de diagnósticos NANDA**,
- Mundo Enfermero, **NANDA- Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II**,

Bibliografía Complementaria

- Le Mone; Burke., **Pensamiento crítico en la asistencia del paciente. M.Q.E.**, 4ª, Volumen I y II año 2009, PEARSON, 2009
- Sandra F. Smith; Duell; Martín, **Técnicas de Enfermería Clínica . DE LAS TÉCNICAS BÁSICAS A LAS AVANZADAS**, 7ª , Volumen I y II año 2009, PEARSON, 2009

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ética e lexislación/V52G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: Todas as metodoloxías utilizadas de forma presencial, pasarán a impartirse en formato on-line:

- Clase maxistral on line.

- Presentación on line do proxecto por parte do alumnado, a través do campus remoto.

- Obradoiros on line.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): Acordarase co alumnado as fechas e horas , nas que a profesora estará disponible a través do campus remoto, para aclarar dúbidas e solventar os problemas que surxan, previa cita a través do correo electrónico ou foros da plataforma.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: Non se modifican.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: Na bilibliografía xa se aportan opcións para obter bibliografía on line.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non é necesario adaptar a avaliación, xa que as probas evaluables trasladarase á modalidade on line, co mesmo formato que o presencial.

* Información adicional: tanto as metodoloxías docentes, como as probas de avaliación, realizaránse a través do campus remoto, na plataforma moodle.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica II**

Materia	Enfermería clínica II			
Código	V52G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	ravazquez@uvigo.es			
Web	http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo da materia é que o alumno adquira coñecementos básicos sobre as principais patoloxías do temario (relacionadas cos problemas dixestivos, función musculoesquelética, inmunitarios, neurolóxicos, visuais e auditivos. As patoloxías estudaranse desde o punto de vista enfermeiro, introducindo os diagnósticos de enfermaría que correspondan en cada caso cos seus principais cuidados			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de deseñar coidados nas principais enfermidades relacionadas co aparello dixestivo, locomotor, órganos dos sentidos, sistema nervioso e inmunitario.	CB1	CG7	CE28
	CB2	CG8	CE29
	CB3		CE30
	CB4		
	CB5		

Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas	CG7	CE31	CT1
	CG8	CE32	CT2
		CE33	CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermería e as actividades derivadas das patoloxías estudadas	CG7
	CG8

Contidos

Tema

1. O paciente con problemas dixestivos	- Fisiopatoloxía do aparello dixestivo - Valoración do paciente con problemas dixestivos - Alteracións da cavidade oral - Alteracións do esófago - Coidados de enfermería ao paciente con trastornos orais e esofágicos - Alteracións na cavidade gástrica - Coidados de enfermería a pacientes con trastornos gástricos - Alteracións intestinais - Coidados a pacientes con trastornos intestinais - Alteracións do fígado e das vías biliares - Coidados a pacientes con trastornos hepatobiliares - Alteracións pancreáticas - Coidados a pacientes con trastornos pancreáticos
2. O paciente con enfermidades do aparello locomotor e enfermidades sistémicas	- Fisiopatoloxía do sistema musculoesquelético - Valoración do paciente - Alteracións articulares - Coidados de enfermería a pacientes con problemas articulares, osteoporoses e osteomielitis - Lesións do membro superior e cintura escapular - Coidados de enfermería a pacientes con trastornos do membro superior e cintura escapular - Lesións do membro inferior e cintura pélvica - Coidados de enfermería a pacientes con trastornos do membro inferior e cintura pélvica - Alteracións osteoarticulares que requiren cirurxía - Coidados na cirurxía osteoarticular - Esclerodermia e outras enfermidades do tecido conxuntivo - ELES. Miopatía inflamatorias. Amiloidosis
3. O paciente con problemas nos órganos dos sentidos	- Fisiopatoloxía do órgano da visión - Valoración do paciente con alteracións oftalmolóxicas - Problemas inflamatorios e infeccións oftalmolóxicas - Alteracións oftalmolóxicas que requiren cirurxía - Coidados de enfermería nos problemas e cirurxía oftalmolóxica - Fisiopatoloxía de nariz, garganta e ouvido - Valoración e problemas xerais de pacientes con alteracións ORL - Coidados de enfermería en pacientes con problemas e cirurxía ORL - Coidados de enfermería nas urxencias ORL

4. O paciente con problemas neurolóxicos	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do sistema neurolóxico - Valoración do paciente con alteracións neurolóxicas - Cefalea - Alteracións do nivel de conciencia - Valoración do paciente inconsciente - Convulsións - Accidente cerebro-vascular - Trastornos neuromusculares. Enfermidades desmielinizantes - Infeccións do SNC - Polineuropatías e mononeuropatías - Enfermidades dos nervios craniais - Tumores do sistema nervioso - Demencia
Coidados de enfermaría do paciente con problemas neurolóxicos	
5. O paciente con problemas inmunitarios	<ul style="list-style-type: none"> - Bioloxía dos linfocitos B e T - HLA e enfermidade - Mecanismo de posta en marcha da resposta inmunitaria - Reaccións inflamatorias de hipersensibilidade - Autoinmunidade - Inmunodeficiencias - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos inmunitarios
6. O paciente diabético	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía e tipos de diabetes - Complicacións - Coidados de enfermaría

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	80	120
Obradoiro	2	2	4
Seminario	8	14	22
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	personalizada e mediante email
Obradoiro	personalizada e mediante email
Seminario	personalizada e mediante email

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Asistencia e participación nas clases magistrais	10	
Obradoiro	Asistencia e actitude	5	
Seminario	Asistencia e presentación de traballos relacionados	5	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20	

Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	60
---	--	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación de Xullo: Gardaranse as notas correspondentes a asistencia, obradoiros e seminarios. Farase una proba de resposta curta que suporá o 80 % da nota final. A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Shanon Lewis, **Guía práctica de enfermería Médico-Quirúrgica**, 10ª, 2018

Bibliografía Complementaria

Lemone, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 4ª,

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 19ª,

Swearingen, **Manual de enfermería Médico-Quirúrgica**, 6ª,

Pilar Isla, **Enfermería clínica avanzada**, 1ª, 2014

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

No posible manteranse as clases presenciais e os seminarios /talleres previstos. Adaptarse o número de alumnos por clase, con clases non presenciais on line, de acordó con a normativa que se estableza.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Manterase o peso que se indica en DOCnet...

* Probas pendentes que se manteñen

As probas pendentes serán on line. O exame on line sempre terá un peso inferior o 50 %

* Información adicional

Complementarase a nota con traballos de presentación on line

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería comunitaria II**

Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	V52G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	del Campo Pérez, Victor			
Profesorado	del Campo Pérez, Victor López Martínez, José Ramón			
Correo-e	victor.delcampo.perez@sergas.es			
Web	http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O estudo desta materia permite adquirir os coñecementos sobre Epidemioloxía de enfermidades transmisibles e prevención *enf. crónicas, así como os principios de promoción e prevención da saúde			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermería, ao individuo, a familia e a comunidade
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar uncoidado integral de enfermería ao individuo, a familia e a comunidade
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional ha de desenvolver nun Equipo de Atención Primaria de Saúde
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade

CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de identificar as necesidades de saúde das poboacións e grupos de interese en saúde pública	CB1	CG1	CE19	CT1
	CB2	CG2	CE20	CT2
	CB3	CG4	CE21	CT3
	CB4	CG6	CE24	CT4
	CB5	CG8		CT5
		CG9		CT6
		CG10		CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Saber aplicar intervencións de formación para a saúde para contribuír a resolver problemas de saúde colectivos	CG3		CE22	CT1
	CG5		CE23	CT2
	CG9		CE25	CT3
	CG11		CE27	CT4
	CG15			CT5
	CG16			CT6
	CG17			CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Ser capaz de realizar enquisas epidemiolóxicas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación coa saúde	CB1	CG3	CE23	CT1
		CG6	CE26	CT2
		CG8		CT3
		CG11		CT4
				CT5

Contidos

Tema	
Epidemioloxía das enfermidades transmisibles:	Concepto de enfermidade transmisible e infecciosa, enfermidades emerxentes. -Enfermidades transmisibles por vía aérea, dixestiva, por contacto, por zoonosis, enfermidades vectoriais, infeccións nosocomiais, boletíns epidemiolóxicos. Brotes epidémicos.
Epidemioloxía e prevención das enfermidades cónicas:	Estratexias de prevención. As enfermidades cardiovasculares. O cancro. Actividade física e saúde. Alimentación e saúde pública. Epidemioloxía e prevención da obesidade. Epidemioloxía e prevención dos accidentes. Saúde laboral.
Conceptos xerais e bases da Educación para a Saúde:	-O proceso ensino/aprendizaxe. A Educación como proceso *comunicativo. -Enfoques e modelos de EPS. -Planificación de programas e/ou actividades de EPS. -Métodos e medios de EPS. -EPS en grupos, dinámica de grupos. -Enfermaría *transcultural.

Principios xerais da Atención Primaria e Promoción da Saúde:

-Marco xeral da Atención Primaria. Antecedentes históricos. Marco legal. Reforma da Atención Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia. O futuro da Atención Primaria.
-Organización e funcionamento da Atención Primaria. O Equipo de Atención Primaria. Funcións e actividades de enfermaría dentro do equipo de Atención Primaria.
-A consulta de enfermaría. Tipos e organización da consulta. Entrevista clínica. Axenda de enfermaría.
-A Visita Domiciliaria. Etapas. Intervención familiar. Atención domiciliaria a pacientes inmobilizados e *teminales. Coidadores informais. A enfermaría de ligazón.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	9	25
Seminario	12	9	21
Lección maxistral	66	104	170
Exame de preguntas obxectivas	9	0	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención personalizada co profesor ou mediante email
Seminario	Atención personalizada
Seminario	Atención en grupo

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	30	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	70	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba de avaliación de resposta múltiple (tipo test) que se complementa coa valoración de seminarios previa.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Piédrola Gil, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 12ª Edición, 2016

Hernández. Aguado. Gil. Delgado. Bolumar, **Manual de Epidemiología y Salud Pública. Para lincenciatura y Diplomaturas en Ciencias de la salud.**, 1ª Edición,

Bibliografía Complementaria

Araceli García Suso, **Enfermería Comunitaria. Bases teóricas.**, 1ª Edición,

Enrique Ramos Calero, **Enfermería Comunitaria. Métodos y Técnicas**, 1ª Edición,

Martin Zurro, **Atención familiar y salud comunitaria**, 1ª Edición, Elsevier, 2011

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Estatística: Estatística/V52G140V01106

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

A metodoloxía presencial poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

*=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión de enfermaría				
Materia	Xestión de enfermaría			
Código	V52G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Aragón, Francisco José			
Profesorado	Álvarez Aragón, Francisco José			
Correo-e	fjalvarez@povisa.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O propósito fundamental desta materia consiste en proporcionar aos futuros enfermeiros a formación necesaria que lles permita desenvolver actividades de xestión e administración nos servizos de saúde e utilizar os recursos con criterios de eficiencia. Identificar as características da xestión que se realiza como membro dunha empresa de saúde, sendo capaz de identificar e coñecer o produto sanitario, así como a carteira de servizos, o método de resolución de problemas e de toma de decisións, analizar os compoñentes dos procesos e describilos, explicar o concepto de calidade e seguridade así como as súas repercusións nunha empresa de servizos sanitarios, promovendo a avaliación da súa actividade e orientando as súas accións en función de obxectivos			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de aplicar a política de calidade asistencial e avaliacion da calidade dos servizos de enfermaria	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG12 CG13 CG15	CE45 CE46 CE47 CE48	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de analizar os entornos e politicas sanitarias mais significativas		CG13 CG15	CE46	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT8

Contidos

Tema	
1. Proceso administrativo en los servicios de salud	- Introducción a la gestión de los Servicios de Enfermería. - Teorías administrativas clásicas. - Teorías administrativas de las Relaciones Humanas y Teorías Modernas. - El Proceso Administrativo: Etapas
2. Análisis de los entornos sanitarios	- Introducción a los sistemas de salud. - Tipos y clasificación de los sistemas de salud.
3. Políticas sanitarias: Central y autonómicas	- Sistema Nacional de Salud. - Sistema de Salud en Galicia
4. Políticas sanitarias mas significativas a nivel mundial	- Principales Sistemas de Salud en el mundo - Utilidad de los elementos teóricos y metodológicos de la disciplina enfermera en la gestión
5. Gestión de servicios de enfermería: Características y procesos	- Gestión, Administración y Enfermería - La administración y el cuidado enfermero - La gestión por procesos en los servicios de enfermería - Dirección y Liderazgo en la Gestión
6. Concepto de calidad y seguridad	- Calidad en la atención sanitaria - La investigación científica como estrategia para garantizar la calidad
7. Política de calidad asistencial y evaluación de la calidad de los servicios de enfermería	- Garantía de calidad de los cuidados enfermeros - Indicadores de calidad - Evaluación y control

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	20	30
Seminario	10	20	30
Presentación	40	30	70
Exame de preguntas obxectivas	1	4	5
Traballo	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Seminario	Faranse tutorías individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Faranse tutorías individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Presentación	Faranse tutorías individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Probas	Descrición
Traballo	Faranse tutorías individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Asistencia as exposicións por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.	20	
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	
Traballo	El alumno elaborará una serie de trabajos en relación con el temario. Se evalúa mediante la valoración de la comunicación, del contenido y de como respondan a las preguntas que le hagan sus compañeros y el profesor.	30	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Igual que la primera. En la segunda oportunidad deberá superar la parte pendiente de la primera. La asistencia se puntuará sólo en la primera.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mompart MP. y Durán M., **Administración y Gestión.**, 2001,

Balderas, Mª de la Luz, **Administración de los servicios de Enfermería**, Mc GRAW-HILL,

Bibliografía Complementaria

Ayuso D. y Grande R.F., **La gestión de enfermería y los servicios generales en las organizaciones sanitarias**, 2006,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

ADAPTACIÓN DE LAS METODOLOGÍAS ===

* Metodologías docentes que se mantienen

- Lecciones magistrales
- Trabajos en grupo
- Exposiciones

* Metodologías docentes que se modifican

NO

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

Las horas presenciales planificadas que estuviesen pendientes , según el cronograma diario de la materia preestablecido y conocido por el alumnado, pasarán a realizarse de forma no presencial.

Las directrices y avance en el trabajo se realizarán, por parte de los docentes de la materia, mediante tutorías a través del campus virtual en el horario ya establecido.

* Modificaciones (si proceden) de los contenidos a impartir

NO

* Bibliografía adicional para facilitar el auto-aprendizaje

* Otras modificaciones

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN ===

* Pruebas ya realizadas

Trabajos en grupo siguen teniendo el mismo peso en el porcentaje de la evaluación

* Pruebas pendientes que se mantienen

* Pruebas que se modifican

Examen presencial tipo test 50 preguntas, se sustituye por la exposición del proyecto final de asignatura

* Nuevas pruebas

Exposición del proyecto final de asignatura

* Información adicional

En caso de confinamiento, las pruebas finales de la primera y segunda oportunidad serán no presenciales. Se cambiará la parte del examen final por la presentación del proyecto de fin de asignatura, de tal manera que la exposición del proyecto tendrá un peso del 15% y el trabajo del 25%

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas I**

Materia	Prácticas clínicas I			
Código	V52G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia achegará os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades, relacionadas cos cuidados, que se corresponden, en xeral, coas necesidades básicas do ser humano e as súas posibles alteracións e, especificamente, cos cuidados relacionados coa atención que presta a enfermería en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermería ás persoas sometidas a intervención cirúrxica. - Atención de enfermería ás persoas con trastornos da función respiratoria, renal e urinaria, endocrina e metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxicas, con trastornos da función muscular e esquelética e con alteracións da función cognitivo/perceptiva.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que sexa garante da dignidade e confidencialidade	CB1 CG1 CE4 CT1
	CB2 CG3 CE8 CT2
	CB3 CG4 CE11 CT3
	CB4 CG7 CE17 CT4
	CB5 CG8 CE18 CT5
	CG9 CE29 CT6
	CG10 CE31 CT7
	CG11 CE33 CT8
	CG12 CE49 CT9
	CG13 CT10
	CG14 CT11
	CG15
	CG16
	CG17
	CG18

Contidos

Tema	
I. Control da infección	1 Asepsia, hixiene de mans. 2 Posta e retirada de luvas estériles
II. Coidado da ferida e apósitos.	1 Coidados da ferida. 2 Cambio de apósito. 3 Técnica Mõnldal. 4 Retirada de puntos e grapas.
III. Preparación e administración de medicación.	1 Preparación de medicación parenteral. 2 Purgado de soros. 3 Administración de medicación por vía IM, EV e Intradérmica.

IV. Accesos vasculares.	1 Extracción de mostra de sangue venosa. 2 Extracción de mostra de sangue arterial. 3 Vía endovenosa. Canalización e cuidados.
V. Sondaxes.	1 Sondaxe vesical, masculino e feminino. Acceso e cuidados. 2 Toma de mostra de ouriños. 3 Sondaxe nasogástrica. Acceso e cuidados.
VI. Aspiración de secrecións.	1. Aspiración de secrecións orotraqueales. 2. Cuidados e cambio da cánula de traqueostomía.
VII. Manexo de soportes informáticos e historia clínica electrónica.	1 Gacela. 2 Silicon. 3 lanus. 4 Confidencialidade. 5 Seguridade do paciente.
VIII. Vendaxes.	1 Vendaxe de contención. 2 Vendaxe compresivo. 3 Vendaxes en espiga, circular, en ocho...
IX. Riscos laborais.	1 Accidentes laborais. Protocolo de actuación. 2 Medidas de prevención. 3 Aislamentos.
X. Mobilización de pacientes.	1 Protección do paciente perante a mobilización. 2 Protección personal perante a mobilización.
XI. RCP e Primeiros Auxilios.	1 Conceptos básicos en urxencias, cardioloxía e ritmos. 2 Protocolos de actuación ante unha parada cardio-respiratoria. 3 Manexo do DESA-DEA. 4 Prácticas de simulación de situacións de emerxencia.
XII. Rotatorio das prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos conhecimentos teóricos e metodolóxicos da enfermería na práctica clínica	Prácticas en unidades de hospitalización médico-quirúrxicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	20	0	20
Prácticum, Practicas externas e clínicas	178	0	178
Cartafol/dossier	0	3	3
Prácticas de laboratorio	24	0	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	Obradoiros teórico-prácticos, onde o alumnado terá acceso a contidos específicos, necesarios para o mellor desenrolo das súas prácticas clínicas: - Uso de ferramentas dixitais e historia clínica electrónica. - Prevención de riscos laborais. - Vendaxes. - Mobilización de pacientes. - Ostomías. - RCP.

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Se realizan nas Unidades asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial razoamento clínico, xestión clínica e xuício crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da Enfermería, baseados en principios valores asociados ás competencias descritas que conforman o Título.
Cartafol/dossier	Avaliase a presentación dun caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará dun diario reflexivo sobor as prácticas e un plan de cuidados para un paciente que o/a alumno/a haxa elixido nunha das dúas rotacións.
Prácticas de laboratorio	As prácticas de simulación sirven para aproximar ó/a alumno/a á realidade, integrar a teoría con a práctica e adquirir habilidades necesarias, antes de realizar as prácticas clínicas nas unidades. Ao finalizar as actividades na sala de prácticas de simulación, o/a estudante será capaz de demostrar as habilidades de razoamento e destrezas precisas para realizar os procedementos que realizará posteriormente nas prácticas clínicas. O desenrolo das prácticas de laboratorio realizarase da seguinte forma: 1. Exposición do procedemento, pola profesora, mostrando cómo identificar e informar ao paciente, manipular os materiais necesarios para a técnica, realización de dita técnica e as súas indicacións. 2. As/os alumnas/os repetirán o procedemento diante da profesora, expresando dúbidas e acadando indicacións desta. Escenificarán unha situación a partir dun caso exposto pola profesora, simulando e aplicando individualmente, de forma integrada, todos os coñecementos. Isto repítese cantas veces sexa preciso ata que sexan capaces de realizar o procedemento, razoando cada paso. 3. Estableceranse grupos de estudantes, que realizarán, de forma rotatoria entre eles/as, os procedementos e irán recibindo as consideracións críticas dos/as seus/súas compañeiros/as de grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realizarase mediante tutorías na aula de simulación, ou ben por email.
Obradoiro	Realizarase in situ, aclarando as dúbidas que o alumnado xenere.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A profesora tutora mantense en contacto co alumnado, a través de visitas nas unidades de hospitalización asignadas, así como a través do correo electrónico, para indagar acerca de problemas, dúbidas ou conflitos que poidan surxir durante o desenrolo das mesmas.
Cartafol/dossier	O alumnado poderá revisar de forma individual, xunto á profesora, o contido deste caderno.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Obradoiro	Asistencia aos obradoiros teórico-prácticos. A asistencia a estes obradoiros é obrigatoria falta de asistencia a ditos talleres, sempre por motivos xustificadas, reducirá de forma proporcional a puntuación. Para acadar a puntuación máxima neste apartado, é necesario ter acudido á totalidade de ditos obradoiros, en horario completo, e descontaranse 0.1 puntos (do total de 2) por cada hora de ausencia aos mesmos.	20	CB1 CG1 CE4 CT1 CB2 CG3 CE8 CT2 CB3 CG9 CE31 CT3 CB4 CG10 CE33 CT4 CG12 CE49 CT5 CG15 CT7 CG16 CT8 CG17 CT9 CT10 CT11
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe do/a supervisor/a da Unidade onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das/os enfermeiras/os que as/os tutelaron, mediante observación e cumplimentación dun informe achegado pola profesora.	40	CB2 CG7 CE4 CT1 CB3 CG8 CE8 CT2 CB4 CG9 CE11 CT3 CG10 CE17 CT4 CG11 CE18 CT5 CG12 CE29 CT6 CG13 CE31 CT7 CG14 CE33 CT8 CG15 CE49 CT9 CG16 CT10 CG17 CT11 CG18

Cartafol/dossier	Avaliase a presentación dun caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará dun diario reflexivo sobor as prácticas e un plan de cuidados para un paciente que o/a alumno/a haxa elixido nunha das dúas rotacións	20	CB1 CB2 CB3 CB4	CG3 CG7 CG8 CG12 CG14	CE17 CE18 CE29	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Prácticas de laboratorio	Unha vez rematadas as prácticas de laboratorio, o alumnado deberá realizar, de forma individual, un dos procedementos estudados, elixido ao azar. A profesora realizará unha valoración (de 0 a 10), das destrezas e coñecementos acerca de dito procedemento que mostre o/a alumno/a. É imprescindible acadar unha puntuación mínima de 5 puntos nesta proba para poder realizar as prácticas clínicas nas unidades de hospitalización. No caso de non acadar esta puntuación nun primer momento, o/a alumno/a poderá dispor dunha segunda oportunidade para realizar a proba.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG3	CE31	CT2 CT4 CT7 CT8 CT10 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar as prácticas, é necesario ter realizado a totalidade das horas requiridas.

As ausencias, sempre xustificadas, deben ser recuperadas, bien en horario de tarde, en sábados o en días lectivos posteriores á finalización do periodo de prácticas, sempre dentro do periodo lectivo, e nunca imprecando doblaxe de turno (realizar prácticas en horario de mañá e tarde nun mesmo día). Esta recuperación deberá facerse sempre previo acordo coa profesora tutora e o/a supervisor/a da unidade na que estea realizando as prácticas.

No caso de non acadar as competencias requiridas durante as prácticas, éstas poderán prolongarse o tempo que sexa necesario ata acadalas, sempre dentro do periodo lectivo da asignatura.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, 1ª, Editorial Médica Panamericana, 2018

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roterts, **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª, Elsevier, 2018

NANDA INTERNACIONAL, **DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN 2015-2017**, Elsevier, 2015

Guías FEMORA: Procedementos e protocolos de enfermaría, <https://femora.sergas.es/>, SERGAS,

Guías ULCERAS FORA, <https://ulcerasfora.sergas.gal/>, SERGAS,

GNEAUPP. Grupo nacional para el estudio y asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas., <https://gneaupp.info/>,

Bibliografía Complementaria

Actualización en enfermería. Listado de diagnósticos NANDA,

<https://enfermeriaactual.com/listado-de-diagnosticos-nanda/>,

Actualización en enfermería. Dominios y clases, <https://enfermeriaactual.com/dominios-y-clases/>,

NANDA - Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II,

https://mundoenfermero.com/nandanocnic/gnanda_dominioclase.php,

NANDA - Virginia Henderson, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/hnanda_dominio.php,

NOC Objetivos, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/noc.php>,

NIC Intervenciones, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/nic.php>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ética e lexislación/V52G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Estatística: Estatística/V52G140V01106
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen
Presencial.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través das aulas do campus virtual da Uvigo .

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica III**

Materia	Enfermería clínica III			
Código	V52G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Bravo Amaro, Marisol			
Profesorado	Bravo Amaro, Marisol Martínez Suárez, Mónica			
Correo-e	maria.sol.bravo.amaro@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Comprende o estudo de diferentes problemas de saúde que requiren da intervención de enfermería para a súa resolución. Para iso, necesítase un coñecemento dos trastornos fisiopatolóxicos, métodos diagnósticos, medidas de prevención e tratamento e intervención de enfermería para restablecer o nivel de saúde desde un punto de vista holístico e co maior grao de independencia posible.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermería, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG7 CG8	CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG7 CG8	CE29 CE30 CE31 CE32 CE33	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias	CB1 CB2 CB3 CB5	CG7	CE30 CE31 CE32 CE33	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema	
1.- Paciente con alteracións na eliminación *urinaria	<ul style="list-style-type: none"> - *Fisiopatología do sistema *excretor. Valoración do sistema *urinario. - Enfermidades do *glomérulo. Insuficiencia renal aguda. - Insuficiencia renal crónica - Alteracións da *vejiga e *uréteres: Infeccións. Cálculos. *Vejiga *neuróxena e incontinencia *urinaria. Tumor *vesical.
2.- Paciente con alteracións na regulación *endocrina	<ul style="list-style-type: none"> - Xeneralidades. - *Hipófisis e *hipotálamo. - *Tiroides: bocio, *hipotiroidismo, *hipertiroidismo, *tiroiditis, cancro de *tiroides, emerxencias en *tiroidología. - *Glándulas *suprarrenales: Síndrome de *Cushing, síndrome de *Addison, tumores *suprarrenales da cortiza, *feocromocitoma. - Hormonas sexuais.
3 e 4.- Atención ao paciente crítico. Enfermaría de urxencias e emerxencias	<ul style="list-style-type: none"> - Atención ao paciente con problemas respiratorios agudos: Insuficiencia respiratoria. Síndrome de distrés respiratorio del adulto. Tromboembolismo pulmonar agudo. Mecánica pulmonar. Ventilación mecánica invasiva e non invasiva. Monitorización da sedación. - Atención ao paciente por problemas cardiológicos agudos: Síndrome coronario agudo. Complicacións mecánicas do infarto de miocardio. Edema agudo de pulmón. Shock cardiogénico. Taponamento cardíaco. Parada cardiorespiratoria. - Atención ao paciente con problemas infecciosos agudos: Sepsis. Sepsis severa. Fracaso de órganos. - Atención ao paciente con problemas neurolóxicos agudos: Coma. Hipertensión intracraneal. Status convulsivo. Fibrinolisis no tratamento do accidente vasculocerebral agudo. Monitorización do coma. - Técnicas de depuración extrarrenal. - Atención ao paciente politraumatizado. - Técnicas e monitorizacións do paciente crítico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	88	130

Obradoiro	8	10	18
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Obradoiro	Realizáense actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou *grupales que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.
Obradoiro	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Asistencia a clase	10	
Obradoiro	Asistencia e actitude durante os talleres.	10	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un número limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	80	

Outros comentarios sobre a Avaliación

É imprescindible superar as probas tipo test e verdadeiro/falso para poder ser avaliado. Na segunda convocatoria, o alumno deberá superar as probas tipo test e preguntas verdadeiro/falso que se correspondan coas materias inicialmente non superadas. As preguntas de verdadeiro ou falso, a puntuación e 1 punto positivo se é correcta, e 1 punto negativo se é incorrecta. As preguntas de tipo test puntúan un punto se é correcta, por cada resposta incorrecta, descóntanse -0.33 puntos. A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Haberá 10 preguntas de tipo verdadeiro /falso, e 90 preguntas tipo test. As preguntas tipo test deberá señalarse A MÁIS CORRECTA. As preguntas referentes aos talleres estarán incluídas na avaliación final, na cal aparecerán casos clínicos escenificados por resolver.

Más información de como lleva a cabo a cualificación de la materia, del contenido del examen, de los tipos de preguntas y de la ponderación en la plataforma FAITIC. A información relativa a data do examen, hora e lugar se atopa na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Marisol Bravo y Cols, **Manual de Cardiología para Personal de Enfermería**, 1ª, Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 20ª, Mc Graw Gill, 2018

Bibliografía Complementaria

Farreras, Rozman, **MEDICINA INTERNA**, 18ª, Elsevier, 2016

heather Herdman, **Interrelaciones NANDA NOC NIC**, 11ª, Elsevier, 2019

LeMone, **Enfermería médicoquirúrgica**, 4ª,

Swearinger, **Manual de enfermería Médico-Quirúrgica**, 6ª,

Mosby, **Clasificación de intervenciones de enfermería**, 5ª,

Smith S; Duell M, **Técnicas de enfermería clínica. De las técnicas básicas a las avanzadas**, 7ª,

Jamieson W, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,

Quesada S; Rabadal LL., **Actualización en el manejo del trauma grave**, 2ª,

Paul L. Marino, **El libro de la UCI**, 2ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería materno-infantil**

Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	V52G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Estévez Villar, Concepción			
Profesorado	Estévez Villar, Concepción Suárez Cotelo, Maria del Carmen			
Correo-e	Concepcion.Estevez.Villar2@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	<p>Segundo a OMS: A expresión materno-infantil abarca a prestación de servizos sanitarios de promoción, curación e rehabilitación para nais e nenos. Por conseguinte, comprende os sectores da saúde da nai, a planificación da familia, a saúde do neno, a hixiene escolar, a adolescencia e os aspectos sanitarios do coidado dos nenos en determinadas institucións".</p> <p>A materia consta de dous bloques temáticos diferenciados e á vez interrelacionados entre si. O bloque de Enfermería Maternal aborda como proceso mais importante o da maternidade e os seus coidados, e o de Enfermería Infantil no que se aborda o coidado do neno/a en as diferentes etapas do crecemento e desenvolvemento.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CE34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións

CE36	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
CE38	Aplicar as técnicas que integran o cuidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores
CE39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
CE40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou cuidadores primarios
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de planificar cuidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencia clínicas	CB1	CG1	CE34	CT1
	CB2	CG2		CT2
	CB3	CG4		CT3
	CB4	CG5		CT4
	CB5	CG7		CT5
		CG8		CT6
		CG9		CT7
		CG10		CT8
		CG11		CT9
		CG12		CT10
				CT11
Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e puerperio	CB1	CG5	CE34	CT1
	CB2	CG10	CE35	CT2
	CB3	CG11		CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e adolescencia, e planificar cuidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia	CB1	CG1	CE36	CT1
	CB3	CG11	CE37	CT2
	CB5	CG12	CE38	CT3
			CE39	CT4
			CE40	CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema	
TEMA-1 INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	1.1 Os dereitos do neno/a 1.2 O campo da enfermaría pediátrica 1.3 A especialidade de enfermaría pediátrica 1.4 Diferenzas do cuidado entre o niñ@ e o adulto 1.5 Os cuidados centrados na familia. P.A.E. na atención do niñ@ e a súa familia 1.6 Períodos da infancia/adolescencia.

TEMA-2 RECIEN NADO SAN.	<p>2.1 Adaptación á vida extrauterina.Vinculación e apego.</p> <p>2.2 Características xerais do RN. Valoración física (aparición xeral, signos vitais, textura, cor e opacidade da pel, cabeza) e neurolóxica (reflexos, ton muscular e aspectos sensoriais)</p> <p>2.3 Hixiene do RN.</p> <p>2.4 Coidados do cordón umbilical</p> <p>2.5 Lactancia Artificial.</p> <p>2.6 Cribado neonatal de metabulopatías</p> <p>2.7 Función do masaxe no RN</p>
TEMA - 3 DESENVOLVEMENTO E CRECEMENTO DO NENO/A SAN	<p>3.1 Crecemento do neno/a: peso, talla, dentición.</p> <p>3.2 Desenvolvemento cerebral: aprendizaxe e coñecemento do que lle rodea</p> <p>3.3 Condicións que inflúen en o desenvolvemento: condicionantes familiares , sociais, xenéticos.</p> <p>3.4 O desenvolvemento do nena/o e o xogo: actividades lúdicas, desenvolvemento cognoscitivo e socio-afectivo, papel do xogo e xoguetes</p>
TEMA - 4 O/A NENO /A HOSPITALIZADO/A	<p>4.1 A unidade pediátrica</p> <p>4.2 Obtención de datos ao ingreso da nena/o nas distintas unidades</p> <p>4.3 Historia de enfermaría</p> <p>4.4 Información necesaria aos pais</p> <p>4.5 Hospitalismo: privación afectiva</p> <p>4.6 Comportamento e valoración do nena/o ante a dor</p> <p>4.7 Medición de signos vitais atendendo ás características propias das diferentes idades</p> <p>4.8 Obtención de mostras,preparación do neno/a e familia.</p> <p>4.9 Administración de medicamentos: normas xerais e guía para a administración</p>
TEMA - 5 O RECÉN NADO DE ALTO RISCO	<p>5.1 Definición de prematuridad e baixo peso.</p> <p>5.2 Factores relacionados co nacemento dos RN prematuros.</p> <p>5.3 Características fisiolóxicas do prematuro.</p> <p>5.4 Patoloxías máis frecuentes no prematuro.</p> <p>5.5 Coidados de enfermaría /NIDCAP.</p> <p>5.6 Coidados a familia.</p>
TEMA - 6 PROBLEMAS DE SAÚDE MAIS FRECUENTES NA INFANCIA E NA ADOLESCENCIA.	<p>6.Características e coidados de enfermaría na:</p> <p>6.1 Hiperbilibilirubinemia.</p> <p>6.2 Patoloxía Respiratoria.</p> <p>6.3 Patoloxía Digestiva</p> <p>6.4 Patoloxía Neurolóxica.</p> <p>6.5 Adolescencia:</p> <p>6.5.1 Características definitorias da etapa.</p> <p>6.5.2 Patoloxías máis frecuentes.</p> <p>6.5.3 Sexualidade e adolescencia.</p>
Tema 1 REPRODUCCIÓN HUMANA	<p>1.1. Anatomía e Fisioloxía do aparello reprodutor feminino</p> <p>1.2 Gametogénesis, fecundación e implantación</p>
Tema 2 CONTROL DA NATALIDADE	<p>2.1 Planificación familiar</p> <p>2.2 Contracepción</p>
Tema 3 EMBARAZO	<p>3.1 Desenvolvemento prenatal humano</p> <p>3.2 Descrición do embarazo</p>
Tema 4 EMBARAZO DE ALTO RISCO	<p>4.1 Avaliación do risco materno e fetal</p> <p>4.2 Factores que inciden no desenrolo da xestación</p> <p>4.3 Asesoramento xenético</p>
Tema 5 PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	<p>5.1 Hiperemesis gravídica</p> <p>5.2 Hipertensión no embarazo</p> <p>5.3 Hemorrxias no primer trimestre do embarazo</p> <p>5.4 Hemorrxias anteparto</p> <p>5.5 Infeccións e embarazo</p>
Tema 6 PARTO PUERPERIO E COIDADADO PRENATAL	<p>6.1Traballo de parto e parto</p> <p>6.2 Coidados de Enfermaría durante o parto</p> <p>6.3 O alivio da dor</p> <p>6.4 Parto distócico</p> <p>6.5 Parto operatorio e instrumental</p> <p>6.6 Puerperio e lactación materna.</p> <p>6.7 Problemas no parto</p> <p>6.8 Problemas do puerperio</p> <p>6.9 Coidado prenatal</p>

(*)TEMA 7 CUIDADOS DEL R.N EN LA SALA DE PARTOS.

(*)2.1 Atención de enfermería (aspiración de secreciones, administración de vitamina K, profilaxis oftálmica)
 2.2 Cambios en el aparato cardiorrespiratorio.
 2.3 Test de Apgar
 2.4 Reanimación inmediata del RN. en la sala de partos.
 2.5 Regulación térmica
 2.6 Medidas de resucitación.

Tema 8 PROBLEMAS DE SAÚDE REPRODUTIVA

7.1 Alteracións do ciclo menstrual
 7.2 Enfermidades infecciosas de la vagina e a vulva
 7.3 Prevención do cancro de mama e xinecolóxico
 7.4 Esterilidad e infertilidade

TEMA 9 CARACTERÍSTICAS DA MULLER NAS DIFERENTES ETAPAS DO CICLO VITAL

8.1 Puberdade e menarquia
 8.2 Climaterio e menopausa
 8.3 Programa de Atención á Muller na Comunidade de Galicia
 8.4 A violencia contra as mulleres

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	32	40
Presentación	5	30	35
Lección maxistral	57	91	148
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias académico-profesionais
Presentación	Módulo Materno. Lectura de artigos científicos e presentación e debate na aula.
Lección maxistral	Módulo Infantil. Realizarase presentación de traballo grupal proposto pola docente e/ou alumnado. Exposición por parte das profesoras dos contidos teóricos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Personalizada co profesor
Presentación	Personalizada co profesor
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Realización persoal

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Asistencia Obligatoria. Preténdese estimular e no alumnado a capacidade de pensamento crítico o razonamento reflexivo e a creatividade . Módulo Maternal: Traballo en profundidade sobre un tema ,ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición de outras competencias teórico-prácticas. Módulo Infantil: Elaboración de parte do contido teórico por parte do alumnado baixo a supervisión do profesorado .	10	
Presentación	Preténdese estimular no alumnado o traballo colectivo , o pensamento crítico e a creatividade. Módulo Maternal: Lectura de artigos científicos e presentación e debate na aula. Módulo Infantil:Elaboración e presentación de traballos grupais sobre temáticas propostas pola docente e o alumnado en relación a materia .	10	

Lección maxistral	Asistencia a clase. A asistencia nun 100% do total da docencia na aula é considerada como a óptima . As ausencias puntuáis e xustificadas non serán contabilizadas.	10
Exame de preguntas obxectivas	Realizarase exame tipo test e /ou pregunta curta e ou/de desenrolo. As preguntas tipo test constarán de 4 opcións de resposta das cales só unha será correcta. Por cada pregunta mal contestada anularase o valor de 1/3 dunha ben contestada.	70

Outros comentarios sobre a Avaliación

Módulo Materno: A nota do módulo de Enfermaría Maternal representa o 50% da nota global da materia Enfermaría Materno-Infantil. É necesario aprobar as dúas partes de forma independente.

□ A avaliación do módulo Materno consistirá nas seguintes partes:

- 2 seminarios de asistencia obrigatoria. Participación activa: 10%.
- Exposición en clase e debate, por parte do alumnado, de varios temas a proposta da docente: 10%.
- Asistencia e participación activa en clase: 10%.
- Exame final escrito: 70%.
- Para **superar o exame é necesario** obter unha puntuación **mínima de 3,5 puntos** (50% do exame).
- Para **superar a materia é necesario** obter unha puntuación **mínima de 5 puntos** (entre o exame e o resto de actividades citadas, tendo en conta que o exame é obrigatorio aprobalo para avaliar o resto da materia).
- Na segunda convocatoria, o sistema de avaliación será o mesmo.

Módulo Infantil: A nota do módulo de Enfermaría Infantil representa o 50% da nota global da materia Enfermaría Materno-Infantil. É necesario aprobar as dúas partes de forma independente.

A avaliación do módulo Infantil consistirá nas seguintes partes:

- 2 seminarios de asistencia obrigatoria. Participación activa: 10%.
- Exposición en clase e debate, por parte do alumnado, de varios temas a proposta da docente: 10%.
- Asistencia e participación activa en clase: 10%.
- Exame final escrito: 70%.
- Para **superar o exame é necesario** obter unha puntuación **mínima de 3,5 puntos** (50% do exame).
- Para **superar a materia é necesario** obter unha puntuación **mínima de 5 puntos** (entre o exame e o resto de actividades citadas, tendo en conta que o exame é obrigatorio aprobalo para avaliar o resto da materia).
- Na segunda convocatoria, o sistema de avaliación será o mesmo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Cuidados desde el nacimiento. Recomendaciones basadas en pruebas y buenas prácticas. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010:**http://www.sergas.es/gal/muller/docs/cuidados_desde_el_n,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Campañas relacionadas con la salud del niño. Ministerio de Sanidad y consumo,**

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J, **Tratado de Enfermería del niño y del adolescente**, 2ª edición Elsevier Science,

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, **Guías Técnicas de Procesos del Programa Galego de Atención Integral á Muller,**

Ball, W. Jane & Binder, C. Ruth, **Enfermería Pediátrica. Asistencia Infantil**, 2ª edición. Pearson,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud**, FAME, **Iniciativa del parto normal,**

Gloria Seguranyes Guillot, **Enfermería Maternal**, Masson-Salvat,

Carlos González, **Manual práctico de lactancia materna**, ACPAM,

D.W.Winnicott, **Conozca a su niño**, Paidós,

Ricardo Fandiño y Vanesa Rodríguez, **La lucha sexual de los adolescentes en la hipermodernidad**, U.O.C,

Mary Ann Towle, **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, Pearson,

Consellería de Sanidade, **Programa "Neno San"**, Xunta de Galicia,

Michel Odent, **El bebé es un mamífero**, Ob Stare,

Evania Reichert, **Infancia, la edad Sagrada**, La llave.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Outros comentarios

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Lección maxistral faranse a través da modalidade virtual nas aula virtual na Uvigo.

Presentacións poderán realizarse a través da aula virtual da Uvigo.

Seminarios poderán realizarse a través da aula virtual da Uvigo.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través a aula virtual da Uvigo

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir.

Non procede

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Sen cambios.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Probas xa realizadas: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

Proba obxetiva 70%

Traballos sobre a materia 20%

Seminarios 10%

De producirse unha situación na que a posibilidade on line para a realización de seminarios e presentación de traballos o 100% do peso será a proba obxetiva.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas

* Información adicional. Non se contabilizará a asistencia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas II**

Materia	Prácticas clínicas II			
Código	V52G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia profundizara nos coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades relacionadas cos cuidados, que se corresponden, en xeral, coas necesidades básicas do ser humano e as posibles alteracións coa atención que presta a enfermmería en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermmería a doentes sometidos a intervención cirúrxica. - Atención de enfermmería as persoas con trastornos da función respiratoria, xénito/urinaria, endocrino/metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxica, con trastornos da función músculo/esquelética e con alteracións da función cognitivo/perceptiva.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Deseñar sistemas de cuidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar cuidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoitir medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os cuidados de saúde
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría
CE29	Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
CE50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias				
Ser capaz de proporcionar cuidados o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e a familia, garantindo o dereito a confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1	CG1	CE4	CT1	
		CB2	CG2	CE8	CT2
		CB3	CG3	CE11	CT3
		CB4	CG6	CE17	CT4
		CB5	CG7	CE18	CT5
			CG8	CE29	CT6
			CG11	CE31	CT7
			CG12	CE33	CT8
			CG13	CE50	CT9
			CG14		CT10
			CG15		CT11
			CG16		
			CG17		
			CG18		

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando una óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade.

CB1 CG2 CE4 CT1
 CB2 CG4 CE8 CT2
 CB3 CG5 CE10 CT3
 CB4 CG6 CE11 CT4
 CB5 CG7 CE15 CT5
 CG8 CE17 CT6
 CG9 CE18 CT7
 CG10 CE29 CT8
 CG11 CE33 CT9
 CE42 CT10
 CE44 CT11
 CE50

Contidos

Tema	
Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos na Enfermería na práctica clínica	Unidades médicas, unidades cirúrxicas e/ou unidades médico-cirúrxicas de adultos.
II. Paciente con lesión medular.	1. Atención a pacientes que presentan lesións a nivel medular.
III. Rexistro en historia clínica.	1. Instrucións na forma correcta de rexistrar comentarios de enfermaría en formato dixital.
IV. Búsqueda bibliográfica.	1. Bases de datos. 2. Estratexias de búsqueda.
V. Innovación.	1. Innovación e creatividade. 2. Tecnoloxías e metodoloxías na resolución de problemas. 3. Retos.
VII. Ostomías.	1. Tipos de estomas. 2. Manexo e cuidados dos dispositivos.
VIII. Violencia de xénero.	1. Prevención. 2. Detección. 3. Actuación.
VII. RCP.	1. RCP avanzada. 2. Atención ao paciente politraumatizado.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	300	0	300
Obradoiro	40	10	50
Cartafol/dossier	2	23	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	Realizaranse nas Unidades Asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título.
Obradoiro	Obradoiros teórico-prácticos, onde o alumnado terá acceso a contidos específicos, necesarios para o mellor desenrolo das súas prácticas clínicas: <ul style="list-style-type: none"> - Manexo de lesionados medulares. - Rexistro en Historia Clínica. - Ostomías. - Búsqueda bibliográfica. - Innovación. - RCP avanzada, primeiros auxilios e trauma. - Violencia de xénero.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Realizaránse in situ, nas unidades onde o alumnado estea realizando as súas prácticas, mediante visitas semanais por parte da profesora, ou ben mediante correo electrónico.
Obradoiro	Realizarase in situ, aclarando as dúbidas que o alumnado xenere.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	o/a alumno/a que o desexe, poderá revisar, conxuntamente coa profesora, o contido do seu caderno de prácticas.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	A avaliación realizarase mediante a cumplimentación dun informe (aportado por a profesora da materia), a cubrir por o/a supervisor/a da Unidade, con asesoramiento das/os enfermeiras/os que participaron, ó finalizar a rotación.	50	CB2 CG1 CE4 CT1 CB3 CG2 CE8 CT2 CB4 CG3 CE10 CT3 CG4 CE11 CT4 CG5 CE17 CT5 CG6 CE18 CT6 CG7 CE29 CT7 CG8 CE31 CT9 CG9 CE33 CT10 CG10 CE42 CT11 CG11 CE44 CG12 CE50 CG15 CG16 CG17
Obradoiro	Asistencia aos obradoiros teórico-prácticos. Esta asistencia é obrigatoria. A falta de asistencia (semprer xustificada) a ditos obradoiros reducirá de forma proporcional a puntuación. Para obter a puntuación máxima neste apartado, é necesario ter acudido á totalidade destes obradoiros, en horario completo, e descontaranse 0.2 (dun total de 3) puntos por cada hora de ausencia aos mesmos.	30	CB2 CG2 CE4 CT1 CB3 CG3 CE8 CT2 CB4 CG5 CE29 CT3 CG6 CE33 CT4 CG11 CT5 CG16 CT6 CG17 CT7 CT8 CT9 CT10
Cartafol/dossier	Evalúase a presentación do caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará de un diario reflexivo sobor as prácticas realizadas.	20	CB2 CG7 CE15 CT1 CB3 CG16 CT2 CB4 CT3 CT7 CT9 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar as prácticas, é necesario ter realizado a totalidade das horas requiridas.As ausencias, sempre xustificadas, deben ser recuperadas, bien en horario de tarde, en sábados o en días lectivosposteriores á finalización do periodo de prácticas, sempre dentro do periodo lectivo, e nunca impicando doblaxe de turno(realizar prácticas en horario de mañá e tarde nun mesmo día). Esta recuperación deberá facerse sempre previo acuerdocoa profesora tutora e o/a supervisor/a da unidade na que estea realizando as prácticas.No caso de non acadar as competencias requiridas durante as prácticas, éstas poderán prolongarse o tempo que sexanecesario ata acadalas, sempre dentro do periodo lectivo da asignatura.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, 1ª, Editorial Médica, 2019

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roterts,, **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª, Elsevier, 2018

Griffin Perry, A, and Potter, P, **Guía Mosby de Habilidades y Procedimientos en enfermería**, 8ª, Elsevier, 2016

SERGAS, **FEMORA: Procedementos e protocolos de enfermería**, <https://femora.sergas.es/>,

SERGAS, **Guías úlceras fora**, <https://ulcerasfora.sergas.gal/>,

GNEAUPP. Grupo nacional para el estudio y asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas, <https://gneaupp.info/>,

Bibliografía Complementaria

NANDA INTERNACIONAL, **DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN 2015-2017**, Elsevier, 2015

Actualización en enfermería, **Listado de diagnósticos NANDA**, <https://enfermeriaactual.com/listado-de-diagnosticos-nanda/>,

Actualización en enfermería, **Dominios y clases**, <https://enfermeriaactual.com/dominios-y-clases/>,
Mundo enfermero, **NANDA - Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II**,
https://mundoenfermero.com/nandanocnic/gnanda_dominioclase.php,
Mundo enfermero, **NANDA - Virginia Henderson**, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/hnanda_dominio.php,
Mundo enfermero, **NOC Objetivos**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/noc.php>,
Mundo enfermero, **NIC Intervenciones**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/nic.php>,
Bibliosaude,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica III/V52G140V01301
Prácticas clínicas III/V52G140V01306
Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Fundamentos de enfermería/V52G140V01107
Enfermería clínica I/V52G140V01204
Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
Introdución á enfermería clínica/V52G140V01201
Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen
Presencial.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través das aulas do campus virtual da Uvigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	V52G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Gómez Cantorna, Cristina			
Profesorado	Gómez Cantorna, Cristina			
Correo-e	cristina.gomez.cantorna@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	Descrición xeral: o principal atractivo desta materia reside no interese que os coñecementos xenéricos sobre xeriatría, xerontoloxía e coidados paliativos desenvolvidos nesta área teñen para a vida profesional do futuro graduado.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
CE41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
CE43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal

CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisións
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto sociosanitario	CB1	CG1	CE8	CT1
	CB2	CG2	CE41	CT2
	CB3	CG3	CE42	CT3
	CB4	CG5		CT4
	CB5	CG6		CT5
		CG7		CT6
		CG9		CT7
		CG11		CT8
		CG14		CT9
		CG15		CT10
		CG18		CT11
Realizar coidados tendo en conta as modificacións normofuncionais, e psicosociais do envellecemento	CB1	CG1	CE41	CT1
	CB2	CG2	CE42	CT2
	CB3	CG3	CE43	CT3
	CB4	CG5	CE52	CT4
	CB5	CG6		CT5
		CG7		CT6
		CG9		CT7
		CG11		CT8
		CG14		CT9
		CG15		CT10
		CG18		CT11

Contidos

Tema	
Tema 1: Envellecemento	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción ao envellecemento. 2. Saúde e enfermidades 3. Aspectos demográficos e definicións.
Tema 2: Enfermaría xerontolóxica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definicións 2. Enfermaría xerontolóxica 3. Destinatarios da atención xerontolóxica 4. Características do papel da enfermeira xerontolóxica
Tema 3: O contexto socio-sanitario da poboación anciá	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plan Xerontolóxico Nacional 2. Plan de acción para persoas maiores 2003-2007 3. Plan marco para a asistencia social e sanitaria en Galicia 2013 4. ESGAEN 2016-2020.
Tema 4: Niveis asistenciais	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atención primaria 2. Coidados especializados <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Unidade geriátrica aguda 2.2. Unidade de media estada 2.3. Hospital do día 2.4. Asistencia xeriatría na casa 2.5. Unidade de atención e coordinación comunitaria 3. Servizos sociais
Tema 5: Teorías do envellecemento	Tema 5: Teorías do envellecemento
Tema 6: Modificacións morfolóxicas-funcionais e psicolóxicas do envellecemento	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modificacións morfofuncionais 2. Modificacións psíquicas 3. Modificacións sociais 4. Sexualidade na vellez
Tema 7: A persoa anciá enferma. Valoración integral	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valoración física 2. Valoración funcional 3. Valoración mental 4. Valoración social

Tema 8: O Maior fráxil	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cuestionarios e escalas para a detección de anciáns fráxiles 2. Asistencia técnica 3. Maltrato de anciáns 4. A dor no maior
Tema 9: Principais síndromes xeriátricas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arteriosclerose 2. Accidente vascular cerebral (ICTUS) 3. A artrose 4. Osteoporose 5. Obesidade 6. Gota 7. Diabetes 8. Anemia 9. Dispepsia 10. Cáncer de colon 11. Estreñimento 12. Diarrea 13. Deshidratación 14. Hipertensión arterial 15. Depresión 16. Demencias 17. Úlceras por presión
Tema 10: Coidados paliativos	<p>Tema 10.1: Introducción, conceptos básicos e organización dos coidados paliativos</p> <p>Tema 10.2: Base para coidados paliativos no maior número</p> <p>Tema 10.3: Comunicación en coidados paliativos</p> <p>Tema 10.4: Apoio psicosocial e fases de adaptación da enfermidade terminal</p> <p>Tema 10.5: Asistencia á familia fronte á morte esperada. O duelo</p> <p>Tema 10.6: Principios do tratamento de síntomas comúns no paciente terminal</p> <p>Tema 10.7: Coidados de enfermaría</p> <p>Tema 10.8: Urxencias en coidados paliativos</p> <p>Tema 10.9: Dor no paciente terminal</p> <p>Tema 10.10: Coidados paliativos pediátricos (CPP)</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	8	16
Lección maxistral	44	90	134

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Seminario: Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Lección maxistral: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Seminario	Na clase, nas tutorías ou a través do correo

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Seminario	<p>Seminarios: valor máximo de 2 puntos, valor na nota final do 20%.</p> <p>No desenvolvemento dos seminarios, o docente propoñerá catro traballos relacionados co tema da materia. Cada traballo ten unha nota de 0,25 puntos, total é de 2 puntos de Seminarios e avaliación continua. Estes traballos faranse individualmente e entregaranse nas datas que o docente solicite para cada un.</p> <p>Valorarase:</p> <ul style="list-style-type: none"> -A estrutura, a calidade do contido, a capacidade para relacionar o observado nos seminarios, cos contidos teóricos da materia e a presentación de cada un dos traballos propostos polo profesor (portada ...). -Penalización con -0.2 se o contido do traballo non ten sentido. -Copiar todo ou parte do contido dos traballos, sexa de Internet ou de compañeiros, significará a perda da nota xerada polos seminarios. <p>A asistencia aos seminarios é obrigatoria. Será penalizado con -0,2 por cada falta de asistencia aos seminarios. Valorarase o cumprimento dos horarios, a asistencia, a participación activa, o coñecemento, a actitude e as aptitudes do alumnado.</p>	20
Lección maxistral	<p>A avaliación levarase a cabo de xeito continuo e global a través dos seguintes criterios e ferramentas:</p> <p>Exame teórico: valor máximo de 8 puntos, 80% da nota final.</p> <p>Consta de dúas partes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Preguntas tipo Test: a proba consiste nunha proba de 34 preguntas de resposta única (A, B, C ou D). Tres preguntas incorrectas cancelan unha correcta (cada pregunta incorrecta -0.33). As respostas en branco non marcan. Marcarase cunha "X" cun bolígrafo azul a resposta que considera correcta no modelo, o resto de anotacións non serán valoradas. Valor de 3 puntos. 2. Preguntas curtas: o exame consiste nunha serie de preguntas curtas. Lerá o que se solicita en cada caso e manterase no espazo. Será corrixido o que estea no burato estimado para cada pregunta, o resto das anotacións non serán avaliadas. Valor de 5 puntos. <p>Para superar a materia é necesario ter pasado a metade da nota de TEST (1,5 puntos) e a metade da nota de preguntas curtas (2,5 puntos), un 4 sobre 8 no exame teórico total.</p> <p>Para aprobar a materia é necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente a seminarios. Á puntuación obtida no exame teórico engadirase á puntuación correspondente a Seminarios, sendo necesario para superar a materia obtendo un 5 sobre 10 (Exame + Seminarios).</p>	80

Outros comentarios sobre a Avaliación

CONSIDERACIÓNS XERAIS DE AVALIACIÓN

1. A asistencia a Seminarios é OBRIGATORIA, en caso de falta por forza maior, será debidamente xustificada. A falta de asistencia aos seminarios afectará á perda da nota que xeran os mesmos.
2. Para superar a materia será necesario aprobar o exame teórico para poder engadir a nota correspondente aos seminarios.
3. Valorarase a actitude, as achegas de interese, a participación, o traballo en equipo, o comportamento e respecto cara ao profesor e aos demais compañeiros, así como o cumprimento dos horarios.
4. Cando o alumno non participe na proba final, consideraranse non presentados.
5. Na segunda proba de oportunidade (exames de xullo) manterase a nota obtida nos seminarios.
6. Xustificación das ausencias: Para que unha falla se considere xustificada, deberase presentar un documento ao profesor responsable da materia (nun prazo máximo de unha semana desde o día da ausencia), acreditando debidamente a causa da falla. Cando a ausencia se deba a unha actividade programada (por exemplo, unha cita médica) o alumno deberá comunicalo previamente ao profesor responsable para tratar de recuperar a falla a través dunha sesión alternativa (por exemplo, con outro grupo de seminarios).
7. A información relativa á data, hora e lugar do exame pódese atopar no seguinte enderezo web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

A avaliación de Xullo estará baseada nos seguintes porcentaxes: examen 80%. Seminarios: 20%.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GandoyCrego, M.; Mayán Santos, J.M., **Intervención Gerontológica**, Segs, 2002

- Gómez-Cantorna, C. y Fernández-Vázquez, A., **Pacientes de la tercera edad y su sexualidad.**, Lulú Press, Inc., 2015
- Kristen L., **Enfermería geriátrica. Competencias asistenciales.**, McGraw Hill., 2008
- Gómez M., **Medicina Paliativa en la cultura latina**, Arán., 1999
- Mayán Santos, J.M.; Casal Moldes, A.; Cuervo Martínez, P., **Actividad física y ocio para personas mayores**, Segal, 2002
- Mayán, J. M., **Gerontología Clínica**, Segal, 2003
- Sociedad española de Cuidados Paliativos,
- Tabloski P.A., **Enfermería gerontológica**, Pearson, 2010
- Bibliografía Complementaria**
- Antelo Docampo, M.; Antelo Martelo, M.; Fernández Prieto, M.; Gandoy Crego, M.; García Iglesias, E., **Longevidad y salud**, Segal, 2002
- Astudillo W, Orbeagoza A, Latiegi A, Urdaneta E., **Cuidados Paliativos en Enfermería**, Sociedad Vasca de Cuidados Paliativos, 2003
- Centeno C, Gómez M, Nabal M, Pascual A., **Manual de Medicina Paliativa.**, Ediciones Universidad de Navarra, S.A. EUNSA, 2009
- Gil, A. et al., **Tratado de nutrición**, Editorial Médica Panamericana, 2010
- Gómez Cantorna, Cristina, **Determinantes del estrés laboral asistencial del personal de enfermería, con enfermos gerontológicos terminales. Tesis Doctoral. Facultad de Enfermería. Departamento de Enfermería, Universidad de Sant**, 2013
- Thompson, J., **Nutrición.**, Pearson, 2008

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería en saúde mental/V52G140V01305

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fundamentos de enfermería/V52G140V01107

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

-Lección maxistral: as clases expositivas sobre contidos teóricos básicos. Directrices para realizar o traballo que farán os estudantes de forma colectiva.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección maxistral: se fose necesario a exposición dos contidos da materia de Fundamentos de Enfermería levarase a cabo pola docente da materia, a través da plataforma FATIC da Universidade de Vigo, durante tódolos días e no horario habitual da asignatura.

-Seminarios: realizarase a través da plataforma FAITIC da Universidade de Vigo, durante os días e no horario habitual dos seminarios da signatura. As actividades estarán enfocadas a ampliar os coñecementos adquiridos nas horas teóricas, con contidos máis prácticos.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A atención personalizada do alumnado e as titorías realizaranse a través do email que se facilita ao alumnado o comezo do curso.

cristina.gomez.cantorna@uvigo.es

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non se modificarán os contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Bibliografía recomendada no apartado Fontes de Información.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

Manterase a realización dos traballos de seminarios (4 traballos). Faráanse de forma individual. Entregaránse nas datas propostas pola docente. Non se admitirán traballos fora do prazo establecido pola docente. Valor actual dun 70% da nota. Evaluaráse: a estrutura, a calidade do contido, capacidade para relacionar o observado en seminarios co contido teórico da materia, a presentación de cada un dos traballos propostos pola docente (portada, índice); penalización se o contido do traballo non ten sentido; copiar total ou parcialmente o contido do traballo, sexa da internet como de compañeiros, supondrá a perda da nota que xeran os menos.

PESO ANTERIOR: 20%

PESO PROPOSTO: 70%

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

PROBA ANTERIOR:

Exáme teórico: tiña un valor dun 80% dónde as preguntas tipo test valían 3 puntos e as preguntas cortas valían 5 puntos.

PROBA NOVA:

Traballo de revisión do temario e creación de preguntas (explicado no seguinte apartado de "Novas probas"). Valor: 30% da nota.

* Novas probas

Traballo de revisión do temario e creación de preguntas. O alumnado deberá entregar a docente, na data indicada, un traballo de revisión do temario e creación de preguntas relacionadas coa materia. O valor desta proba será dun 30% da nota final do alumno/a.

Evaluaráse: a calidade do traballo; penalizaráse si o contido do traballo non ten sentido; e copiar total ou parcialmente o contido do traballo, supondrá a perda da nota.

* Información adicional

Traballos de Seminarios 70%

Traballo revisión do temario e creación de preguntas 30%

O alumnado deberá obter un 5 sobre 10, para poder superar a materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería en saúde mental**

Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	V52G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Carrera Alfonso, Nuria			
Profesorado	Carrera Alfonso, Nuria			
Correo-e	nuria.carrera.alfonso@sergas.es			
Web	http://direccueumeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	<p>O traballo da enfermaría é un dos eixos principais para axudar a conseguir o benestar do individuo, familia e comunidade.</p> <p>A materia de Enfermería en Saúde Mental proporciona coñecementos, mellora actitudes e proporciona habilidades para dar coidados en todos os niveis asistenciais: prevención da saúde mental, protección, procesos *rehabilitadores e loita contra a *estigmatización da sociedade ante as persoas con trastornos mentais e familia.</p> <p>O perfil competencial determina que o profesional de enfermaría estará capacitado para identificar alteracións de saúde mental, problemas emocionais / afectivos do comportamento humano e dar resposta con coidados idóneos utilizando a relación terapéutica de axuda como instrumento básico.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven no seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
CE51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber a *clasificación e *clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados aos mesmos	CB1 CG1 CE10 CT1 CB2 CG2 CE12 CT2 CB3 CG3 CE14 CT3 CB4 CG4 CE22 CT4 CB5 CG5 CE23 CT5 CG6 CE24 CT6 CG7 CE25 CT7 CG8 CE26 CT8 CG9 CE31 CT9 CG10 CE32 CT10 CG11 CE51 CT11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17

Contidos

Tema

INTRODUCCIÓN Á SAÚDE MENTAL	Tema 1. Evolución histórica dos cuidados de enfermaría en saúde mental e psiquiatría. Tema 2. Concepto saúde mental. Educación para a saúde e programas de prevención Tema 3. Modelo comunitario. Recursos comunitarios Tema 4. Marco conceptual: teorías e modelos de enfermaría en saúde mental Tema 5. Proceso de atención de enfermaría en saúde mental Tema 6. Ética e normativa legal
COMUNICACIÓN E RELACIÓN TERAPÉUTICA	Tema 7. Comunicación e relación intra e interpersoal
PSICOPATOLOXÍA	Tema 8. Historia clínica. Entrevista psiquiátrica Tema 9. Psicopatoloxía básica Tema 10. Clasificación en Psiquiatría: Trastornos mentais
TERAPIAS INTERACTIVAS	Tema 11. Tratamentos biolóxicos en psiquiatría: psicofármacos, TEC. Tema 12. Tratamentos psicolóxicos: psicoterapias
COIDADOS DE ENFERMARÍA NOS DISTINTOS TRASTORNOS MENTAIS	Tema 13. Coidados de enfermaría nos trastornos de ansiedade Tema 14. Coidados de enfermaría en respostas emocionais e trastornos do estado de ánimo Tema 15. Coidados de enfermaría en esquizofrenia e trastornos psicóticos Tema 16. Coidados de enfermaría nos trastornos da personalidade Tema 17. Coidados de enfermaría en alcoholismo e dependencias a sustancias Tema 18. Coidados de enfermaría en trastornos mentais orgánicos. Tema 19. Coidados de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria Tema 20. Coidados de enfermaría en urxencias psiquiátricas Tema 21. Adherencia terapéutica en saúde mental e psiquiatría

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	76	118
Seminario	8	24	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo ou exercicio a desenvolver polo estudante. Metodoloxía docente que se complementará con resolución de problemas, estudos de caso e debate; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Metodoloxía que se poderá complementar con resolución de problemas, estudos de caso e debate, así como presentación por parte do alumnado dun tema; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou faitic
Lección maxistral	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou faitic

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	- Proba de respostas curtas, de desenvolvemento e /ou preguntas obxectivas en relación aos contidos do programa (70%) - Valorarase durante as clases presenciais a participación, actitude e asistencia (10%)	80	CE12 CE51
Seminario	- Avaliarase a calidade dos traballos, participación e asistencia	20	CE10 CE12 CE24 CE32 CE51

Outros comentarios sobre a Avaliación

-A avaliación dos contidos teóricos das clases realizarase mediante unha proba con preguntas de resposta curta, de desenvolvemento e/ou obxectivas.

-É condición necesaria para aprobar a materia conseguir un aprobado no exame de contidos teóricos.

-A asistencia aos seminarios é obrigatoria para poder aprobar a materia.

-A información relativa á data do exame, hora e lugar está dispoñible na seguinte dirección web:

http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/*index.*php/é/*component/*k2/*item/116-*indice-docencia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Stuart GW, Laraia MT, **Enfermería Psiquiátrica: Principios y Práctica**, 8ª Ed. Elsevier,

Vallejo Ruiloba J., **Introducción a la psiquiatría y Psicopatología**, Elsevier Masson 8ª Ed.,

Videbeck SL., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Lippincott Williams & Wilkins 5ª Ed.,

Bibliosaude, **NNNConsult**, Editorial Elsevier,

Bibliografía Complementaria

Fornés Vives J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatría. Valoración y cuidados**, Editorial Médica Panamericana,

Bobes J, Bousoño M, y col., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Doyma,

Butcher, Bulechek GM y col., **Clasificación de Intervenciones de Enfermería**, Editorial Elsevier España 7ª Ed.,

Moorhead S, Swanson E, **Clasificación de resultados de Enfermería**, Editorial Elsevier España 6ª Ed,

NANDA Internacional, **Diagnósticos enfermeros: Definiciones y clasificación 2018-2020**, Editorial Elsevier España,

Galiana Roch JL, **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Elsevier,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/V52G140V01304

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

-Lección maxistral: Exposición dos contidos da materia polo docente a través do Campus Remoto da *UVigo no horario habitual da materia.

-Seminarios: Realizaranse a través do Campus Remoto *Teledocencia ou *Faitic. Serán actividades sobre un tema específico enfocados ao traballo autónomo do alumnado sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Emprégase como complemento das clases teóricas e aínda que enfocados ao traballo autónomo do alumnado contarán coa guía e soporte do docente.

-Atención personalizada: A atención personalizada do alumnado realizarase a través do *mail que se facilita ao comezo do curso e a través do Campus Remoto *Teledocencia e/ou a través do foro de *FaiTic.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación da materia, no caso de circunstancia excepcional á que se alude máis arriba, basearase en mecanismos alternativos non presenciais, baseados en traballos realizados de forma individual polos alumnos. Elimínase, por tanto, a realización dun exame final.

A realización de traballos levados a cabo polo alumnado suporá o 90% da nota. Devanditos traballos, poderá consistir na lectura crítica dun libro ou artigos, *visionado de vídeos e /ou películas e casos clínicos.

O 10% sobre a disposto na guía docente (asistencia, participación e actitude), valorarase de forma proporcional, segundo a asistencia ao 100% das clases presenciais impartidas até a data de suspensión das mesmas. A porcentaxe restante valorarase segundo a participación e actitude durante as clases virtuais (Campus Remoto *Teledocencia), foros e seminarios.

Os traballos realizados polo alumnado enviarase por *Faitic, onde se habilitarán □Exercicios□ específicos sobre a tarefa a realizar, sempre no prazo establecido para iso, especificándose un *cronograma de actividades. Non se computarán exercicios enviados en data posteriores.

O procedemento de avaliación na convocatoria de Xullo será o mesmo que o empregado na convocatoria de Maio.

Os alumnos que non superen a materia na convocatoria de Maio, deberán realizar traballos individuais para a convocatoria de Xullo. Non se gardará en ningún caso, as porcentaxes de traballos realizados na convocatoria de Maio.

Si na convocatoria de Xullo fose posible, procuraríase realizar o exame de forma presencial.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Materia	Prácticas clínicas III			
Código	V52G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Barrientos Cancelo, Arturo Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia está conformada por dous módulos: Módulo de Servicios Centrais Módulo de Quirófano. Modulo de Servicios Centrais: neste modulo ofrecese o alumnado realizar un periodo de practicas clínicas en servicios específicos nos que poden profundizar no coñecemento e na aplicación de coidados en situacións especiais.			

Competencias	
Código	
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, avaliando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicacion en os coidados de saúde
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde

CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CE49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
CE50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CG7 CG8 CG9 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CG18	CE4 CE8 CE10 CE11 CE15 CE17 CE18 CE29 CE30 CE31 CE33 CE49 CE50	CT6
Ser capaz de proporcionar cuidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría, establecendo una actitude empática co paciente e familia a os que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CG7 CG8 CG9 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CG18	CE4 CE8 CE10 CE11 CE15 CE17 CE18 CE29 CE30 CE31 CE33 CE49 CE50	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema	
Servicios Centrais.	Funcións da Enfermeira nos distintos Servizos e Unidades . Técnicas e cuidados específicos.
Quirófanos da Xerencia de Xestión Integrada de Vigo	Estructura do bloque cirúrxico. Circulación. Equipo cirúrxico. Funcións da Enfermeira.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	24	0	24
Seminario	6	0	6
Aprendizaxe baseado en proxectos	0	30	30

Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	382	0	382
Práctica de laboratorio	1	1	2
Exame de preguntas obxectivas	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Quirófano:Realizaranse na aula de demostración. O profesor, previo repaso dos conceptos necesarios para a realización das diversas técnicas ou procedementos, realizará unha demostración que o alumnado repetirá ate a correcta realización das mesmas.
Seminario	Talleres que complementen la docencia
Aprendizaxe baseado en proxectos	Memoria descriptiva das prácticas realizadas.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	O alumnado realizará Prácticas nun dos Servicios Centrais propostos e no Quirófano, repartíndose o periodo en duas partes iguais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Presentación do alumnado nas disitntas Unidades A atención personalizada realizarase a través do correo electrónico ou personalmente
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada realizarase a través do correo electrónico ou personalmente
Seminario	A atención personalizada realizarase a través do correo electrónico ou personalmente

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Servizos especiais:Informe da supervisora da Unidade onde realizan as prácticas ó rematar a rotación, co asesoramento das enfermeiras que as tutelaron mediante observación.	60	
Práctica de laboratorio	Evaluación a través de rúbrica dos distintos procedementos ou elaboración dunha memoria ou prueba tipo test	40	

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª convocatoria: Igual que a 1ª convocatoria, previa recuperación dos periodos prácticos non feitos ou non superados. Para aprobar a materia é necesario que superar os dous módulos

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Francisco Borja de la Quintana Gordon, **Compendio de anestesiología para enfermería**, Elsevier,

García García Amparo, **Enfermería de Quirófano**, Ribadentroja,

Jamieson. Whyte. Mc Call, **Procedimientos de Enfermería Clínica**, Elsevier,

Bibliografía Complementaria

NANDA, **Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación**, Elsevier España S.A,

Sandra F. Smith; Duell;Martin, **Técnicas de enfermería clínica. de las técnicas Básicas a las avanzadas**, Pearson,

Index Enfermería Digital,

Enfermería Global digital,

Nursing,

Bibliosaúde,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Ética e lexislación/V52G140V01202

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen
Presencial.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través das aulas do campus virtual da Uvigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Metodoloxía da investigación**

Materia	Metodoloxía da investigación			
Código	V52G140V01401			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Ourense)			
Coordinador/a	Salgado Barreira, Ángel			
Profesorado	Salgado Barreira, Ángel			
Correo-e	angel.salgado.barreira@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	<p>O obxectivo desta materia é comprender os fundamentos metodolóxicos da investigación clínica e o razoamento epidemiolóxico para poder deseñar e realizar estudos específicos sobre problemas da práctica clínica e comunitaria.</p> <p>Pretendese que o alumno coñeza os tipos de investigación clínica e as principais bases de datos de ciencias da saúde para poder realizar lectura crítica de artigos. O alumno deberá adquirir coñecementos dos diferentes deseños de estudos, das principais medidas epidemiolóxicas, os parámetros para determinar a su validez e os análises estatísticos máis pertinentes para cada deseño.</p> <p>Intentarase capacitar ao alumno para formular xuízos críticos e para iniciarse na investigación en ciencias da saúde, familiarizándose cos aspectos científicos, metodolóxicos, éticos e lexislativos máis importantes. Fundamentar teoricamente a aplicación da metodoloxía científica na planificación e a interpretación da investigación. Identificar as necesidades de investigación no campo dos cuidados de saúde considerando a súa relevancia e pertinencia. Realizar búsqueda de información, identificando a bibliografía máis relevante. Formular hipóteses de investigación dende o problema de investigación. Deseñar estratexias metodolóxicas para abordar unha investigación segundo o propósito de estudo. Demostrar coñecementos de bioestatística e capacidade para aplicarlos no análise, interpretación e tratamento das alteracións de saúde e as súas causas. Basear as intervencións de enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
CG6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os cuidados de saúde
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE17	Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde

CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de xestionar as bases de documentación científico-técnica, seleccionar e revisar documentos de interese e sintetizar a súa información	CB1	CG3	CE8	CT1
	CB2	CG6	CE12	CT2
	CB3	CG8	CE17	CT3
	CB4	CG10	CE24	CT4
	CB5	CG12	CE25	CT5
			CE26	CT6
	CG14	CE33	CT7	
	CG16	CE45	CT8	
		CE46	CT9	
		CE47	CT10	
		CE48	CT11	
Saber identificar as necesidades e aplicar a metodoloxía da investigación en relación cos problemas reais e definir obxetivos innovadores de investigación en forma de proxectos e /ou protocolos	CG3	CE17	CT1	
	CG16	CE24	CT2	
		CE25	CT3	
		CE26	CT4	
			CT5	
			CT6	
			CT7	
			CT8	
			CT9	
			CT10	
			CT11	

Contidos

Tema	
Marco Conceptual da Investigación	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto de investigación. Tipos 2. A investigación en ciencias da saúde 2. Investigación en Enfermaría <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Procura bibliográfica. *PubMed. IME. Coiden. *LILACS 1.2.2. Procuras documentais. Google académico. *Bibliosaúde 1.2.3. Procuras de evidencia. *Cochrane. *Joanna *Briggs
Fundamentos da investigación cuantitativa e cualitativa	<ol style="list-style-type: none"> 2.1. Tipos de artigos. Estrutura 2.2. Lectura crítica: fichas de avaliación 2.3. Principios éticos da investigación <ol style="list-style-type: none"> 2.3.1. Lexislación en España e Galicia 2.3.2. *CEIC de Galicia 2.4. Investigación *cualitativa en *enfermería 2.5. Métodos: entrevista, observación, e grupo focal
Elaboración dun proxecto de investigación	<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Obxetivos. A pregunta de investigación 3.2. Métodos. Deseño, mostra, variables. 3.3. Análise de resultados: papel da estatística 3.4. Publicación científica: difusión das conclusións. 3.5. Fontes de *financiación de proxectos de investigación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

Lección maxistral	30	78	108
Seminario	8	8	16
Prácticas con apoio das TIC	12	12	24
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Prácticas con apoio das TIC	Traballo na aula de informática con software específico ou xeral

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Personalizada co profesor
Seminario	Personalizada co profesor
Prácticas con apoio das TIC	Personalizada co profesor

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Actividades realizadas sobre un tema específico	20	CB1 CG16 CE8 CT3 CB3 CT4 CB4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Probas sobre os temas tratados en sesión maxistral	80	CB2 CG3 CE17 CT1 CB5 CG14 CE24 CT2 CE25 CT4 CE26 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, a avaliación será mediante probas de tipo test, probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nancy Burns, Susan K. Grove, **Investigación en enfermería**, 3ª, Elsevier Saunders, 2011

Ana Belen Salamanca Castro, **El aeiou de la investigación en enfermería**, 978-84-17034-09-2, 2ª, FUDEN, 2018

Bibliografía Complementaria

Hernandez Sampieri R, **Fundamentos de Metodología de la investigación**, 5ª, McGraw-Hill, 2010

www.sergas.es, **Itinerario de investigación e innovación sanitaria**,

www.fisterra.com, **Metodoloxía da investigación**,

www.joannabriggs.edu.au,

www.evidenciaencuidados.es,

www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed, **Medline**,

www.redcaspe.org, **CASPe**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/V52G140V01407

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Estatística: Estatística/V52G140V01106

Ética e lexislación/V52G140V01202

Inglés para profesionais da saúde/V52G140V01403

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incierta e imprevisible evolución de la alerta sanitaria provocada por la COVID- 19, la Universidad establece una planificación extraordinaria que se activará en el momento en que las administraciones y la propia institución lo determinen atendiendo a criterios de seguridad, salud y responsabilidad, y garantizando la docencia en un escenario no presencial o no totalmente presencial. Estas medidas ya planificadas garantizan, en el momento que sea preceptivo, el desarrollo de la docencia de una forma mas ágil y eficaz al ser conocido con anterioridad por el alumnado y el profesorado.

=== ADAPTACIÓN DE LAS METODOLOGÍAS ===

* Metodologías docentes que se modifican

-Lección magistral: Exposición de los contenidos de la materia por el docente a través del CampusRemoto de la UVigo en el horario habitual de la asignatura.

-Resolución de problemas de forma autónoma: Prácticas autónomas en las que el alumnado deberá realizar actividades prácticas variadas relacionadas con los contenidos de la materia. Se adaptarán algunas actividades que estaban planteadas para realizar en el aula, que se realizarán de forma autónoma y remota.

-Seminarios: Se realizarán a través del CampusRemoto. Serán actividades enfocada al trabajo sobre un tema específico, que permite ahondar o complementar los contenidos de la materia. Se emplea cómo complemento de las clases teóricas y se profundizará en el empleo de un programa estadístico o en cómo realizar búsquedas bibliográficas en diferentes repositorios, lo que permitirá poner en práctica los conocimientos teóricos.

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

La atención personalizada del alumnado se realizará a través del mail que se facilita al comienzo del curso y a través del foro de FaiTic. Si fuera necesario, a petición del alumnado, se podrá acordar una reunión a través del CampusRemoto.

* Modificaciones (de proceder) de los contenidos a impartir

El material a impartir no se verá modificado, salvo algún aspecto puntual, que por falta de tiempo o recursos no se pueda realizar.

* Bibliografía adicional para facilitar el auto-aprendizaje

Se incluirea material de apoyo, tal como videos explicativos de la parte práctica y material teórico que amplía el material habitual (no amplía la cantidad de materia, únicamente buscaría profundizar en explicaciones que vía remota puede resultar más difícil de explicar).

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN ===**1ª EDICIÓN ORDINARIA (DICIEMBRE/ENERO)**

La evaluación de la asignatura se realizará a través de Evaluación Continua, de la forma que se detalla a continuación.

Evaluación continua (100%)

Consistirá en 3 ejercicios prácticos; uno sobre búsquedas bibliográficas (tema 2), otro con el programa PSPP a realizar de forma autónoma (tema 4) y un ejercicio de cuestionarios sobre la parte teórica, que se realizarán online en horario de seminarios (para poder hacer media hay que tener más de un 4 en cada ejercicio y tener una media >5).

-Los ejercicios con PSPP y Búsquedas bibliográficas (50%): se colgarán en FaiTic y se dará el tiempo necesario para realizarlo, según las características del trabajo. Una vez finalizado, el alumnado colgará la tarea en FaiTic, en la pestaña de [Ejercicios], dentro del plazo establecido. (Ejercicio de búsquedas bibliográficas 25% y ejercicio de PSPP 25%)

-Cuestionarios tipo test de evaluación continua (50%): se realizarán a través de FaiTic de forma individual. En los cuestionarios el alumnado debe seleccionar una respuesta de entre un número limitado de posibilidades en el tiempo establecido, 3 mal restan el valor de una acertada.

2ª EDICIÓN ORDINARIA (JULIO)

Se realizará mediante examen final que constará de una parte teórico-práctica.

Examen final (100%)

La prueba incluye preguntas cerradas de respuesta alternativa (tipo test) combinadas con preguntas de respuesta corta y ejercicios relacionados con los contenidos de la materia. El alumnado debe seleccionar una respuesta de entre un número limitado de posibilidades y responder brevemente a las cuestiones formuladas. (En preguntas tipo test, 3 mal restan el valor de una acertada)

MODALIDAD NO PRESENCIAL (no evaluación continua)

El alumnado que lo solicitó al inicio del cuatrimestre y/o no lleven a cabo las actividades de evaluación continuada.

Este alumnado que, por los motivos anteriores, no complete la evaluación continuada tendrá derecho a presentarse a los exámenes de enero y/o julio para aprobar la materia. Ambos en formato de examen teórico-práctico como se detallan en el punto anterior. Las pruebas se realizarán en las fechas establecidas por la escuela

FIN DE CARRERA

El alumnado que lo precise tendrá derecho a presentarse a la convocatoria de fin de carrera (meses de octubre o noviembre). El formato de esta prueba será el mismo que en las convocatorias de mayo y julio. La prueba consistirá en una parte teórica de preguntas test y de respuesta corta y una parte práctica de resolución de problemas.

FECHAS EXÁMENES 2020-21

De acuerdo a las fechas publicadas en la web de la escuela.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Cuidados de enfermería nas enfermidades infecciosas**

Materia	Cuidados de enfermería nas enfermidades infecciosas			
Código	V52G140V01402			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Inglés para profesionais da saúde**

Materia	Inglés para profesionais da saúde			
Código	V52G140V01403			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Rostron , Anthony			
Profesorado	Rostron , Anthony			
Correo-e	ajrostron@gmail.com			
Web	http://www.english-online.es			
Descrición xeral	Curso enfocado a perfeccionar as destrezas de escritura científicas en inglés, presentacións *científicas en inglés, e aumentar coñecementos do sistema NHS e as súas pautas para poder acceder ao campo laboral en Inglaterra			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT7	Razoamento crítico
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Ser capaz de desenvolver habilidades necesarias para a realización de presentacións *científicas a un nivel avanzado	CB1	CG6	CE8	CT1
	CB2	CG16		CT2
	CB3			CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT7
				CT9
				CT11
Saber comprender plenamente os requisitos de *MRC para a publicación *científica e familiarizarse cos materiais de referencia necesarios para a escritura *científica de forma clara e comprensiva. O nivel *mínimo de habilidades será de acordo co marco internacional *B2	CB1	CG6	CE8	CT1
	CB2	CG16		CT2
	CB3			CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT7
				CT9
				CT11

Contidos

Tema
------

1. Terminoloxía avanzada en ciencias da saúde. 1. Uso de *PowerPoint, linguaxe corporal, *entonación. Expresión oral no *ambito sanitario.

2. Comprensión lectora. Realizar presentacións médicas avanzadas en inglés (con prácticas). 2. Presentar e entender presentacións con pouco texto.

3. Comunicación oral. Saber redactar literatura científica segundo as normas da AMA *Style *Guide 10*th Ed. Conocer as regras del AMA

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	0	52
Resolución de problemas de forma autónoma	0	97	97
Presentación	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación do léxico científico e estruturas empregadas na linguaxe científica.
Resolución de problemas de forma autónoma	Hacer ejercicios on-line gramaticales.
Presentación	Clases prácticas onde se levarán a cabo exercicios para desenvolver a exposición na clase maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor.
Lección maxistral	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor
Resolución de problemas de forma autónoma	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Asistencia e participación na clase.	20	
Presentación	Presentación de un tema científica de 20 minutos mínimo.	80	

Outros comentarios sobre a Avaliación

En caso de non poder asistir a clase o alumno pode realizar tarefas de examen on-line. Tendrá tres intentos para aproba-la proba. O mellor resultado será considerado como válido.

Convocatoria de Julio: Misma evaluación que en la convocatoria previa.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Anthony Rostron, **Archivos PDF con los contenidos del curso.**, 1,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

En caso de alerta sanitaria, as clases impartiranse en liña na plataforma BigBlueButton da Universidade de Vigo. A avaliación será individual mediante a presentación dun discurso científico en liña.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario**

Materia	Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario			
Código	V52G140V01404			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lameiro Vilariño, Carmen			
Profesorado	Lameiro Vilariño, Carmen			
Correo-e	carmen.lameiro.vilarino@sergas.es			
Web	http://seix.uvigo.es/docnet			
Descrición xeral	Introducción na especialidade de enfermaría do traballo así coma no eido da prevención de riscos, centrándonos no sector sanitario. Ó longo da asignatura o alumno irá descubriendo como identificar e prever as principais situacións de risco na súa actividade coma enfermeiro, así coma coñecerá as actividades a desenrolar polos enfermeiros do traballo nun servizo de prevención de riscos laborais.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de identificar os principais riesgos laborais das/os enfermeiras/os na súa actividade diaria nos centros sanitarios	CB1 CB2 CB4 CB5	CG10	CE17 CE26	CT2 CT5 CT10 CT11
Aplicar e describir as medidas preventivas necesarias para alcanzar unha protección eficaz de saúde do traballador en situacións de risco.		CG9 CG10 CG13	CE9 CE10 CE31	CT2 CT5 CT9
Saber analizar as funcións e competencias da especialidade de Enfermería do traballo.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG9 CG10	CE8 CE9 CE10	CT1 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8

Contidos

Tema	
Tema 1 Organización da prevención na Comunidade *Autónoma Galega	-Lei de Prevención de Riscos Laborais - Real Decreto dos Servizos de Prevención. - A Prevención de Riscos no Servizo Galego de Saúde - Obxectivos e Actuacións do Servizo de Prevención de Riscos Laborais do Sergas.
Tema 2 Funcións da Enfermería do Traballo nun Servizo de Prevención de Riscos Laborais.	- A especialidade de Enfermería do Traballo. - Funcións dos/*as Enfermeiros/*as do Traballo - Principais actividades desenvoladas polos/*as Enfermeiros/*as do Traballo nun Servizo de Prevención. - A Consulta de Saúde laboral
Tema 3 Danos á saúde producidas polo traballo	- Concepto Accidente Laboral e Enfermidade Profesional. - Principais accidentes laborais en traballadores sanitarios. - Principais enfermidades profesionais en traballadores *santarios
Tema 4 Riscos biolóxicos de transmisión sanguínea en sanitarios	- Precaucións Estándar: Método de traballo seguro. - Actuacións fronte a exposicións accidentais. - Dispositivos de seguridade en material punzante. - Equipos de protección individual en virus de transmisión sanguínea grupo IV
Tema 5 Vixilancia da saúde	-Historia médico-laboral. - Principais exames de saúde. - Protocolos de vixilancia sanitaria específicos.
Tema 6 *Ergonomía: a carga física no traballo	- A carga física no traballo. - Prevención de lesións de costas. - *Biomecánica corporal na mobilización de cargas e enfermas.
Tema 7 Riscos psicosociais no traballo	- *Psicopatoloxía laboral. *estres - *burnout - *moobing Medidas de prevención
Tema 8: Riscos por axentes físicos no traballo	. Riscos derivados das radiacións ionizantes - Principais fontes de radiacións en medicina - Zonas de traballo en radioloxía - Clasificación de traballadores expostos - Principais medidas preventivas
Tema 9: Riscos por axentes Químicos no traballo	- Riscos derivados dos fármacos citostáticos - Precaucións na preparación, administración e eliminación de citostáticos - Riscos derivados dos gases anestésicos - Riscos derivados de antisépticos e desinfectantes - Riscos derivados do uso do formol en medicina - Principais medidas preventivas
Tema 10: A inmunización no medio laboral	- Principais vacinas para traballadores sanitarios - Sistemas de rexistro das vacinas - Programa de vacinación no medio laboral
Tema 11: Riscos biolóxicos de transmisión aérea	- Principais enfermidades de transmisión aérea - Dispositivos de Protección respiratoria - Medidas Preventivas ante os axentes de transmisión aérea - precauciones transmisión aérea, contacto e por gotas
Tema 12: Equipos de protección individual por contacto: Luvas	- Tipos de luvas no mercado - Composición das luvas - Uso correcto das luvas no traballo - Dermatoses de orixen laboral

Tema 13: Violencia Laboral no medio sanitario - Prevención das situacións de violencia no Servizo Galego de Saúde.

- Violencia Externa □ Violencia Interna.

- Habilidades de comunicación

Tema 14: Avaliación de riscos laborais

- Qué é unha avaliación de riscos

- Detección dos riscos nos postos de traballo

- Estimación de riscos detectados

- Planificación de medidas preventivas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	12	20	32
Estudo de casos	10	0	10
Lección maxistral	33	66	99
Actividades introdutorias	1	1	2
Presentación	0	5	5
Saídas de estudo	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	<ul style="list-style-type: none"> - Uso correcto de luvas e criterios de selección. - Dispositivos de protección respiratoria - Método de traballo seguro con punzantes - Emprego axeitado dos dispositivos Bioseguridade - EPI virus de transmisión sanguínea grupo IV - Obradoiro de Incendios e evacuación. - Violencia Laboral no medio sanitario
Estudo de casos	<ul style="list-style-type: none"> - Estudo de casos de accidentes de traballo e enfermidade profesional. - Estudo de casos e situacións conflitivas no medio laboral que poden levar a situacións de violencia nos traballadores sanitarios.
Lección maxistral	<ul style="list-style-type: none"> - As sesións maxistras constan de exposición dos docentes sobre os temas a desenvolver. As sesións maxistras realizaranse na primeira hora, dedicando a segunda a realización de casos prácticos, resolución de dúbidas e realización dos Talleres.
Actividades introdutorias	-Búsqueda bibliográfica e consulta de direccións web oficiais no eido da Prevención de Riscos Laborais: <ul style="list-style-type: none"> - INSHT - OSHA/ EU -NIOSH - CDC Europa - Portales temáticos en PRL - AET
Presentación	O alumno realizará unha exposición dun Risco detectado no traballo coma enfermeiros e sinalará as principais medidas preventivas a aplicar. Tempo de exposición 10 minutos
Saídas de estudo	As visitas programadas este ano presentan a dificultade do traslado dos servizos nos que viñan facendo (radioloxía e Farmacia) ao novo Hospital, polo que a **sú programación **estara pendente, en función da **disponibilidade nos novos servizos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Personalizada co profesor
Estudo de casos	personalizada co profesor na aula e a través da plataforma faitic
Lección maxistral	tutorización personalizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Obradoiro	Realización de obradoiros prácticos nos que se adquiriran as competencias para o uso correcto dos Equipos de protección individual, así coma do manexo correcto do material punzocortante. Asemade o alumno completará as competencias adquiridas nas sesións maxistras. A asistencia é obrigatoria.	10	CE31 CT5 CT6
Estudo de casos	Realización de traballos baseados en casos prácticos que terá que resolver o alumno e entregar vía on line.	10	CB3 CE8 CT4 CT11

Lección maxistral	Exame final de resolución de casos para demostrar a adquisición de competencias adquiridas.	50	CB1 CB5	CG9 CG10	CE9 CE10 CE17	CT3 CT7 CT8 CT10
Presentación	Os alumnos farán unha presentación sobre unha situación de risco que elixan e as medidas preventivas a aplicar. A situación de risco pode ser real, e dicir, que o alumno evidenciase no seu percorrido polas prácticas.	30	CB2 CB4	CG13		CT1 CT2 CT9

Outros comentarios sobre a Avaliación

A segunda oportunidade será igual que a primeira.

Para superar a asignatura o alumno deberá acadar un mínimo do 50% en cada unha das probas propostas para ponderar a parte superada. Gárdase ata xullo a parte superada.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- **Ley 31/95 de Prevención de Riesgos Laborales (BOE 10/11/95),**

MINISTERIO TRABAJO, - **Enciclopedia de salud y seguridad en el trabajo de la OIT,** - Enciclopedia de salud y seguridad en el trabajo, 2001

- Gestal Otero JJ, **RIESGOS LABORALES EN TRABAJADORES SANTIARIOS,** Interamericana-McGraw-Hill,1993., 1993

Bibliografía Complementaria

- **RD 39/1997 Reglamento de los Servicios de Prevención (BOE 31/01/1997),**

- <http://www.insht.es>,

- <http://www.fisterra.com>,

- <http://osha.eu.int>,

<http://enfermeriadeltrabajo.com/>,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Inglés para profesionais da saúde/V52G140V01403

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

* Metodoloxías docentes que se modifican

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas IV**

Materia	Prácticas clínicas IV			
Código	V52G140V01405			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS 18	Carácter OB	Curso 4	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	López Martínez, José Ramón			
Profesorado	Estévez Villar, Concepción González Oya, Jacinto Luis López Martínez, José Ramón			
Correo-e	jose.ramon.lopez.martinez@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	A práctica clínica é unha actividade en forma de rotatorio clínico independente e cunha avaliación final de competencias nos distintos Servizos Asistenciais da área e Centros de Atención Primaria que permita incorporar a través da atención individualizada á persoa, competencias de comunicación, razoamento clínico, xuízo crítico, xestión clínica, valores profesionais e actitudes necesarias para o exercicio da profesión. A materia componse de 3 módulos: 1-prácticas de Enfermería Comunitaria nos distintos centros de saúde da área. 2-prácticas de simulación de Enfermería Materno infantil. 3-prácticas de simulación de coidados de enfermmería en Servizos Especiais.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a sua seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoitir medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersonal que garanta a dignidade e confidencialidade.	CB1	CG1	CE4	CT1
	CB2	CG2	CE8	CT2
	CB3	CG3	CE10	CT3
	CB4	CG4	CE11	CT4
	CB5	CG5	CE12	CT5
		CG6	CE17	CT6
		CG7	CE18	CT7
		CG8	CE19	CT8
		CG9	CE22	CT9
		CG10	CE24	CT10
		CG11	CE25	CT11
		CG12	CE26	
		CG13	CE29	
		CG14	CE31	
		CG15	CE33	
		CG16	CE42	
		CG17	CE44	
		CG18	CE49	
		CE50		

Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1	CG2	CE8	CT1
	CB2	CG3	CE26	CT2
	CB3	CG7	CE49	CT3
	CB4			CT4
	CB5			CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11

Contidos

Tema	
MODULO *ENFERMERIA COMUNITARIA Atención ao individuo. Abordaxe de necesidades e problemas de saúde.	-Recomendacións preventivas cardiovasculares. -Recomendacións sobre estilos de vida. -Hipertensión arterial. -Diabetes. -EPOC -Anticoagulación oral. -Vacinas no adulto. -Hábitos de vida saudable
MODULO ENFERMERIA COMUNITARIA Abordaxe de grupos poboacionais e grupos con factores de risco.	-Atención ao neno e adolescentes. -Atención á muller. -Atención ao ancián. Atención ao paciente inmobilizado. -Atención á familia.
MODULO ENFERMERIA COMUNITARIA Consulta de enfermaría. Traballo en equipo. Atención á comunidade.	-Axenda de enfermaría. -PAE. -Entrevista clínica. -Sistemas de rexistro.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación A.	-Primeros cuidados do recém nacido. Realización de controles do programa do neno san. Lactancia Artificial.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación B.	-Preparación e administración de medicamentos.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación C.	Realización de técnicas en pediatría:extracción sanguínea (punción epicraneal), canalización endovenosa ,obtención de mostras biolóxicas (exudados ,líquido cefalorraquídeo. Obtención de mostras para realización de probas metabólicas.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación D.	-Realización de técnicas en pediatría:Sondaxe nasaogástrico e manexo do botón gástrico. Sistemas de oxigenación do paciente pediátrico.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación E.	-Cuidados e técnicas no recém nacido prematuro. Cuidados NIDCAP.
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación A	Coñecemento da aplicación das gráficas das Unidades de Cuidados Intensivos
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación B	Manexo e cuidado tubo endotraqueal e aspiración aberta e pechada.
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación C	Manexo bombas de perfusión e medicación especial.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	195	0	195
Obradoiro	60	0	60
Prácticas de laboratorio	60	12	72
Actividades introductorias	27	0	27
Cartafol/dossier	0	60	60
Observación sistemática	36	0	36

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Prácticas clínicas O estudante desenvolve as actividades nun contexto relacionado co exercicio dunha profesión na área de Ciencias da Saúde.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou grupales que desenvolven os estudantes.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios científico-técnicos, de idiomas, etc).
Actividades introductorias	Actividades introductorias Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Actividades introductorias	Personalizadas
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Titorias co profesor e mediante email
Obradoiro	Titorias co profesor e mediante email
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	Titorias co profesor e mediante email
Observación sistemática	Avaliación personalizada

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Prácticas clínicas O estudante desenvolve as actividades nun Centro de Saúde da área: -Avaliación do titor 20% -Portafolio 80% (50% diario reflexivo e 30% plan de coidados en atención domiciliaria).	50	
Obradoiro	Asistencia	10	
Cartafol/dossier	Forma parte da avaliación das prácticas clínicas.	0	
Observación sistemática	Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nunha listaxe de condutas ou criterios operativos que facilite a obtención de datos cuantificables, mediante rúbrica ad hoc. Para superar a materia o alumnado deberá resolver unha unha situación clínica (simulación) proposta pola profesora de xeito que demostre o coñecemento das técnicas e a adquisición de compentencias traballadas durante o periodo de formación en cada unha das prácticas de simulación.	40	

Outros comentarios sobre a Avaliación
Na observación sistemática: o módulo Materno infantil terá un valor do 20% e o módulo de Servizos Especiais terá un valor do 20%.A asistencia é obrigatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

A. Martín Zurro, S. F. Cano Pérez y J. Gené Badía, **Atención Primaria, Problemas de Salud en la consulta de médico de familia**, 2019, Elsevier,

Bibliografía Complementaria

MARY ANN TOWLE, **ASISTENCIA DE ENFERMERIA MATERNO-NEONATAL**, 2010,

Sandra F. Smith. Donna J. Duell, Barbara C Martin, **Técnicas de enfermería clínica II Volumen**, 2009,

A. Martín Zurro, Gloria Jodar Solá, **Atención Familiar y Salud Comunitaria**, 2018,

Semfyc.es, **Programa de actividades preventivas y promoción de la salud**,

---

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Enfermería materno-infantil/V52G140V01302

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Outros comentarios

Lectura da Guía de Prácticas Clínicas

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen
Presencial.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través das aulas do campus virtual da Uvigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas V**

Materia	Prácticas clínicas V			
Código	V52G140V01406			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Estévez Villar, Concepción			
Profesorado	Díaz Beloso, Rosa María Estévez Villar, Concepción			
Correo-e	Concepcion.Estevez.Villar2@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	La práctica clínica como compoñente esencial del proceso de ensino aprendizaxe de la enfermería, brinda la oportunidade de desenvolver un coñecemento en acción que achegue ao alumnado as competencias necesarias para el desenvolvemento dunha práctica excelente. Este programa está estruturado en tres rotatorios clínicos independentes en: *Servizos *Especiais, *Saúde Mental *e *servizos Materno-Infantil, cunha avaliación final de competencias nas distintas Unidades.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, avaliando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

CG17	Realizar cuidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os cuidados de saúde
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermería
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
CE29	Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CE35	Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
CE44	Seleccionar as intervencións cuidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
CE49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
CE50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Ser capaz de proporcionar cuidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1	CG1	CE4	CT1
	CB2	CG2	CE8	CT2
	CB3	CG3	CE10	CT3
	CB4	CG4	CE11	CT4
	CB5	CG5	CE12	CT5
		CG6	CE13	CT6
		CG7	CE15	CT7
		CG8	CE17	CT8
		CG9	CE18	CT9
		CG10	CE19	CT10
		CG11	CE22	CT11
		CG12	CE23	
		CG13	CE24	
		CG14	CE25	
		CG15	CE26	
		CG16	CE29	
		CG17	CE31	
		CG18	CE33	
			CE35	
			CE36	
		CE37		
		CE42		
		CE44		
		CE49		
		CE50		

Contidos

Tema	
Prácticas clínicas : Modulo de Servizos Especiais:	O alumnado realizará as prácticas divididos en dous grupos nas Unidades de Coidados Intensivos, Reanimación e Urxencias dos hospitais da EOXI de Vigo.
Prácticas Clínicas:-Módulo Materno-Infantil	O alumnado realizará as prácticas dividido en catro grupos nas Unidades do Hospital pertencentes á área Materna-Infantil da EOXI de Vigo.
Prácticas clínicas: Modulo de Saúde Mental	O alumnado realizará as prácticas dividido en catro grupos nos distintos dispositivos de Saúde Mental, pertencentes ao Eoxi de Vigo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	108	5	113
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	108	5	113
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	214	10	224

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Nas Unidades de Servizos Especiais a rotación levarase a cabo en dous grupos UCI/Rea e Urxencias nos turnos de mañá e/ou tarde.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Nas Unidades de Materno-Infantil a rotación levarase a cabo nos turnos de mañá e/ou tarde.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Nas Unidades de Saúde Mental dividirase o curso en 4 grupos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Atención personalizada na escola,nas aulas de formación do EOXI previa comunicación a través do mail institucional.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Atención personalizada na escola,nas aulas de formación do EOXI previa comunicación a través do mail institucional.
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Atención personalizada na escola,nas aulas de formación do EOXI previa comunicación a través do mail institucional.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Modulo Enfermaría Materno Infantil: As/os supervisoras/é das distintas unidades co asesoramento das enfermeiras/os que participen na rotación, cumprimentasen un informe (achegado pola profesora)No fin da rotación presentarase un diario reflexivo e /ou narrativa de un caso Realizaranse como mínimo dúas sesións ,nas que o alumnado levará a cabo a presentación de casos/situacións relevantes na súa práctica clínica para a súa supervisión por parte da docente e intercambio de impresións co resto do grupo.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE4 CE8 CE10 CE11 CE13 CE15 CE17 CE29 CE31 CE33 CE35 CE36 CE37 CE49 CE50
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Modulo Enfermaría Saúde Mental: As/os supervisoras/é das distintas unidades co asesoramento das enfermeiras/vos que participen na rotación, cumprimentasen un informe (achegado pola profesora).Ao terminar practicas presentase un diario reflexivo.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CG7 CG8 CG9 CG12 CG13 CG14 CG15 CG17 CG18
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	Modulo Enfermaria en Servizos Especiais: As/os supervisoras/é das distintas unidades co asesoramento das enfermeiras/os que participen na rotación, cumprimentarán un informe (achegado pola profesora).No fin da rotación presentarase un diario reflexivo e /ou narrativa de un caso. Realizaranse como mínimo dúas sesións durante a rotación ,nas que o alumnado levará a cabo a presentación de casos/situacións relevantes na súa práctica clínica para a súa supervisión por parte da docente e intercambio de impresións co resto do grupo.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CG7 CG8 CG9 CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG17 CG18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modulo Coidados Especiais o 60% da nota final corresponde ás prácticas nas distintas unidades e o 40% ao Diario Reflexivo / Narrativa e participación nas nas sesións de presentación de casos..

Modulo Materno Infantil: o 60% da nota final corresponde ás prácticas nas distintas unidades e o 40% ao Diario Reflexivo/Narrativa e participación nas sesións de presentación de casos.

Modulo Enfermeria Saúde Mental: o 70% da nota final corresponde ás prácticas nas distintas unidades e o 30% ao Diario Reflexivo

A avaliación de Xullo será continuidade para acadar as competencias non conseguidas en Xuño. Calquera información

relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA ou na páxina web da escola.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Priscilla Lemone, **Enfermería Médicoquirúrgica**, 4,

Sandra F Smith, Donna J.Duell, Barbara C Martin, **Técnicas de enfermería Clínica V 2**, 7,

Martha Raile Aligood Ann Marriner Tomey ElSevier Mosby Año 2010, **Modelos y Teorías en enfermería.**, 7, Eselvier Mosby, 2010

Farncoise Collière, **Promover la vida**, McGraw-hill, 1993

Carrillo Algarra, Ana Julia, **La filosofía de Patricia Benner y la práctica clínica.**, ISBN 1695-6141, 2013

Escobar Castellanos, B., **Filosofía de Patricia Benner, aplicación en la formación de enfermería: Propuestas de estrategias de aprendizaje.**, DOI :10.18800, 2019

CIE, **Definición y características de las funciones de la enfermería.**,

http://international.aanp.org/Content/docs/ICN_APNdefinitionwithLogoSP.pdf,

Codem, **Código Deontológico de Enfermería**, <https://www.codem.es/codigo-deontologico>,

Galarreta Alperete S, Martín García C., **Enfermería. Técnicas y procedimientos de Enfermería.**, Panamericana, 2018

Diagnósticos NANDA., **Diagnósticos enfermeros .Definiciones t clasificación 2018-2020**, Eselvier, 2018

Bibliografía Complementaria

Guía RNAO, **Profesionalidad en enfermería**, <https://rnao.ca/bpg/translations/profesionalidad-en-enfermer%C3%AD>, 2007

Martha Nussbaum, **La inteligencia de las emociones.**, Paidós, 2008

Guías Fémora., **Procedimientos e protocolos de enfermería**, <https://femora.sergas.es/>,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/V52G140V01407

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Ética e lexislación/V52G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Enfermaría clínica III/V52G140V01301

Enfermaría en saúde mental/V52G140V01305

Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos/V52G140V01304

Enfermaría materno-infantil/V52G140V01302

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario/V52G140V01404

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen Presencial.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)
Realizaranse a través das aulas do campus virtual da Uvigo .

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	V52G140V01407			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Salgado Barreira, Ángel			
Profesorado	Salgado Barreira, Ángel			
Correo-e	angel.salgado.barreira@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	O TFG é un traballo persoal que cada estudante realizará de forma autónoma baixo tutoría docente, permitirá mostrar de forma integrada a adquisición de contidos formativos e as competencias asociadas ao Título. Estará asociado a distintas materias. Inclúirá, como mínimo: busca e revisión bibliográfica, lectura e integración da información, elaboración de información relevante, redacción e presentación.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
CG13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
CG15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

CG18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
CE5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sás e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
CE6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan
CE7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría
CE16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de cuidar,desarrollando os plans de coidados correspondentes
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar uncoidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional ha de desenvolver nun Equipo de Atención Primaria de Saúde
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
CE27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
CE34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climatério e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
CE38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores

CE39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
CE40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou cuidadores primarios
CE41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
CE44	Seleccionar as intervencións cuidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de cuidados
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría
CE49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
CE50	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
CE51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando cuidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría
CE52	Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Capacidade de xestión de la información
CT4	Resolución de problemas y toma de decisiones
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais
CT7	Razoamento crítico
CT8	Aprendizaxe autónomo
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
CT10	Motivación pola calidade
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Ser capaz de deseñar e executar un plan de investigación

CB1	CG1	CE1	CT1
CB2	CG2	CE2	CT2
CB3	CG3	CE3	CT3
CB4	CG4	CE4	CT4
CB5	CG5	CE5	CT5
	CG6	CE6	CT6
	CG7	CE7	CT7
	CG8	CE8	CT8
	CG9	CE9	CT9
	CG10	CE10	CT10
	CG11	CE11	CT11
	CG12	CE12	
	CG13	CE13	
	CG14	CE14	
	CG15	CE15	
	CG16	CE16	
	CG17	CE17	
	CG18	CE18	
		CE19	
		CE20	
		CE21	
		CE22	
		CE23	
		CE24	
		CE25	
		CE26	
		CE27	
		CE28	
		CE29	
		CE30	
		CE31	
		CE32	
		CE33	
		CE34	
		CE35	
		CE36	
		CE37	
		CE38	
		CE39	
		CE40	
		CE41	
		CE42	
		CE44	
		CE45	
		CE46	
		CE47	
		CE48	
		CE49	
		CE50	
		CE51	
		CE52	

Contidos

Tema

A materia TFG organizarase en base a tres actividades que o alumnado deberá realizar adecuadamente:

- 1.- Realización a nivel persoal dun traballo orixinal relacionado con algún dos múltiples ámbitos do mundo laboral propios de enfermaría.
- 2.- Entrega en prazo dunha memoria escrita do traballo realizado.
- 3.- Presentación e defensa do traballo diante dun tribunal de avaliación que o avaliará e cualificará.

As normas de presentación e defensa estarán fixadas polo grupo coordinador do TFG de acordo coa Normativa do TFG

Realización de búsquedas bibliográficas

Búsqueda de información científica relevante nas principais fonte de información científica sanitaria

---

Lecturas

Lectura crítica de artigos e outra documentación científica sanitaria

---

Valoración, deseño e execución dun plan de investigación

Deseñar e levar ao cabo un plan de investigación: introducción, hipótese e obxectivos, metodoloxía, plan de traballo, resultados, discusión, conclusións e bibliografía

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	2	4
Seminario	25	0	25
Traballo tutelado	6	4	10
Aprendizaxe baseado en proxectos	0	260	260
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Traballo tutelado	Actividades tuteladas polo profesor
Aprendizaxe baseado en proxectos	Realización de actividades que permiten a cooperación de varias materias e enfrontan aos alumnos a problemas abertos.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Traballo	Realización dun proxecto de investigación

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

TraballoElaboración dun documento por parte do alumno no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. Os alumnos deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento de datos e bibliografía.	100	CG3	CE1	CT1
		CG4	CE2	CT2
		CG5	CE3	CT3
		CG6	CE4	CT4
		CG7	CE5	CT5
		CG8	CE6	CT6
		CG9	CE7	CT7
		CG10	CE8	CT8
		CG11	CE9	CT9
		CG12	CE10	CT10
		CG13	CE11	CT11
		CG14	CE12	
		CG15	CE13	
		CG16	CE14	
		CG17	CE15	
		CG18	CE16	

CE17
CE18
CE19
CE20
CE21
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CE34
CE35
CE36
CE37
CE38
CE39
CE40
CE41
CE42
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE51
CE52

Outros comentarios sobre a Avaliación

O Grupo Coordinador do TFG establecerá, dentro do período lectivo, as datas de presentación dos traballos e o seu defensa oral.

Para a presentación do TFG será necesario que vaia acompañado por un informe de avaliación do titor/a, con valoración positiva do mesmo/a.

A avaliación levará a cabo por un tribunal nomeado ao efecto polo Grupo Coordinador do TFG entre o profesorado da Escola, o tribunal será o encargado de cualificar os traballos.

Poderá nomearse máis dun tribunal en base aos seguintes criterios: número de matriculados e temas que aborden os traballos.

O tribunal evaluará a presentación escrita y oral do TFG, que equivaldrá ao 100% do total da nota. No obstante, o tribunal, si así o considera, pode valorar os comentarios que realice o/a tutor/a.

Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma TEMA.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nancy Burns, **Investigación en Enfermería**, Elsevier,

Salamanca Castro. Ana Belen, **El aeiou de la investigación en enfermería**, 2º edición, Fuden,

Bibliografía Complementaria

Artículos en la plataforma TEMA,

Sergas/ACIS, **Itinerario en Investigación**,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estatística/V52G140V01106

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Ética e lexislación/V52G140V01202

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dunha forma máis áxil e eficaz ao ser coñecido con anterioridade polo alumnado e o profesorado.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se modifican

Actividades introductorias: actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia. De ser o caso faranse a través do CampusRemoto.

Seminarios: Si non se puidesen facer de forma presencial faranse a través do CampusRemoto.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A atención personalizada do alumnado realizarase a través do mail que se facilita ao comezo do curso e a través do foro de FaiTic. Si é necesario, a petición do alumnado, poderase acordar unha reunión a través do CampusRemoto. En calquera caso, o peso da atención ao alumnado é tarefa do titor/a asignado ao comezo do curso, e será o encargado/a de facer a adaptación que considere á non presencialidade.

* Modificacións (de proceder) dos contidos a impartir

O material a impartir non se verá modificado.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non se verá afectada, salvo pola presencialidade á hora da presentación oral do traballo, que se poderá ver afectada, tendo que ser realizada a través do CampusRemoto.
